
Contents

I. EDITORIAL

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS: AN IMPORTANT STEP TOWARDS THE RECOGNITION OF CLIMATE RIGHTS Mircea M. DUȚU-BUZURA	5
--	---

II. STUDIES, ARTICLES, OPINIONS

THE RESTRAINING ORDER - AN INSTRUMENT FOR THE PROTECTION OF VICTIMS OF ALL FORMS OF VIOLENCE Andreea DRĂGHICI, Ramona DUMINICĂ	13
---	----

FAULT BY OMISSION ASSOCIATED TO ANCILLARY SERVICES: THE NON-ONEROUS NATURE OF THE CREDIT GRANTED TO THE CONSUMER, ATTRACTED BY THE FAILURE TO INDICATE THE APR, AFTER THE CJEU'S DECISION IN THE PROFI CREDIT CASE Juanita GOICOVICI	26
---	----

TAX SOVEREIGNTY AND THE DOUBLE TAXATION MUTUAL AGREEMENT PROCEDURE Alexandru ARMEANIC, Andrei NASTAS	43
---	----

III. Legislative news	55
------------------------------------	----

IV. Case-law of the High Court of Cassation and Justice	118
--	-----

V. Case-law of the Constitutional Court of Romania	121
---	-----

Cuprins

I. EDITORIAL

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI: UN PAS IMPORTANT SPRE RECUNOAȘTEREA DREPTULUI LA CLIMĂ Mircea M. DUȚU-BUZURA	5
--	---

II. STUDII, ARTICOLE, OPINII

ORDINUL DE PROTECȚIE - INSTRUMENT DE PROTECȚIE A VICTIMELOR TUTUROR FORMELOR DE VIOLENȚĂ Andreea DRĂGHICI, Ramona DUMINICĂ	13
---	----

CULPA IN OMITENDO ASOCIATĂ SERVICIILOR ANCILARE: GRATUITATEA CREDITULUI ACORDAT CONSUMATORULUI, ATRASĂ DE NEINDICAREA DAE, DUPĂ DECIZIA CJUE ÎN CAUZA PROFI CREDIT Juanita GOICOVICI	26
---	----

SUVERANITATEA FISCALĂ ȘI CALEA AMIABILĂ DE EVITARE A DUBLEI IMPOZITĂRI Alexandru ARMEANIC, Andrei NASTAS	43
---	----

III. ACTUALITATE LEGISLATIVĂ

APROBAREA NORMELOR DE IGIENĂ PENTRU SALOANELE DE ÎNFRUMUSEȚARE ȘI SALOANELE DE TATUAJ, PIERCING ȘI IMPLANTARE DERMALĂ (OMS NR. 1648/2024) Redacția Pro lege	56
---	----

LEGEA FONDULUI FUNCİAR NR. 18/1991 - MODIFICĂRI (LEGEA NR. 73/2024) Redacția Pro lege	62
--	----

MĂSURI PENTRU SPRIJINIREA CATEGORIILOR DE CUPLURI MAMĂ-NOU-NĂSCUT DEFAVORIZATE CU TICHETE SOCIALE PE SUPPORT ELECTRONIC, MODIFICARE C. FISC. (O.U.G. NR. 34/2024) Redacția Pro lege	63
---	----

APROBAREA O.U.G. NR. 82/2023 PENTRU MODIFICAREA O.U.G. NR. 77/2009 PRIVIND ORGANIZAREA ȘI EXPLOATAREA JOCURILOR DE NOROC (LEGEA NR. 107/2024)	
Redacția Pro lege	69
RATIFICAREA CONVENȚIEI NR. 190/2019 PRIVIND ELIMINAREA VIOLENȚEI ȘI A HĂRȚUIRII ÎN LUMEA MUNCII (LEGEA NR. 69/2024)	
Redacția Pro lege	74
TABLOUL NOTARILOR PUBLICI PE ANUL 2024	
Redacția Pro lege	81
LEGEA ASISTENȚEI SOCIALE NR. 292/2011 – MODIFICĂRI (LEGEA NR. 100/2024)	
Redacția Pro lege	82
NORMELE METODOLOGICE DE APLICARE A CODULUI FISCAL – MODIFICĂRI (H.G. NR. 451/2024)	
Redacția Pro lege	103
CODUL ADMINISTRATIV – MODIFICĂRI (LEGEA NR. 115/2024)	
Redacția Pro lege	112
APROBAREA O.U.G. NR. 104/2022 PENTRU MODIFICAREA LEGII NR. 17/2014 PRIVIND UNELE MĂSURI DE REGLEMENTARE A VÂNZĂRII TERENURILOR AGRICOLE SITUATE ÎN EXTRAVILAN (...) ȘI DE COMPLETARE C. CIV. (LEGEA NR. 116/2024)	
Redacția Pro lege	116

IV. JURISPRUDENȚĂ ÎCCJ

RIL

DECIZIA ÎCCJ (COMPLET RIL) NR. 4/2024 (M. OF. NR. 383/24.04.2024): ART. 38 ALIN. (6) DIN LEGEA-CADRU NR. 153/2017 PRIVIND SALARIZAREA PERSONALULUI PLĂTIT DIN FONDURI PUBLICE	
Redacția Pro lege	118

V. JURISPRUDENȚĂ CCR

NECONSTITUȚIONALITATE – D.C.C. NR. 727/2023 (M. OF. NR. 276/01.04.2024): LEGEA PENTRU COMPLETAREA LEGII NR. 80/1995 PRIVIND STATUTUL CADRELOR MILITARE	
Redacția Pro lege	121

NECONSTITUȚIONALITATE – D.C.C. NR. 730/2023

(M. OF. NR. 329/10.04.2024): LEGEA PENTRU COMPLETAREA
O.G. NR. 329/2000 PRIVIND COMERCIALIZAREA PRODUSELOR
ȘI SERVICIILOR DE PIAȚĂ

Redacția Pro lege.....123

NECONSTITUȚIONALITATE – D.C.C. NR. 80/2024 (M. OF.

NR. 382/24.04.2024): ART. 8 ALIN. (4) DIN O.U.G. NR. 74/2013

PRIVIND UNELE MĂSURI PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA ȘI
REORGANIZAREA ACTIVITĂȚII ANAF

Redacția Pro lege.....124

I. EDITORIAL

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI: UN PAS IMPORTANT SPRE RECUNOAȘTEREA DREPTULUI LA CLIMĂ

Drd. Mircea M. DUȚU-BUZURA

Prin hotărârea cu adevărat istorică, pronunțată marți, 9 aprilie a.c., de Marea Cameră, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO, Curtea sau instanța de la Strasbourg) a stabilit prima sa jurisprudență privind clima și, în același timp, fiind întâia dată când o instanță internațională statuează asupra schimbărilor climatice, recunoscând o legătură directă între efectele acestora și calitatea vieții, sănătatea și bunăstarea persoanelor. Într-adevăr, într-o decizie expusă în peste 300 de pagini instanța de la Strasbourg consideră că Elveția nu și-a îndeplinit obligațiile privind atenuarea încălzirii globale și combaterea efectelor sale; se relevă „grave lacune” din cauza lipsei unui buget carbon care să fixeze limite naționale de emisii de gaze cu efect de seră și a eșecului de a atinge obiectivele prevăzute. „Autoritățile elvețiene nu au acționat în timp util și în mod adecvat și coerent” a conchis Curtea, reținând în consecință încălcarea art. 8 și 6 din Convenția (europeană) pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (în continuare Convenția europeană). Elementele sale esențiale sunt constituite de extinderea drepturilor umane la problema climatică, un nou drept e clar definit, cel al indivizilor de a fi protejați de state contra efectelor nefaste ale schimbărilor climatice, a căror amenințare e stabilită acum de Curte, importanța Acordului de la Paris în acest context și regulile de admisibilitate astfel clarificate a cererilor de gen.

1. Prima dintre cele trei cauze pendinte ședinței plenary a Marii Camere a CEDO din 9 aprilie 2024, și care a fost soluționată în sensul admiterii cererii, este *Verein KlimaSeniorinnen Schweiz și alții c. Elveției*; ea a purtat asupra acțiunii intentate de patru femei și de asociația respectivă, ale cărei membre sunt toate

doamne în vârstă, care sunt îngrijorate de consecințele încălzirii climei asupra condițiilor de viață și a sănătății lor. Ele estimează că autoritățile elvețiene nu au luat măsuri eficiente, în pofida obligațiilor ce decurg pentru acestea din Convenția europeană, pentru atenuarea efectelor schimbării climatice. De precizat în acest context că, potrivit Convenției-cadru a Națiunilor Unite privind schimbările climatice din 1992, prin efecte nefaste ale schimbărilor climatice se înțeleg modificările mediului fizic sau ale ființelor vii datorate schimbărilor climatice și care exercită efecte nocive semnificative asupra compoziției, stabilității sau productivității ecosistemelor naturale și amenajate, asupra funcționării sistemelor socio-economice sau asupra sănătății și bunăstării omului (art. 11).

Reclamantele au susținut, în special, că statul pârât nu și-a îndeplinit obligațiile pozitive de a le proteja efectiv viața și respecta viața privată și familială, inclusiv domiciliul. Se învedera, de asemenea, o violare a dreptului de acces la tribunal în sensul că nu ar fi beneficiat în plan intern de un recurs efectiv privind respectarea dreptului la viață și a dreptului la respectarea vieții private și familiale. La 26 aprilie 2022, camera Curții căreia i-a fost atribuită cauza s-a desesizat în favoarea Marii Camere. Un mare număr de terți intervenienți, inclusiv state membre ale Consiliului Europei, au participat la procedura scrisă. La 29 martie 2023, Marea Cameră a ținut ședința publică aferentă. Prin hotărârea sa din 9 aprilie 2024, instanța în formațiunea respectivă de 17 judecători reprezentând tot atâtea state a decis, cu majoritate, că a existat nerespectarea articolului 8 (dreptul la respectarea vieții private și familiale) din Convenția europeană și, în unanimitate, a constatat și o încălcare a art. 6 par. 1 din Convenția europeană (dreptul la un proces echitabil/la tribunal). Curtea a considerat, în special, că articolul 8 din Convenția europeană consacră un drept la o protecție efectivă, de către autoritățile statului, contra efectelor nefaste grave ale schimbării climatice asupra vieții, sănătății, bunăstării și calității vieții. Ea a constatat totuși că cele patru reclamante individuale nu îndeplineau criteriile relative la calitatea de victime în sensul articolului 34 (cereri individuale) din Convenția europeană și a declarat capetele lor de cerere ca inadmisibile. Instanța a apreciat că, dimpotrivă, asociația reclamantă era abilitată să acționeze (*locus standi*) spre a se plânde de amenințările legate de schimbarea climatică în cadrul statului pârât. Drept urmare, Curtea a conchis că statul elvețian nu-și îndeplinise obligațiile („pozitive”) ce îi incumbau în virtutea Convenției în materie de schimbare climatică. Autoritățile elvețiene nu acționaseră, așadar, în timp util și în mod adecvat pentru a concepe, elabora și aplica legislația și măsurile administrative și de altă natură pertinente în speță. Altfel spus, s-a imputat existența unui cadru reglementar lacunar, nerespectarea obiectivelor de diminuare a emisiilor de gaze cu efect de seră (GES) și nici de a le fi consolidat în lumina cunoștințelor științifice. În plus, jurisdicțiile elvețiene nu au furnizat motive

convingătoare proprii a explica pentru ce au estimat ca inutil de examinat temeinic capetele de cerere ale asociației reclamante. Au fost acordare despăgubiri în sumă de 80.000 de euro cu titlu de cheltuieli de procedură.

În urma acestei victorii juridice a cetățenilor săi, Elveția va trebui să vegheze ca actele politicii sale climatice să corespundă obiectivelor fixate și măsurile adoptate în acest sens să fie proporționale și adecvate. În al său *Climate Performance Index 2024*, care măsoară eforturile fiecărui stat față de urgența climatică, organizația germană Germanwatch a clasat Confederația numai pe locul 21 din acest punct de vedere. Ea se situa cert în media europeană, dar în urma Germaniei (locul 14), al țărilor scandinave (Norvegia, Suedia, Danemarca) și al altor state care au accelerat tranziția lor ecologică și energetică mizând pe energiile renovabile. Dezvoltarea acestora în țara cantoanelor este deosebit de disputată în baza dreptului la opoziție care începe la nivel municipal. „O țară atât de bogată și de dezvoltată, dotată cu cele mai bune școli și tehnologii, nu are scuze. Ea trebuie să dea exemplu, să se manifeste ca pionier mai degrabă decât să limiteze și să favorizeze astfel indiferența”, pleda unul din cei cinci avocați care au susținut cererea asociației reclamante și în același timp deputat din partea Verzilor în parlamentul elvețian.

2. Celelalte două cauze cu obiect asemănător și pendinte aceleiași audiențe s-au soldat cu respingerea acțiunilor ca inadmisibile, dar din motive procedurale diferite.

Ca o apreciere generală, se poate observa că CEDO rămâne foarte strictă în privința definirii victimei și refuză reclamanților calitatea de „victime potențiale”. Referitor la reclamanții portughezi, ea rămâne tributară regulii interpretată rigid a epuizării căilor de recurs intern.

Astfel, în dosarul *Carême c. Franța*, cauza privea plângerea unui locuitor și fost primar al comunei franceze Grande-Synthe, care susținea că Franța nu ar fi luat măsuri suficiente pentru a preveni schimbarea climatică și că această lipsă ar fi determinat violarea dreptului la viață și a celui la respectarea vieții private și familiale. La 31 mai 2022, camera CEDO căreia i-a fost atribuită afacerea s-a desezizat în profitul Marii Camere, care a desfășurat ședința publică asupra sa la 29 martie 2023. Prin hotărârea pronunțată la 9 aprilie 2024, Curtea a declarat în unanimitate cererea ca inadmisibilă. Și aceasta ținând cont de faptul că reclamantul nu justifica nicio legătură pertinentă cu Comuna Grande-Synthe și că, în plus, el nu mai trăia acum în Hexagon, așa încât nu mai putea pretinde, sub nicio formă, aspectele legate de prevederile art. 2 (dreptul la viață) ori art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și familiale și a domiciliului), în calitate de victimă în

înțelesul art. 34 (cereri individuale) al Convenției europene și acesta independent de calitatea de care se prevala, respectiv cea de cetățean ori de fost rezident al localității Grande-Synthe.

3. Cea de-a treia cauză pendinte aceluiași context judiciar-climatic a fost *Duarte Agostinho și alții c. Portugaliei și a altor 32 de state*. Ea se referă la emisiile de GES produse de 33 de state membre care, potrivit reclamanților, resortisanți portughezi a căror vârstă era cuprinsă între 10 și 23 de ani, contribuie la fenomenul încălzirii climatice, antrenând în special valuri de căldură care afectau condițiile de viață și de sănătate ale acestora. Ei se plâneau în special de nerespectarea de către statele pârâte a obligațiilor pozitive ce le revin în virtutea prevederilor art. 2 (dreptul la viață) și ale art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și familiale) din Convenția europeană, citite în lumina angajamentelor asumate în cadrul Acordului de la Paris privind clima din 2015. Se susținea, totodată, și o violare a art. 14 (interdicția discriminării) combinat cu articolele 2 și/sau 8 din Convenția europeană, argumentându-se în sensul că încălzirea climei afectează în mod special generația lor și că, ținând cont de vârsta lor, ingerințele erau mai pronunțate în privința drepturilor cuvenite decât în cea a generațiilor precedente. La 29 iunie 2022, camera Curții căreia afacerea îi fusese atribuită s-a desesizat în favoarea Marii Camere. Și în această cauză numeroși terți intervenienți au participat la procedura scrisă. La 23 septembrie 2023, Marea Cameră a ținut audiența aferentă dosarului respectiv. Prin hotărârea pronunțată la 9 aprilie 2024, în unanimitate, cererea a fost declarată inadmisibilă. Referitor la jurisdicția extrateritorială a statelor pârâte, altele decât Portugalia, Curtea a conchis în urma examinării că nu exista în Convenția europeană niciun fundament care să justifice că ea nu și-ar extinde, pe calea interpretării judiciare, jurisdicția extrateritorială în modul cerut de reclamați. Decurgea astfel că jurisdicția teritorială era stabilită în ceea ce privește Portugalia și că niciun alt titlu de jurisdicție nu putea să fie stabilit în ceea ce privește alte state pârâte. De altfel, capătul de cerere pe care reclamanții îl îndreptau contra altor state pârâte se impunea a fi declarat inadmisibil în aplicarea art. 35 par. 3 și 4 (condiția de admisibilitate) al Convenției europene. Într-adevăr, aceștia nu exercitaseră nicio cale de drept disponibilă în Portugalia spre a-și valorifica pretențiile lor, urmând, așadar, ca și cerea îndreptată de cei interesați contra Portugaliei să fie, de asemenea, inadmisibilă pentru neepuizarea căilor de recurs interne. În plus, în hotărâre se remarcă și faptul că dreptul de a acționa în justiție pentru apărarea dreptului la un mediu sănătos în țara lor e deosebit de protectiv.

4. Între septembrie 2022 și februarie 2023 CEDO a ținut o serie de reuniuni de procedură relativ la cererile purtând asupra schimbării climatice, altele decât aceste trei cauze ce au fost examinate și apoi judecate de Marea Cameră. Ea a decis, în acest sens, să amâne examenul a șase dosare în așteptarea deciziei acestei formațiuni superioare de judecată. Totodată, în alte trei a respins sesizările ca inadmisibile. Așadar, în funcție de cele trei jurisprudențe, într-un anumit fel cu valoare de principiu, în viitor instanța de la Strasbourg urmează a se pronunța și în respectivele litigii. Este vorba de dosarele de mai jos.

4.1. *Cauza Uricchio c. Italia și alte 31 de state (cererea nr. 14615/21) și De Conto c. Italia și alte 32 de state (cererea nr. 14620/21)*. Aceste cereri au fost introduse de doi tineri adulți. Invocând prevederile art. 2 (dreptul la viață), art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și familiale), art. 13 (dreptul la recurs efectiv) și art. 14 (interdicția discriminării) din Convenția europeană, ei acuză emisiile de gaze cu efect de seră ale 32 de state membre de a fi provocat o încălzire planetară care ar fi la originea, între altele, a evenimentelor meteorologice extreme precum valurile de caniculă și furtunile care le-ar vătăma condițiile de viață și sănătatea lor mintală.

4.2. *Dosarul Mullner c. Austria (cererea nr. 18859/21)*. Acțiunea a fost promovată de o persoană ce a fost afectată de o patologie care o constrânge să utilizeze scaunul rulant atunci când temperatura atinge sau depășește 30°C. Invocând art. 2 (dreptul la viață), art. 6 (dreptul la un proces echitabil), art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și familiale) și art. 13 (dreptul la recurs efectiv) din Convenția europeană, reclamantul reproșează Austriei de a nu fi stabilit un cadru legislativ și administrativ adecvat pentru a realiza obiectivul Acordului de la Paris în materie de temperatură, care constă în a limita ridicarea temperaturii medii globale la 1,5°C în raport cu nivelurile preindustriale și de a fi eșuat în mod sistematic în atingerea obiectivelor naționale în domeniul reducerii efective a emisiilor de GES.

4.3. *Cauza Greenpeace Nordic și alții c. Norvegiei (cererea nr. 34068/21)*, introdusă de două organizații neguvernamentale și 6 persoane fizice afiliate acestora, invocă, de asemenea, prevederile articolelor 2, 8, 13 (dreptul la recurs efectiv) și 14 (interdicția discriminării) din Convenția europeană; ele se plâng totodată de o procedură de control jurisdicțional în cadrul căruia ONG-urile reclamante au încercat, în van, să obțină invalidarea deciziei luate de guvernul de la Oslo de a autoriza prospec-tarea petrolieră asupra platoului continental norvegian.

4.4. *Dosarul The Norwegian Grandparents' Climate Campaign și alții c. Norvegiei* (cererea nr. 19026/21) poartă asupra aceleiași proceduri interne care face obiectul litigiului norvegian anterior evocat, fiind promovat de organizații neguvernamentale.

4.5. *Cauza Soubeste și alți patru reclamanți c. Austriei și alte 11 state* (cererile nr. 31925/22, 31932/22, 31938/22, 31943/22 și 31947/22). Respectivul acțiuni au fost introduse de cinci persoane fizice originare din Franța, Cipru, Belgia, Germania și Elveția. Invocând art. 2 (dreptul la viață), art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante), art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și familiale) și art. 14 (interdicția discriminării) ale Convenției europene, ele se plâng de faptul că Tratatul privind Carta Europei descurajează statele pârâte de a lua măsurile imediate de combatere a schimbării climatice, ceea ce ar pune respectivele țări în imposibilitatea de a-și atinge obiectivele Acordului de la Paris în materie de temperatură medie globală.

4.6. *Cauza Engels c. Germania* (cererea nr. 46906/22). Această cerere a fost promovată de 9 adolescenți și tineri adulți, în temeiul art. 2 (dreptul la viață) și art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și familiale), ale Convenției europene și contestă noile obiective ale legii germane pentru protecția climei, în versiunea modificată intrată în vigoare la 31 august 2021, pe care le estimează ca ineficiente pentru a asigura reducerea emisiilor de GES necesare spre atingerea obiectivelor Acordului de la Paris în privința temperaturilor.

4.7. *Cauzele declarate inadmisibile*. În acest context al cauzelor climatice, CEDO a declarat ca inadmisibile alte 3 cauze pe motivul că reclamanții nu erau suficient afectați prin atingerile aduse prevederilor Convenției europene ori a Protocoalelor sale pe care aceștia le invocau spre a se putea pretinde victime ale unei încălcări în sensul art. 34 (dreptul la recurs individual) al documentului internațional respectiv. Aceste hotărâri au fost pronunțate de un judecător unic și, respectiv, în cadrul unor proceduri scrise, nepublice.

4.7.1. *Dosarul Humane Being c. Regatul Unit* (cererea nr. 36959/22) vizează o cerere introdusă între alții de o organizație fără scop lucrativ, care desfășoară campania „Scrap Factory Farming” (Stop creșterii industriale de animale). În baza prevederilor art. 2, 3 și 8 din Convenția europeană se reproșă Angliei faptul de a nu fi reglementat creșterea industrială a animalelor și de a nu fi luat toate măsurile rezonabile de protecție contra riscurilor legate de aceasta.

4.7.2. *Cauza Plan B Earth și alții c. Marea Britanie* (cererea nr. 35057/22) a avut ca obiect cererea unei organizații neguvernamentale și alte patru persoane fizice și s-a întemeiat în drept pe dispozițiile articolelor 2, 3, 8 și 14 din Convenția europeană, acuzând în fapt Regatul Unit de a nu fi adoptat măsuri practice și efective pentru a răspunde amenințării extreme ce constituie, potrivit lor, schimbări climatice de origine antropică. La fel, s-au invocat și art. 6 (dreptul la un proces echitabil) și art. 13 (dreptul la un recurs efectiv) ale Convenției europene, plângându-se și de a nu se fi putut înțelege cauza lor în integralitatea sa în fața jurisdicțiilor interne.

4.7.3. *Asociația Instituto Metabondy c. Spania* (cererea nr. 32068/23) se referă la o sesizare depusă de o organizație cu scop nelucrativ care desfășoară o companie împotriva exploatării animalelor de către industria alimentară, pe care o consideră drept „principala sursă de distrugere a ecosistemului” și de schimbare climatică, extincție masivă și rele tratamente aplicate animalelor, de amenințare pentru sănătatea umană, egalitate, securitate alimentară și pace”. Ca temei legal s-au menționat prevederile articolelor 2, 8 și 14 din Convenția europeană, în fapt susținându-se că Spania nu ar fi reglementat și nu ar fi luat toate măsurile rezonabile de protecție față de riscurile creșterii industriale de animale.

5. Concluzii. Hotărârea CEDO din 9 aprilie 2024 reprezintă un important progres jurisprudențial în domeniul dreptului climei în general, și cel al drepturilor de mediu și climă în special. Mai întâi, dacă în cadrul contenciosului climatic s-au obținut avansuri importante în această privință în procesele naționale, acum este pentru prima dată când un tribunal internațional se pronunță expres asupra schimbării climatice, stabilind o legătură directă cu calitatea vieții, sănătatea și bunăstarea persoanelor. De acum înainte acțiunea de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră nu mai reprezintă o simplă opțiune, lăsată la aprecierea guvernelor, ci devine supusă unei obligații, deopotrivă, de diligență și de rezultat dictată de starea cercetării științifice și a constatărilor sale. Apoi, decizia CEDO transcende celor pronunțate până în prezent de cele mai înalte jurisdicții din cele 46 de state membre ale Consiliului Europei; fiecare dintre acestea se află acum sub spectrul obligației de punere în aplicare de politici publice în favoarea climei suficient de ambițioase pentru a garanta drepturile cetățenilor și a-i feri de consecințele nefaste ale dereglărilor climatice.

Se înregistrează și o evoluție semnificativă în planul dreptului internațional al mediului în sensul că, prin considerentele aferente, noua jurisprudență impune în special Acordul de la Paris ca un referențial pentru statele-părți, declanșându-se astfel și un proces de evoluții ulterioare de recunoaștere și impunere în diferite

planuri a actualului cadru juridic internațional de răspuns la schimbarea climatică. La nivel procedural se fixează regulile jocului privind cererile care pot să fie admisibile în materie, așa încât să se evite respingerea lor pe motive formale, așa cum s-a întâmplat în cele două cauze soluționate de instanța de la Strasbourg în 9 aprilie 2024. Ca precedent important, se dă un semnal clar că CEDO va favoriza cauzele aduse de asociațiile care apără drepturile fundamentale în legătură cu clima, ceea ce reprezintă o veritabilă schimbare de doctrină. Tot așa, se poate observa că prin hotărârea respectivă s-a recunoscut consensul științific asupra schimbării climatice, menționându-se rapoartele Grupului Interguvernamental pentru Evoluția Climei (IPCC), efectele sale asupra sănătății umane, faptul că miza climatică aparține urgenței și, nu în ultimul rând, că statele exercită un control ultim asupra emisiilor de GES, atât cele ale actorilor publici, cât și cele aferente actorilor privați. Un impact deosebit al deciziei e de așteptat și în privința jurisprudenței românești pertinente, mai ales în condițiile în care, în cazul primului proces climatic național (cauza *Declic și alții c. Guvernului României*), prima instanță a recurs rigid la regulile clasice ale procedurii civile (respingând acțiunea ca nefondată) și fără a percepe specificul domeniului climatic, printr-o abordare creatoare.

În fine, se impune a remarca și că, reținând deficiențele legislative și reglementare ale Elveției necesare pentru a respecta angajamentele climatice, CEDO indică într-un anumit fel calea de urmat și subliniază rolul incontestabil al statelor în combaterea schimbărilor climatice.

Asistăm astfel la configurarea, tot prin „ricoseu” și prin apelare la dreptul la viață privată, familială și la domiciliu prevăzut la art. 8 din Convenția europeană, precum în cazul dreptului la un mediu sănătos, a unui drept la climă, ca nou aspect al acestuia, în dimensiunea sa de protecție împotriva efectelor nefaste ale schimbărilor climatice.

II. STUDII, ARTICOLE, OPINII

ORDINUL DE PROTECȚIE – INSTRUMENT DE PROTECȚIE A VICTIMELOR TUTUROR FORMELOR DE VIOLENȚĂ

Conf. univ. dr. Andreea DRĂGHICI

Lect. univ. dr. Ramona DUMINICĂ

Abstract

The protection order, originally regulated by Law no. 217/2003 on preventing and combating domestic violence and applicable only to victims of domestic violence, may be issued, as of 31 August 2024, the date of entry into force of Law no. 26/2024 on the protection order, and for the protection of any person who is subjected to acts of violence whether they occur in the domestic or non-domestic environment and regardless of the status of the aggressor towards the victim. In society, violent behavior does not only occur in the family, but can occur in all types of relationships a person enters into. Starting from the fact that the need for protection against aggression that may endanger a person's life or his/her physical or mental integrity or freedom is a general one and that the protection order has already proved in practice to be an effective means of protection, the legislator considered it appropriate to adopt this new normative act which regulates the conditions and procedure for issuing the protection order in a similar way to the provisions of Law no. 217/2003.

Keywords: *restraining order, celerity, acts of violence, Law no. 217/2003 on preventing and combating domestic violence, Law no. 26/2024 on restraining order.*

1. Cadrul legal de protecție a victimelor violenței domestice

Relațiile de familie trebuie să reprezinte o preocupare permanentă a statului prin prisma importanței acestora în cadrul oricărei societăți. Când vorbim despre violență domestică, în mod evident, sfera relațiilor de familie trebuie să depășească cadrul prescris de art. 258 din Codul civil, raportându-se și la acele relații asimilate celor de familie, care nu se bazează în exclusivitate pe instituția căsătoriei.

Violența domestică, adică violența exercitată în sânul acestor relații de familie, a reprezentat și reprezintă încă un fenomen extrem de prezent în societatea românească, acesta determinând reacția firească și imediată a statului în sensul adoptării și aplicării unor reglementări legale care să permită protecția acelor persoane - victime ale tuturor formelor de violență provenite din partea unui agresor care prin modalitatea sa de manifestare comportamentală pune în pericol viața și sănătatea acestora, dar și o încălcare a unor drepturi ale omului fără de care ființa umană nu ar fi completă.

Reglementarea legală nu face altceva decât să protejeze victimele violențelor, atât din punct de vedere al vieții și sănătății lor (adică a integrității fizice și psihice), cât și din punct de vedere social, permițându-le acestora exercitarea libertăților lor legale, fără temere. Prin urmare, violența domestică este un fenomen de o deosebită complexitate a cărui recunoaștere și reglementare legală implică atât protejarea integrității victimelor, cât și a intereselor lor sociale, fiind o problemă de interes general.

În România, cadrul legal de protecție a victimelor violenței domestice este conturat de Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie¹. La nivel european și internațional există, de asemenea, o preocupare susținută pentru adoptarea unor măsuri eficiente care să protejeze victimele violenței domestice.

Astfel, trebuie amintită Convenția pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice² al cărei scop declarat este de a proteja femeile împotriva tuturor formelor de violență și de a preveni și a elimina aceste forme de violență, de a promova egalitatea între femei și bărbați și de a promova cooperarea internațională în vederea eliminării violenței împotriva femeilor și violența domestică și de a furniza sprijin și asistența organizațiilor și agențiilor guvernamentale de aplicare a legii pentru a coopera în mod eficient în vederea adoptării unei abordări integrate pentru eliminarea violenței domestice.

La nivel național, Legea nr. 217/2003 definește violența domestică într-un sens larg, statuând că aceasta poate consta în „*orice inacțiune sau acțiune intenționată de violență fizică, sexuală, psihologică, economică, socială, spirituală sau cibernetică, care se produce în mediul familial sau domestic ori între soți sau foști soți, precum și între actuali sau foști parteneri, indiferent dacă agresorul locuiește sau a locuit împreună cu victima*”.

Persoana a cărei viață, integritate fizică sau psihică ori libertate este pusă în pericol printr-un act de violență poate folosi în favoarea sa mijlocul de protecție instituit de Legea nr. 217/2003, și anume ordinul de protecție, materializat într-o

¹ Republicată în M. Of. nr. 948/2020.

² România a semnat Convenția de la Istanbul la 27 iunie 2014, fiind ratificată de către Parlament la 23 mai 2016 și intrată în vigoare de la 1 septembrie 2016. Cadrul legal național a fost pus în acord cu prevederile Convenției prin Legea nr. 174/2018 privind modificarea și completarea Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie.

hotărâre judecătorească emisă în regim de urgență prin care sunt luate măsuri imediate și necesare în scopul de a proteja integritatea fizică și psihică a victimei unui act de violență în familie.

Prin urmare, ordinul de protecție în reglementarea Legii nr. 217/2003³ este instrumentul juridic eficient cu ajutorul căruia este înlăturată starea de pericol cauzată printr-una sau mai multe acțiuni violente ale unui membru de familie.

2. Domeniul de aplicare și caracteristicile ordinului de protecție reglementat de Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice

Persoana a cărei viață, integritate fizică sau psihică ori libertate este pusă în pericol printr-un act de violență și care solicită emiterea ordinului de protecție trebuie obligatoriu să aibă calitatea de „membru de familie”⁴, fie că aceasta este legată de agresor prin filiație (rudenie de sânge sau civilă) căsătorie sau afinitate, fie că este asociată cu agresorul prin prisma relațiilor de fapt existente pe o anumită perioadă de timp, cum ar fi relațiile de concubinaj sau acele relații asimilate relațiilor de familie, adică relațiile dintre tutore și persoana aflată sub tutela sa. Mai mult decât atât, legea are în vedere și situația foștilor soți, chiar dacă aceștia au domiciliu separate. Sfera acestor persoane este stabilită în art. 5⁵ din Legea nr. 217/2003 care excedă noțiunii de familie, așa cum este ea definită de legiuitorul civil.

Potrivit art. 40 din Legea nr. 217/2003, cererea poate fi introdusă atât de victima – membru de familie, cât și de alte persoane care o reprezintă legal, și anume: de către reprezentantul legal în cazul minorilor, de către procuror sau de către reprezentantul autorității sau structurii competente cu atribuții în materia protecției victimelor violenței în familie, de la nivelul unității administrativ-teritoriale, precum și reprezentantul oricăruia dintre furnizorii de servicii sociale, în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie, cu acordul victimei.

³ Pentru comentarii pe marginea acestei legi, a se vedea A. Iacuba, E. Diaconu, *Combaterea violenței domestice. Comentarii și explicații. Legea nr. 217/2003 privind prevenirea și combaterea violenței domestice și instrumente europene privind ordinul de protecție*, Ed. C.H. Beck, București, 2019.

⁴ Pentru dezvoltări cu privire la definiția „membrului de familie”, a se vedea O. A. Szabo, *Ordinul de protecție instrument de prevenire și combatere a violenței în familie. La granița dintre civil și penal*, accesat în data de 04.04.2024 pe <https://www.universuljuridic.ro/ordinul-de-protectie-instrument-de-prevenire-si-combatere-a-violentei-in-familie-la-granita-dintre-civil-si-penal/>.

⁵ „În sensul prezentei legi, prin membru de familie se înțelege: a) ascendenții și descendenții, frații și surorile, soții și copiii acestora, precum și persoanele devenite rude prin adopție, potrivit legii; b) soțul/soția și/sau fostul soț/fosta soție; frații, părinții și copiii din alte relații ai soțului/soției sau ai fostului soț/fostei soții; c) persoanele care au stabilit relații asemănătoare aceloră dintre soți sau dintre părinți și copii, actuali sau foști parteneri, indiferent dacă acestea au locuit sau nu cu agresorul, ascendenții și descendenții partenerului/partenerului, precum și frații și surorile acestora; d) tutorele sau altă persoană care exercită în fapt ori în drept drepturile față de persoana copilului; e) reprezentantul legal sau altă persoană care îngrijește persoana cu boală psihică, dizabilitate intelectuală ori handicap fizic, cu excepția celor care îndeplinesc aceste atribuții în exercitarea sarcinilor profesionale” (art. 5 din Legea nr. 217/2003 privind violența domestică).

În contextul în care violența domestică este un domeniu de interes public, așa cum am afirmat anterior, este salutară reglementarea care lasă posibilitatea solicitării unui ordin de protecție și altor persoane decât personal victimei, prin prisma faptului că în anumite situații intervenția acestor reprezentanți poate fi salvatoare pentru viața membrilor de familie agresați.

Obiectul unei astfel de cereri poate consta în toate acțiunile sau inacțiunile care se raportează la formele de violență enumerate de art. 4 din Legea nr. 217/2003. Astfel, comportamentul agresorului poate să conștă în violență verbală, violență fizică, violență psihologică, violență sexuală, violență economică, socială, spirituală sau cibernetică. Cu alte cuvinte, aceste acțiuni sau inacțiuni pot fi îndreptate atât împotriva vieții și sănătății victimei, cât și împotriva dimensiunilor sociale ale vieții sale care implică exercitarea liberă a tuturor drepturilor și libertăților recunoscute de lege și care îi conferă un statut social specific. Inclusiv încălcarea acestor drepturi (spre exemplu libertate religioasă, dreptul la corespondență, dreptul la informație, dreptul la viață privată) justifică solicitarea emiterii unui ordin de protecție.

Prima trăsătură a ordinului de protecție decurge din scopul pentru care acesta este reglementat legal, respectiv: *înlăturarea stării de pericol*.

În funcție de forma de violență domestică exercitată asupra membrilor de familie, ordinul de protecție poate prevedea una sau mai multe măsuri de înlăturare a stării de pericol:

- evacuarea temporară a agresorului din locuința familiei, indiferent dacă acesta este titularul dreptului de proprietate;
- reintegrarea victimei și, după caz, a copiilor, în locuința familiei;
- limitarea dreptului de folosință al agresorului numai asupra unei părți a locuinței comune atunci când aceasta poate fi astfel partajată încât agresorul să nu vină în contact cu victima;
- cazarea/plasarea victimei, cu acordul acesteia, și, după caz, a copiilor, într-un centru de asistență;
- obligarea agresorului la păstrarea unei distanțe minime determinate față de victimă, față de membrii familiei acesteia;
- interdicția pentru agresor de a se deplasa în anumite localități sau zone determinate pe care persoana protejată le frecventează ori le vizitează periodic;
- obligarea agresorului de a purta permanent un dispozitiv electronic de supraveghere;
- interzicerea oricărui contact, inclusiv telefonic, prin corespondență sau în orice alt mod, cu victima;
- obligarea agresorului de a preda poliției armele deținute;
- încredințarea copiilor minori sau stabilirea reședinței acestora.
- interdicția pentru agresor de a încasa alocația de stat pentru copii și încuviințarea încasării acesteia de către părintele/persoana căruia/căreia i s-a încredințat copilul spre creștere și educare sau la care s-a stabilit reședința acestuia
- obligarea agresorului să urmeze consiliere psihologică.

În această materie, există o jurisprudență bogată. Cu titlu de exemplu, amintim din practica judecătorească recentă soluția de admitere a cererii de emitere a unui ordin de protecție prin care s-a dispus obligarea intimatului la păstrarea unei distanțe minime de 100 m față de fiecare dintre petenți, precum și obligarea acestuia la păstrarea unei distanțe minime de 100 m față de locuința fiecărui petent pe o perioadă de 6 luni. Instanța a motivat că măsura păstrării unei distanțe minime de 100 de metri față de petenți și locuința acestora, restrânge dreptul de liberă circulație al intimatului, însă această măsură este necesară într-o societate democratică pentru protejarea drepturilor și libertăților altei persoane, iar ingerința în drepturile intimatului fiind limitată în timp și spațiu, este proporțională și rezonabilă în raport cu scopul urmărit⁶. Într-o altă cauză s-a reținut că unicul scop al acestei proceduri este protejarea integrității fizice și psihice a acelei persoane care este supusă actelor de violență de către un alt membru al familiei, aflându-se într-o stare de pericol care se impunea a fi contracarată prin măsurile dispuse pe calea ordinului de protecție. Deoarece emiterea unui ordin de protecție reprezintă o imixtiune în dreptul la viață privată și de familie, trebuie să fie justificat prin realitatea faptică constatată în cauză, să fie necesar pentru înlăturarea unei stări de pericol în care se află victima și, totodată, proporțional, în raport cu datele cauzei și cu situația concretă reținută în cauză, măsurile de protecție dispuse fiind necesare a fi indispensabile pentru protejarea victimei violenței domestice⁷.

A doua trăsătură a ordinului de protecție se referă la caracterul său *provizoriu, vremelnic*. Acest caracter decurge din natura relațiilor de familie, scopul său fiind acela de refacere a familiei și reintegrare în cadrul său a tuturor membrilor acesteia. Ordinul de protecție îi conferă agresorului posibilitatea de a cântări consecințele faptelor sale agresive și implicațiile acestora, dându-i-se astfel posibilitatea de a-și corecta comportamentul și de a se reintegra în familie. În același sens, sunt și soluțiile pronunțate de instanțele judecătorești, arătându-se că pe durata luării măsurii „pârâtul are posibilitatea de a conștientiza efectele negative pe care le are, prin atitudinea sa, asupra reclamantei și, respectiv, de a-și adapta comportamentul normelor de conviețuire socială”⁸. Într-o altă cauză, instanța a reținut că „ordinul de protecție este un instrument complex care poate fi utilizat în regim de urgență pentru a înlătura un pericol iminent la care victima poate fi expusă. Însă, dispunerea unei asemenea măsuri pe o perioadă nedeterminată ar reprezenta o veritabilă

⁶ Hotărâre nr. 2266/2024 din 29.03.2024, pronunțată de Judecătoria Târgu Jiu, cod RJ ee768386g (<https://www.rejust.ro/juris/ee768386g>), accesată în data de 03.04.2024.

⁷ Hotărâre cameră consiliu nr. 953/2024 din 29.03.2024, pronunțată de Judecătoria Galați, cod RJ 869e9796d (<https://www.rejust.ro/juris/869e9796d>), accesată în data de 03.04.2024.

⁸ Hotărâre cameră consiliu nr. 4155/2023 din 20.09.2023 pronunțată de Judecătoria Bacău, cod RJ 397966e9g (<https://www.rejust.ro/juris/397966e9g>), accesată în data de 03.04.2024.

ingerință asupra drepturilor fundamentale ale celui împotriva căruia se emite ordinul de protecție”⁹.

Cu toate acestea, legiuitorul prevede totuși că la expirarea duratei măsurilor de protecție, persoana protejată poate solicita un nou ordin de protecție, dacă există indicii că, în lipsa măsurilor de protecție, viața, integritatea fizică sau psihică ori libertatea i-ar fi puse în pericol¹⁰.

Totodată, s-a mai reținut în practică că „rolul esențial al ordinului de protecție este acela de a înlătura starea de pericol iminent reprezentând o măsură juridică adecvată de limitare și de prevenire a sa. În caz contrar, (...) protecția victimei ar fi doar una teoretică și iluzorie, consacrată de niște prevederi legislative nepuse corespunzător în practică, întrucât persoana agresată nu ar mai beneficia de o măsură securizatoare concretă, fermă și reală, garanțiile instituite de lege transformându-se într-o protecție exclusiv formală, fără niciun fel de corespondent în viață reală”¹¹.

3. Condiții de admisibilitate a ordinului de protecție în reglementarea Legii nr. 217/2003

Pentru admisibilitatea ordinului de protecție, se cere a fi îndeplinite cumulativ mai multe condiții: existența unei stări de pericol, condiția ca această stare de pericol să se fi născut dintr-un act de violență; starea de pericol să fie cauzată de un membru al familiei.

Starea de pericol reprezintă fundamentul emiterii ordinului de protecție. Aceasta poate să aducă atingere sănătății, vieții, integrității fizice și psihice ori libertății membrilor familiei. De altfel, este evident că, tocmai existența acestei stări de pericol justifică celeritatea, urgența cu care instanța de judecată procedează la emiterea ordinului de protecție.

Actul de violență la care se referă legea cuprinde toate acele fapte de agresiune de orice tip care se desfășoară în cadrul coabitării membrilor unei familii. De altfel, Legea nr. 217/2003 face referire la o multitudine de forme ale violenței, incluzând în această categorie, pe lângă violența fizică (forma cea mai întâlnită) și alte forme de violență, cum ar fi: violența verbală, psihologică, sexuală, economică, socială,

⁹ Hotărâre cameră consiliu nr. 1428/2023 din 06.10.2023, pronunțată de Judecătoria Timișoara, cod RJ 4ed67d78e (<https://www.rejust.ro/juris/4ed67d78e>), accesată în data de 03.04.2024.

¹⁰ Un astfel de instrument de protecție a fost adoptat și la nivelul Uniunii Europene. Este vorba despre Directiva 2011/99/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011, privind ordinul european de protecție.

¹¹ Hotărârea nr. 1114/2023 din 06.12.2023, pronunțată de Judecătoria Costești, cod RJ 4e8g3g845 (<https://www.rejust.ro/juris/4e8g3g845>), accesată în data de 03.04.2024.

cibernetică și spirituală. Pot solicita emiterea unui ordin de protecție toate persoanele care au fost victime ale oricărei forme de violență din cele expuse anterior în cadrul familiei.

De asemenea, pentru emiterea ordinului de protecție este necesar ca *între agresor și victimă să existe relații de familie*. Aceste relații se raportează atât la relațiile de filiație firească sau civilă, cât și la cele asimilate relațiilor de familie (care rezultă din tutela, plasament etc.), și chiar mai mult de atât ele se raportează inclusiv la situația foștilor soți.

Având în vedere că suntem în prezența unei măsuri de excepție care implică restrângerea exercițiului unor drepturi fundamentale ale persoanei agresoare, solicitantul are obligația de a proba pericolul grav, actual și iminent¹² la care ar fi expusă viața, sănătatea sau integritatea sa fizică și psihică în ipoteza lipsei emiterii ordinului de protecție. În acest sens, în jurisprudență s-a reținut că, „o asemenea ingerință în viața unor persoane nu poate fi permisă decât în baza unor indicii sau probe temeinice”¹³, iar „ceea ce trebuie dovedit este nu doar existența unor acte de violență, ci și pericolul creat de aceste acte ce trebuie să întrunească exigența actualității, atitudinea și comportamentul pârâtului fiind necesar a îmbrăca forma unor abateri grave, măsura de protecție fiind la rândul ei absolut necesară pentru înlăturarea unei stări de pericol”¹⁴. În consecință, emiterea unui ordin de protecție trebuie să răspundă unei nevoi actuale, urgente, concrete și reale, nevoie a cărei existență se impune a fi probată¹⁵.

Îndeplinirea tuturor acestor condiții este esențială mai ales în contextul în care se constată în ultima perioadă o creștere a situațiilor în care acest mijloc legal conceput ca o măsură de protecție a victimelor reale ale violenței domestice a ajuns să fie uneori dus în derizoriu prin formularea unor cereri de emitere a unui ordin de protecție chiar și în cazul unor conflicte familiale minore¹⁶. De aceea, instanțele

¹² Pentru un punct de vedere contrar, a se vedea V. Bărbulescu, *Caracterul de prevenție al ordinului de protecție*, disponibil pe <https://www.universuljuridic.ro/caracterul-de-prevenție-al-ordinului-de-protecție/>, accesat în data de 04.04.2024. Autorul citat arată că: „Pentru instituirea ordinului de protecție nu este absolut necesar ca victima să dovedească caracterul actual al agresiunilor la care a fost supusă (indiferent care sunt acestea – verbale, fizice, psihologice, etc.), ci caracterul rezonabil și concret al pericolului în care se află (...)”.

¹³ Hotărârea nr. 4190/2024 din 29.03.2024 pronunțată de Judecătoria Iași, cod RJ 39627233d (<https://www.rejust.ro/juris/39627233d>) accesată în data de 03.04.2024.

¹⁴ A se vedea Hotărâre cameră consiliu nr. 1428/2023 din 06.10.2023, pronunțată de Judecătoria Timișoara, cod RJ 4ed67d78e (<https://www.rejust.ro/juris/4ed67d78e>), accesată în data de 03.04.2024.

¹⁵ A se vedea Hotărârea nr. 2183/2023 din 17.08.2023, pronunțată de Judecătoria Târgoviște, cod RJ 868d33e97 (<https://www.rejust.ro/juris/868d33e97>), accesată în data de 03.04.2024.

¹⁶ A se vedea, în acest sens, pentru dezvoltări, V. E. Preda, *Ordinul de protecție – între ocrotirea victimei și abuzul procesual*, disponibil pe <https://www.universuljuridic.ro/ordinul-de-protecție-intre-ocrotirea-victimei-si-abuzul-procesual/>, accesat în data de 29.03.2024 și T. Manea, G. Șologon, *Ordinul provizoriu de protecție, ordinul de protecție și asigurarea respectării acestora. Scurte considerații referitoare la protejarea membrilor familiei în legislația națională*, în *Revista Universul Juridic* nr. 11/2021, pp. 90-91.

de judecată au obligația de a verifica cu maximă atenție îndeplinirea acestor condiții, fapt confirmat de practica judecătorească în materie, arătându-se că astfel că „emiterea unui ordin de protecție presupune intervenția brutală a autorităților (instanța de judecată și alte autorități ale statului) în dreptul la viața privată a persoanelor, prin îngrădirea extremă a unor drepturi, până la suprimarea temporară a acestora, care nu poate avea loc decât în condiții absolut excepționale, când, în lipsa intervenției, se poate intui existența unei stări de pericol pentru desfășurarea normală a vieții persoanei/ persoanelor agresate, generate de violența agresorului, manifestată în diferitele modalități descrise de lege”¹⁷. De asemenea, în aceeași hotărâre instanța a accentuat că „emiterea unui ordin de protecție impune menținerea unui echilibru între drepturile persoanei căreia îi sunt imputate actele de violență (măsurile de protecție dispuse în urma emiterii ordinului de protecție reprezentând în fapt restrângerea drepturilor ce vizează viața privată și a libertății de mișcare) și drepturile persoanei asupra căreia au fost exercitate actele de violență”¹⁸.

4. Despre ordinul de protecție în reglementarea Legii nr. 26/2024

Încercând să răspundă realităților din societate caracterizate în ultimii ani printr-o creștere a actelor de violență și ținând cont de faptul că nu toate victimele acestor comportamente agresive intră sub incidența Legii nr. 217/2003 (beneficiari ai ordinului de protecție în baza acestei legi, fiind doar victimele violenței domestice, așa cum am arătat deja), legiuitorul român a adoptat un nou act normativ, respectiv Legea nr. 26/2024 privind ordinul de protecție¹⁹.

Această nouă lege urmează a intra în vigoare pe 31 august 2024 și vizează extinderea aplicării ordinului de protecție (provizoriu sau încuviințat de judecător) și în cazurile de violență petrecute în afara relațiilor de familie sau relațiilor asimilate acestora.

Așa cum rezultă și din expunerea de motive²⁰, rațiunea adoptării acestei noi reglementări rezidă în crearea unui instrument juridic eficient, similar celui care există în cazul violenței domestice, având în vedere că pentru victimele actelor de violență, altele decât cele din sfera domestică, exista doar protecția oferită de

¹⁷ Hotărâre nr. 263/2024 din 01.04.2024, pronunțată de Judecătoria Moreni, cod RJ 724544553 (<https://www.rejust.ro/juris/724544553>), accesată în data de 03.04.2024.

¹⁸ Hotărâre nr. 263/2024 din 01.04.2024, pronunțată de Judecătoria Moreni, cod RJ 724544553 (<https://www.rejust.ro/juris/724544553>), accesată în data de 03.04.2024. A se vedea, în același sens, și Hotărârea nr. 2183/2023 din 17.08.2023, pronunțată de Judecătoria Târgoviște, cod RJ 868d33e97 (<https://www.rejust.ro/juris/868d33e97>), accesată în data de 03.04.2024.

¹⁹ M. Of. nr. 172 din data de 4 martie 2024.

²⁰ A se vedea Expunerea de motive disponibilă pe <https://www.cdep.ro/proiecte/2023/700/00/7/em798.pdf>, accesată în data de 02.04.2024.

normele dreptului penal. Eficiența dovedită în practică a ordinului de protecție reglementat de Legea nr. 217/2003, precum și faptul că ambele instrumente apără aceleași valori, respectiv: viața, sănătatea, integritatea fizică și psihică, libertatea persoanei, l-au determinat pe legiuitor să stabilească un regim juridic similar celor două instrumente și adaptat în egală măsură, când este cazul, la situația lor specifică.

Prin art. 12 alin. (1) din Legea nr. 26/2024, asemănător prevederilor din art. 38 alin. (1) din Legea nr. 217/2003, legiuitorul stabilește că persoana a cărei viață, integritate fizică sau psihică ori libertate este pusă în pericol prin acte de violență din partea unei alte persoane poate solicita instanței ca, în scopul înlăturării stării de pericol, să emită un ordin de protecție prin care să se dispună, cu caracter provizoriu, una ori mai multe dintre următoarele măsuri - obligații sau interdicții:

- a) evacuarea temporară a agresorului din locuința comună;
- b) reintegrarea victimei și, după caz, a membrilor familiei acesteia în locuința comună;
- c) obligarea agresorului la păstrarea unei distanțe minime determinate față de victimă, față de membrii familiei acesteia ori față de reședința, locul de muncă sau unitatea de învățământ a persoanei protejate;
- d) interdicția pentru agresor de a se deplasa în anumite localități sau zone determinate pe care persoana protejată le frecventează ori le vizitează periodic;
- e) obligarea agresorului de a purta permanent un dispozitiv electronic de supraveghere;
- f) interzicerea oricărui contact, inclusiv telefonic, prin corespondență sau în orice alt mod, cu victima;
- g) obligarea agresorului de a preda poliției armele, componentele esențiale și munițiile deținute, documentele în care acestea sunt înscrise, precum și autorizația/autorizațiile de procurare a armelor emisă/emise pe numele acestuia.

Din formularea textului legal rezultă așadar menținerea caracteristicilor ordinului de protecție din Legea nr. 217/2003, respectiv caracterul său temporar și înlăturarea prin acesta a stării de pericol cu mențiunea că prin noua reglementare se extinde domeniul său de aplicare la orice persoană a cărei viață, integritate fizică sau psihică ori libertate este pusă în pericol prin acte de violență din partea unei alte persoane.

Obligarea agresorului de a purta permanent un dispozitiv electronic de supraveghere se poate dispune doar dacă sunt îndeplinite următoarele *condiții*:

- a) a fost dispusă obligarea agresorului la păstrarea unei distanțe minime determinate față de victimă, față de membrii familiei acesteia ori față de reședința, locul de muncă sau unitatea de învățământ a persoanei protejate sau a fost dispusă interdicția pentru agresor de a se deplasa în anumite localități sau zone determinate pe care persoana protejată le frecventează ori le vizitează periodic

b) atunci când s-a dispus obligarea agresorului de a păstra o distanță minimă față de victimă și, după caz, membrii familiei acesteia, persoanele protejate își exprimă acordul de a purta la rândul lor un dispozitiv electronic de supraveghere care să permită verificarea respectării obligației agresorului;

c) pe raza unității administrativ-teritoriale unde se aplică măsura să fie implementat și funcțional Sistemul informatic de monitorizare electronică, în conformitate cu prevederile Legii nr. 146/2021, cu modificările ulterioare.

Dincolo de oricare dintre măsurile de mai sus, suplimentar, instanța poate dispune și obligarea agresorului să urmeze consiliere psihologică, psihoterapie și poate recomanda internarea voluntară sau, după caz, poate solicita internarea nevoluntară, în condițiile Legii sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice nr. 487/2002. În ipoteza în care agresorul este consumator de substanțe psihoactive, instanța poate dispune, cu acordul acestuia, integrarea sa într-un program de asistență a persoanelor consumatoare de droguri.

Prin aceeași hotărâre, instanța poate dispune luarea unei măsuri de control al respectării ordinului de protecție și pentru prevenirea încălcării acestuia, precum:

a) obligarea agresorului de a se prezenta periodic, la un interval de timp stabilit de instanță potrivit împrejurărilor, la secția de poliție competentă cu supravegherea respectării ordinului de protecție;

b) verificări periodice și/sau spontane privind locul în care se află agresorul;

c) obligarea agresorului de a da informații organului de poliție cu privire la noua locuință, în cazul în care prin ordin s-a dispus evacuarea lui din locuința comună.

Referitor la *durata măsurilor dispuse prin ordinul de protecție*, art. 13 din noua lege prevede că se stabilește de judecător, fără a putea depăși 12 luni de la data emiterii acestuia.

Similar prevederilor din Legea privind violența domestică, cererea pentru emiterea ordinului de protecție poate fi introdusă de victimă personal sau, după caz, de tutore ori alt reprezentant legal al acesteia și este scutită de taxa judiciară de timbru. De asemenea, cererea poate fi introdusă în numele victimei și de: procuror sau de reprezentantul autorității sau structurii competente, la nivelul unității administrativ-teritoriale, cu atribuții în materia protecției victimelor infracțiunilor.

Competența soluționării cererii aparține judecătoriei în a cărei rază teritorială își are domiciliul sau reședința victima. Cererile pentru emiterea ordinului de protecție se judecă în camera de consiliu, participarea procurorului fiind obligatorie. Este obligatorie atât asistența juridică a persoanei care solicită ordinul de protecție, dar și a persoanei împotriva căreia se solicită ordinul de protecție.

La expirarea duratei măsurilor de protecție, persoana protejată poate solicita un nou ordin de protecție, dacă există indicii că, în lipsa măsurilor de protecție, viața, integritatea fizică sau psihică ori libertatea i-ar fi pusă în pericol.

Preluând dispozițiile din Legea nr. 217/2003, prin art. 25 legiuitorul noului act normativ a stabilit și posibilitatea de a se solicita *revocarea ordinului* sau înlocuirea măsurii dispuse. Revocarea se poate dispune dacă sunt îndeplinite, cumulativ, următoarele condiții:

- a) agresorul a respectat interdicțiile sau obligațiile impuse;
- b) agresorul a urmat consiliere psihologică, psihoterapie, tratament de dezintoxicare ori orice altă formă de consiliere sau terapie care a fost stabilită în sarcina sa ori care i-a fost recomandată sau a respectat măsurile de siguranță, dacă asemenea măsuri s-au luat, potrivit *legii*;
- c) dacă există o evaluare a riscului de recidivă realizată potrivit competențelor de către un serviciu de probațiune, care indică un grad de risc suficient de scăzut și faptul că agresorul nu mai prezintă un real pericol pentru victima violenței sau pentru familia acesteia.

Concluzii

Deși salutăm adoptarea acestor noi reglementări, fiind oportună extinderea aplicării ordinului de protecție și în cazurile de violență petrecute în afara mediului domestic și indiferent de calitatea pe care agresorul o are față de victimă, considerăm totuși că forma juridică identificată de legiuitor nu a fost cea mai potrivită întrucât este de natură a crea unele confuzii în aplicarea practică a celor două legi. Având în vedere că aceste noi dispoziții vin în completarea celor din Legea nr. 217/2003 și că regimul juridic aplicabil ordinului de protecție, așa cum am arătat, este similar în viziunea ambelor legi, considerăm că o soluție mai potrivită și în consens cu regulile impuse de Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative²¹ ar fi fost aceea de abrogare a normelor referitoare la ordinul de protecție din Legea nr. 217/2003, iar aspectele particulare referitoare la violența domestică să fie incluse într-un capitol distinct în noua lege. Ne întemeiem acest punct de vedere pe dispozițiile art. 16 din Legea nr. 24/2000 conform căroră, „În procesul de legiferare este interzisă instituirea acelorași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative. Pentru sublinierea unor conexiuni legislative se utilizează norma de trimitere. (2) În cazul existenței unor paralelisme acestea vor fi înlăturate fie prin abrogare, fie prin concentrarea materiei în reglementări unice (...)”. Este adevărat că prin art. 26 din Legea nr. 26/2024 se precizează că situațiile reglementate de Legea nr. 217/2003 nu intră sub incidența acestei noi legi, însă această mențiune nu este suficientă pentru a se atinge mult dorita accesibilitate, respectiv inteligibilitate a actelor normative.

²¹ Republicată în M. Of. nr. 260 din 21 aprilie 2010.

Bibliografie

1. Studii și articole de specialitate

Bărbulescu V., *Caracterul de prevenție al ordinului de protecție*, disponibil pe <https://www.universuljuridic.ro/caracterul-de-prevenție-al-ordinului-de-protectie/>, accesat în data de 04.04.2024.

Iacuba A., E. Diaconu, *Combaterea violentei domestice. Comentarii și explicații. Legea nr. 217/2003 privind prevenirea și combaterea violentei domestice și instrumente europene privind ordinul de protecție*, Ed. C.H. Beck, București, 2019.

Manea T., Șologon G., *Ordinul provizoriu de protecție, ordinul de protecție și asigurarea respectării acestora. Scurte considerații referitoare la protejarea membrilor familiei în legislația națională*, în *Revista Universul Juridic* nr. 11/2021.

Preda V. E., *Ordinul de protecție – între ocrotirea victimei și abuzul procesual*, disponibil pe <https://www.universuljuridic.ro/ordinul-de-protectie-intre-ocrotirea-victimei-si-abuzul-procesual/>, accesat în data de 29.03.2024.

Szabo O. A., *Ordinul de protecție instrument de prevenire și combatere a violenței în familie. La granița dintre civil și penal*, disponibil pe <https://www.universuljuridic.ro/ordinul-de-protectie-instrument-de-prevenire-si-combatere-a-violentei-in-familie-la-granita-dintre-civil-si-penal/>, accesat în data de 04.04.2024.

2. Legislație

Legea nr. 26/2024 privind ordinul de protecție, publicată în M. Of. nr. 172 din data de 4 martie 2024.

Legea 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie, republicată în M. Of. nr. 948/2020.

Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în M. Of. nr. 260 din 21 aprilie 2010.

3. Jurisprudență

Hotărâre nr. 2266/2024 din 29.03.2024, pronunțată de Judecătoria Târgu Jiu, cod RJ ee768386g (<https://www.rejust.ro/juris/ee768386g>), accesată în data de 03.04.2024.

Hotărâre cameră consiliu nr. 953/2024 din 29.03.2024, pronunțată de Judecătoria Galați, cod RJ 869e9796d (<https://www.rejust.ro/juris/869e9796d>), accesată în data de 03.04.2024.

Hotărâre cameră consiliu nr. 4155/2023 din 20.09.2023, pronunțată de Judecătoria Bacău, cod RJ 397966e9g (<https://www.rejust.ro/juris/397966e9g>), accesată în data de 03.04.2024.

Hotărâre cameră consiliu nr. 1428/2023 din 06.10.2023, pronunțată de Judecătoria Timișoara, cod RJ 4ed67d78e (<https://www.rejust.ro/juris/4ed67d78e>), accesată în data de 03.04.2024.

Hotărârea nr. 1114/2023 din 06.12.2023, pronunțată de Judecătoria Costești, cod RJ 4e8g3g845 (<https://www.rejust.ro/juris/4e8g3g845>) accesată în data de 03.04.2024.

Hotărârea nr. 4190/2024 din 29.03.2024, pronunțată de Judecătoria Iași, cod RJ 39627233d (<https://www.rejust.ro/juris/39627233d>), accesată în data de 03.04.2024.

Hotărâre cameră consiliu nr. 1428/2023 din 06.10.2023, pronunțată de Judecătoria Timișoara, cod RJ 4ed67d78e (<https://www.rejust.ro/juris/4ed67d78e>), accesată în data de 03.04.2024.

Hotărârea nr. 2183/2023 din 17.08.2023, pronunțată de Judecătoria Târgoviște, cod RJ 868d33e97 (<https://www.rejust.ro/juris/868d33e97>), accesată în data de 03.04.2024.

Hotărâre nr. 263/2024 din 01.04.2024, pronunțată de Judecătoria Moreni, cod RJ 724544553 (<https://www.rejust.ro/juris/724544553>), accesată în data de 03.04.2024.

CULPA IN OMITENDO ASOCIATĂ SERVICIILOR ANCILARE: GRATUITATEA CREDITULUI ACORDAT CONSUMATORULUI, ATRASĂ DE NEINDICAREA DAE, DUPĂ DECIZIA CJUE ÎN CAUZA PROFI CREDIT

Conf. univ. dr. Juanita GOICOVICI

Abstract

The study debates the reverberations of the CJEU's decision of 21 March 2024 in the Profi Credit Bulgaria case, C-714/22, targeting the eliminating of unfair terms used by credit professionals to intentionally conceive the actual costs associated to the credit agreement. Professionals' contrivance was related to the costs applicable to ancillary services offered to the consumer, in the latter's capacity of debtor in the credit agreement, throughout the using of onerous contractual terms which gave priority to the examination of consumer's credit application. By interpreting the provisions of Article 10, 2nd para. let. (g) and of Article 23 of Directive 2008/48, the CJEU's decision in the Profi Credit case retained as valid national courts' possibility of considering the credit agreement as a non-onerous contract, eliminating the non-transparent costs initially imposed on the debtor, in hypotheses of failure to explicitly mention the APR percentage in the contractual documents, thus sanctioning the APR non-disclosure and penalizing the professional creditor's omissive conduct.

Keywords: consumer, credit contracts, duty of transparency, unfair terms, annual percentage rate, contrivance.

1. Preliminarii

Reverberațiile soluției invalidării dreptului de creanță al creditorilor profesioniști asupra sumelor percepute cu titlu de dobânzi și comisioane în contractele de credit B2C care omit menționarea expresă a valorii „dobânzii anuale efective”, rezolvare consacrată prin decizia CJUE pronunțată în 21 martie 2024 în cauza *Profi Credit Bulgaria*, C-714/22¹, pot fi investigate pe cel puțin două paliere. Decizia CJUE reverberează asupra posibilității recunoscute instanțelor naționale de a

¹ CJUE, C9, S.R.G. v. Profi Credit Bulgaria EOOD, C-714/22, din 21.03.2024, ECLI:EU:C:2024:263, online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:62022CJ0714>.

„amputa” dreptul creditorului profesionist de a percepe costurile unor servicii accesorii prestate consumatorului, în quantumul specificat de clauzele contractuale, în contextul în care aceste costuri au fost menționate cu omiterea specificării valorii DAE („dobânzii anuale efective”), privând astfel consumatorul de oportunitatea analizării în etapa pre-contractuală a potențialelor implicații financiare pe care acceptarea ofertei le va genera în patrimoniul consumatorului debitor și „maculând”, pe cale de consecință, caracterul avizat și „informat” al consimțământului consumatorului. Palierul secundar atins de efectele acestei decizii este cel referitor la neegalitatea unor soluții din dreptul național al statelor-membre care ar obliga consumatorul să suporte o parte din cheltuielile de judecată, în ipoteza admiterii parțiale a acțiunii acestuia în restituirea sumelor percepute de creditorul profesionist în baza unor clauze abuzive privitoare la comisioane netransparente”; chiar și în situațiile respingerii parțiale a solicitării consumatorului de a-i fi rambursate sumele despre care acesta susține că au fost încasate cu încălcarea prevederilor Directivei 93/13, în versiunea sa actualizată posterior modificărilor și completărilor aduse prin Directiva 2019/2161, recunoașterea existenței unei creanțe în restituire avându-l ca titular pe consumator (dar a cărei quantum ar fi mai redus decât cel pretins de consumator sau, cu alte cuvinte, ar fi inferior quantumului estimat și solicitat de către consumator) va fi suficientă pentru obligarea pârâtului profesionist la suportarea cheltuielilor de judecată generate în acțiunea în restituire introdusă de reclamantul consumator, parțial admisă de instanța națională (sau prin admiterea parțială a cererii reconvenționale formulate de consumator, atunci când acesta din urmă se ipostiază ca pârât în acțiunea introdusă împotriva sa pentru perceperea unor costuri asociate prestării unor servicii ancilare, dacă acordul privitor la contractarea creditului nu a specificat expres quantumul DAE).

Pentru costurile serviciilor accesorii prestate consumatorului din contractul de credit, introducerea expresă a unor clauze privitoare la perceperea respectivelor sume primește caracter inutil, acestea nefiind opozabile consumatorului, câtă vreme prevederile contractuale B2C nu menționează quantumul DAE (care să includă și sumele percepute pentru serviciile corelative contractate de consumatorul debitor). Soluția consacrată în cauza *Profi Credit* poate fi analizată într-o decădere a creditorului profesionist din dreptul de creanță având ca obiect sumele stipulate drept contraprestație a serviciilor accesorii prestate debitorului consumator din contractul de credit, sancțiune care ar fi atrasă de omiterea specificării exprese a valorii DAE în câmpul contractual „compromis” prin această omisiune. Mai mult, împotriva profesionistului creditor poate fi reținută o prezumție (absolută, de data aceasta) de culpă ori de rea-credință² în privința omiterii (prezumat

² Juanita Goicovici, „Fațetele bunei-credințe a profesionistului în evaluarea clauzelor abuzive din contractele de credit încheiate de consumatori”, în Adriana Almășan, Flavius-Antoniou Baiaș, Bogdan Dumitrache, Ioana Vârsta, Cristina Elisabeta Zamșa (coord.), *In honorem Corneliu Bîrsan. Ius est ars boni et aequi*, Tomul II, Ed. Hamangiu, București, 2023, pp. 497-527.

intenționate) a inserării unei mențiuni contractuale exprese referitoare la cuantumul DAE.

„Forțată”, mai întâi, pretorian, în dreptul francez, soluția decăderii creditorului profesionist din dreptul său de creanță privitor la sumele percepute drept contravalori ale serviciilor prestate consumatorului (ori, după caz, din dreptul de a încasa dobânzi sau fructe civile ale capitalului împrumutat, stabilite prin clauze netransparente, care nu ilustrează modul de calcul sau nu recurg la indici obiectivi pentru „scanarea” fluctuațiilor dobânzii variabile) acroșează „gratuitatea” creditului pentru consumator ori, după caz, „gratuitatea” serviciilor ancilare care i-au fost prestate. Dacă, inițial, o asemenea rezolvare a fost privită cu circumspecție, din pricina „dezacordului” instalat între caracterul esențialmente oneros al creditării practicate în raporturile cu consumatorii, reticența din debutul dezbaterii pare să se fi disipat – o evanescență datorată argumentației centrate pe necesitatea reprimării conduitei culpabile prin omisiune a profesionistului creditor³. Prezența, în dispozitivul deciziei CJUE pronunțate în 21 martie 2024, în cauza *Profi Credit Bulgaria*, a soluției „gratuității” creditului acordat consumatorului a avut drept pilon o interpretare a prevederilor art. 10 alin. (2) lit. (g) și ale art. 23 din Directiva 2008/48 în direcția validării rezolvării potrivit căreia, pentru contractele de credit B2C din cuprinsul cărora a fost omisă mențiunea (impusă, de altfel, cu titlu de formalism informativ⁴) referitoare la cuantumul dobânzii anuale efective (care să includă și costurile percepute consumatorului pentru servicii ancilare), creditul ar urma să fie considerat ca fiind acordat cu titlu gratuit (revenind creditorului profesionist, în etapa pre-contractuală, misiunea de a insera expres, în oferta de creditare, mențiuni privitoare la DAE practică, misiune de care acesta nu se poate deroba⁵), „astfel încât anularea sa să determine numai restituirea de către consumatorul în cauză a capitalului împrumutat”, după cum se reține la pct. 2 din dispozitivul hotărârii CJUE comentate.

Cât de pertinentă este raportarea la criteriul culpei ori al relei-credițe a profesionistului în contextul abordării caracterului abuziv al clauzelor B2C? Ar putea prezenta relevanță sancțiunile adresate pentru neconformarea profesionistului la exigențele formalismului informativ, fără a deplasa discuția înspre perimetrul reprimării clauzelor abuzive? Ar putea fi exploatat criteriul culpei, specific abordării obligației pre-contractuale de informare a consumatorului⁶,

³ Mónika Józson, „Judicial governance by unfair contract terms law in the EU: Proposal for a New Research Agenda for Policy and Doctrine”, *European Review of Private Law*, vol. 28, n. 4, 2020, pp. 909-930.

⁴ Juanita Goicovici, *Dreptul relațiilor dintre profesioniști și consumatori*, Ed. Hamangiu, București, 2022, pp. 85-88.

⁵ Mia Junuzovic, „Blurred Lines: Between Formal and Substantive Transparency in Consumer Credit Contracts”, *Journal of European Consumer and Market Law*, vol. 8, n. 3, 2019, pp. 97-107.

⁶ Juanita Goicovici, „The professionals’ duty to inform versus the duty to advise the consumers in the field of banking services: are the legal remedies adequately shaped?”, în Ianfred Silberstein,

revenind profesioniștilor în etapa formării convențiilor B2C, pentru gestionarea carențelor constatate în perimetrul formalismului informativ atașat contractului de credit B2C? Omiterea indicării pertinente a costurilor totale ale creditării ar putea fi analizată într-o neconformare a lui *proferens* la cerințele formalismului informativ aplicabil ofertei de credit B2C, chiar dacă se referă *in terminis* doar la costuri percepute pentru servicii ancilare? Se poate aprecia că nu ar aparține „obiectului principal” al contractului de credit dispozițiile contractuale care conferă consumatorului prioritate în etapa examinării solicitării de accesare a creditului (i) sau îi acordă debitorului varianta unui moratoriu individual, la solicitarea acestuia, prin conferirea posibilității amânării datei scadenței pentru plata ratelor lunare (ii) ori de a reduce quantumul rambursărilor lunare (cu dilatarea perioadei de rambursare a capitalului împrumutat) posibilitatea de a amâna rambursarea ratelor lunare sau de a reduce quantumul acestora (iii)? În fine, sub aspect procedural, ar putea fi obligat consumatorul reclamant, a cărui acțiune în restituirea⁷ sumelor care i-au fost percepute în temeiul unor clauze abuzive a fost parțial admisă, la suportarea unor „segmente” din cheltuielile judiciare? Vom încerca să propunem, în paragrafele care urmează, o analiză a manierei în care s-a răspuns acestor întrebări în jurisprudența relativ recentă a CJUE, prin prisma imbricațiilor, suprapunerilor ori a intercalărilor care pot interveni între mecanismele de consacrare a formalismului informativ, obligației pre-contractuale de informare incumbând profesionistului, respectiv reprimării clauzelor abuzive în contractele de adeziune.

2. Invalidarea clauzelor privitoare la comisioanele percepute pentru servicii ancilare, al căror cost ar fi augmentat quantumul DAE

Întrucât comisioanele percepute drept contravaloare a unor servicii ancilare prestate consumatorului ar urma să reprezinte un număr de procente din valoarea DAE, utilitatea clauzelor care menționează întinderea acestor creanțe ale profesionistului (generate cu titlu de comisioane pentru prestarea serviciilor ancilare) este compromisă, acestea fiind ineficace sau inopozabile consumatorului⁸

Thierry Bonneau, Cristina Elena Popa Tache, Lucía Piazza Dobarganes, Katharina Muscheler, Christopher Hunt (coord.), *Banking Law in the 21st Century. Contributions to the 14th International Conference „Contemporary Approaches in Banking and Financial Law”*, Ed. ADJURIS – International Academic Publisher, București, 2021, pp. 53-71;

⁷ Nikolai Badenhop, „Restitution Claims – EU Consumer Law Principles and the Mortgage Credit Directive as an Overarching Value Model” (Published March 30, 2023), în P. Sirena (coord.), *Unfair Contract Terms and Restitution in European Private Law – the National and ECJ Litigation on House Loans Indexed in a Foreign Currency*, Cambridge University Press, Cambridge, 2023, online: <https://ssrn.com/abstract=4405095> și <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4405095>.

⁸ Juanita Goicovici, „Clauze abuzive versus clauze lezionare în contractele consumatorilor”, *Studia Universitatis Babes-Bolyai-Iurisprudentia*, vol. 59, n. 4, 2014, pp. 83-98.

(o inopozabilitate *inter partes*⁹) în contextul în care nu s-a specificat cuantumul DAE care ar fi înglobat și comisioanele încasate pentru serviciile accesorii de care a beneficiat debitorul. Omiterea specificării DAE nu doar că este calificată drept o manifestare culpabilă¹⁰ a conduitei creditorului profesionist (cărui i s-ar aplica, în aceste ipoteze, o prezumție absolută de culpă sau ar urma să fie sancționat inclusiv în perimetrul neconformării față de exigențele formalismului informativ¹¹ aplicabil contractelor de credit B2C), dar atrage invalidarea a însăși clauzelor accesorii¹² care gestionează cuantumul sumelor solicitate pentru prestarea serviciilor ancilare, dat fiind faptul că aceste sume nu pot fi percepute decât ca „elemente” ale DAE aferente creditului acordat consumatorului¹³.

Important de reținut este faptul că soluția CJUE în cauza C-714/22 nu validează scutirea debitorului consumator de la plata costurilor creditării (ca sancțiune pentru omisiunea menționării DAE în documentele contractuale) decât în măsura în care dreptul național ar conține prevederi care să consacre o asemenea posibilitate pentru instanțele de judecată; prin urmare, decizia CJUE nu implică o consacrare pe cale pretoriană a soluției „gratuității” contractului de credit B2C din cuprinsul cărui lipsește mențiunea referitoare la cuantumul DAE, ci consolidează „caracterul proporțional” al unei asemenea rezolvări (prin raportare la scopul prevederilor Directivei 2008/48 și al Directivei 93/13, în direcția reprimării clauzelor abuzive practicate de creditorul profesionist¹⁴), dacă măsura descrisă nu ar fi consacrată legislativ în sistemul de drept național în care litigiul este tranșat. Prin prisma dezideratului eliminării clauzelor abuzive¹⁵ și pornind de la prohibiția recurgerii la astfel de stipulații contractuale enunțată în debutul Directivei 93/13, ar rezulta că decăderea creditorului profesionist din dreptul la perceperea acestor costuri ale creditării, practicate fără menționarea expresă a cuantumului DAE care să le includă, poate fi percepută drept o măsură proporțională cu dezideratul urmărit, al descurajării unor asemenea omisiuni din partea profesioniștilor creditării. Întrucât niciunul din textele Directivei 93/13 nu consacră expres o asemenea versiune de soluționare a litigiului B2C, soluția decăderii creditorului profesionist

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ Juanita Goicovici, „Elementele constitutive ale practicilor comerciale neloiale în relațiile cu consumatorii”, *Studia Universitatis Babeș Bolyai-Iurisprudentia*, vol. 61, n. 3, 2016, pp. 88-100.

¹¹ Juanita Goicovici, *Creditele pentru consum și de investiții imobiliare. Comentarii și explicații*, Ed. C.H. Beck, București, 2014, pp. 82-86.

¹² *Ibidem*.

¹³ Juanita Goicovici, „Comisioane bancare solicitate consumatorilor – cât de frecvente sunt clauzele bancare abuzive?”, *Studia Universitatis Babeș Bolyai-Iurisprudentia*, vol. 59, n. 2, 2014, pp. 94-107.

¹⁴ Aneta Wiewiórowska-Domagalska, „Unfair Contract Terms in CHF Mortgage Loans”, *Journal of European Consumer and Market Law*, vol. 9, n. 5, 2020, pp. 206-212.

¹⁵ Arien Van'T Hof, „The First Years of the Creditworthiness Assessment Under the Mortgage Credit Directive: Is it enough?”, *Journal of European Consumer and Market Law*, vol. 10, n. 1, 2021, pp. 4-12.

din dreptul său de creanță, ca sancțiune pentru recurgerea la costuri netransparente, ar urma să fie posibilă în măsura în care dispozițiile dreptului național ar recunoaște-o (decizia CJUE în cauza C-714/22 neabordând situațiile unei eventuale consacrară pretorienne a unor astfel de soluții, în absența suportului oferit de dispoziții legale exprese).

În ariergarda discuției, o altă problemă juridică tranșată prin decizia CJUE din 21 martie 2024 se referă la neincluderea în „obiectul principal al contractului”¹⁶ a clauzelor care stipulează prestarea cu titlu oneros a unor servicii ancilare care conferă consumatorului prioritate la analizarea dosarului de creditare în etapa pre-contractuală, soluție care s-ar desprinde cu ușurință din caracterul accesoriu, pur ancilar, al unor asemenea servicii. Desigur, raționamentul ar fi implicat excluderea din sfera materială a analizei asupra caracterului abuziv al prevederilor contractuale¹⁷, a acelor dispoziții ale contractului de adeziune care s-ar referi la prețul contractului ori la elementele oneroase principale ale convenției B2C, care pot fi supuse „scanării” în scopul abordării eventualului caracter abuziv doar dacă ar fi netransparente, iar nu sub aspectul cuantumului stipulat. Din această perspectivă, în decizia CJUE din cauza *Profi Credit Bulgaria* s-a reținut că „clauzele privind servicii accesorii unui contract de credit de consum, care acordă consumatorului (...) o prioritate la examinarea cererii sale de credit și la punerea la dispoziție a sumei împrumutate, precum și posibilitatea de a amâna rambursarea ratelor lunare sau de a reduce cuantumul acestora, nu fac parte în principiu din obiectul principal al acestui contract (...) și nu sunt excluse, așadar, de la aprecierea caracterului lor abuziv”.

De altfel, conexitatea intrinsecă pe care clauzele litigioase relative la serviciile ancilare o prezentau cu „nucleul” convenției B2C sau conținutul principal al contractului, în pofida convenirii respectivelor clauze într-un act adițional (anexat contractului de credit) este evocată în considerentul 58 al deciziei CJUE în cauza C-714/22, accentuând absența autonomiei acestor prevederi contractuale prin raportare la contractul de credit și invocându-se argumentul inserării în planul de rambursare a capitalului împrumutat, a acestor costuri asociate serviciilor suplimentare accesate de către debitorul consumator.

Opinăm că invalidarea clauzelor care prevăd costuri suplimentare pentru consumator (ca echivalent al unor servicii suplimentare realmente prestate debitorului, dar care nu au fost incluse expres în valoarea finală a DAE, indicându-se explicit cuantumul dobânzii anuale efective practicate de creditorul profesionist, bulversând astfel expectanțele financiare ale consumatorului și alterând procesul

¹⁶ Mónika Józson, „Unfair contract terms law in Europe in times of crisis: Substantive justice lost in the paradise of proceduralisation of contract fairness”, *Journal of European Consumer and Market Law*, vol. 6, n. 4, 2017, pp. 157-166.

¹⁷ Aneta Wiewiórowska-Domagalska, *op. cit.*, p. 208.

formării unui consimțământ avizat) ar fi trebuit să se desfășoare, în cauza analizată, pe terenul exigențelor formalismului informativ aplicat contractului de credit B2C, fără a deplasa discuția înspre perimetrul reprimării clauzelor abuzive. Argumentul reținut de judecătorii Camerei a 9-a a CJUE, potrivit căruia clauzele care consacră practicarea unor comisioane pentru servicii ancilare care ar oferi consumatorului prioritate în analizarea dosarului ori alte facilități accesate cu titlu oneros nu ar face parte din „obiectul principal al contractului de credit” sau nu ar fi subsumate elementelor ce țin de onerozitatea intrinsecă a contractului (cu titlu de *core elements* care ar fi excluse *de plano* din analiza caracterului abuziv, cu excepția invalidării acestora prin prisma caracterului netransparent) este fastidios, anost, iar, pe fond, unul forțat ori chiar incorect, care intră în coliziune cu însăși esența soluției consacrate, aceea a decăderii creditorului din dreptul de creanță consacrat de aceste clauze atunci când a omis specificarea cuantumului DAE; valoarea DAE nu doar că este esențială în economia caracterului oneros al contractului de credit B2C, dar ar reflecta inclusiv aceste costuri percepute pentru servicii ancilare, care devin parte integrantă ori elemente componente ale valorii DAE. Or, dacă valoarea DAE este epitomul „elementelor principale ale contractului”, prin prisma elementelor referitoare la „prețul creditării”, este de ordinul evidenței că fiecare din componentele DAE, inclusiv costurile prestării unor servicii ancilare la solicitarea consumatorului, sunt integrate în categoria „elementelor principale ale contractelor” și a componentelor de „preț al creditării”. Prin urmare, apreciem că invalidarea acestor clauze care ar consacra caracterul oneros al prestării serviciilor suplimentare, în absența mențiunilor exprese care să specifice cu claritate pentru consumator cuantumul DAE, ar urma să intervină pe terenul neconformării la exigențele formalismului informativ (sanțiunea fiind cea a inopozabilității *inter partes*, a ineficienței acestor clauze în raporturile cu consumatorul debitor).

De asemenea, merită evidențiat faptul că, inclusiv în situațiile în care clauzele atacate ar adresa elemente din categoria celor relaționate prețului sau caracterului oneros al contractului B2C, acestea rămân supuse analizei focusate asupra stabilirii caracterului oneros, nefiind sustrate abordării conform prevederilor Directivei 93/13, în contextul în care profesionistul a recurs la termeni netransparenți, evazivi sau neclari pentru consumator. Conchidem, așadar, că, chiar și în absența recurgerii la argumentul artificios al excluderii clauzelor care reglează prestarea unor servicii ancilare din categoria „elementelor principale” ale contractului de credit B2C, aceste prevederi contractuale ar intra în sfera materială de aplicare a dispozițiilor Directivei 93/13, ceea ce ar face posibilă discutarea potențialului caracter abuziv pe care aceste stipulații contractuale l-ar îmbrăca, câtă vreme *proferens* a recurs la o formulare ambiguă, netransparentă, de natură să cauzeze confuzie consumatorului, să îl inducă în eroare pe acesta asupra costului total al creditării, alterând procesul formării unui consimțământ avizat în etapa pre-contractuală.

Pentru ipotezele în care contractul B2C nu poate supraviețui „amputării” clauzelor abuzive care sunt invalidate pe criterii de transparență, dar care, sub aspectul fondului, afectează însuși componenta oneroasă a contractului, în jurisprudența anterioară a CJUE, mai precis în Ordonanța din cauza C-655/20¹⁸, *Marc Gómez del Moral Guasch*, s-a apreciat că dispozițiile art. 6, alin. (1) din Directiva 93/13 trebuie interpretate în sensul că ar impune judecătorului național să ofere consumatorului posibilitatea de a alege între, pe de o parte, revizuirea contractului B2C prin înlocuirea prevederilor invalidate/eliminate (cum ar fi clauza care stabilește o dobândă variabilă considerată abuzivă pentru absența indicelui obiectiv de referință) printr-o clauză referitoare la un indice prevăzut în legislația națională ca soluție supletivă (i) și, pe de altă parte, anularea contractului de credit ipotecar în ansamblul său¹⁹, acesta neputând continua cu titlu gratuit, în absența prevederilor referitoare la quantumul dobânzii practicate pentru capitalul împrumutat, prevederi care au fost invalidate²⁰ pentru lipsa transparenței (ii).

3. Selectarea temeiurilor invalidării: obligația pre-contractuală de informare vs. neconformarea la exigențele formalismului informativ

Deși, în cauza C-714/22, accentul a fost plasat asupra invalidării clauzelor privitoare la prestarea unor servicii ancilare cu titlu oneros, a căror valoare era inclusă *de plano* în quantumul DAE, fără însă ca valoarea dobânzii anuale efective să fi fost specificată în documentele contractuale remise consumatorului, apreciem că mecanismul formalismului informativ ar fi oferit un teren fertil de abordare a efectului „bulversant” pe care l-a avut, pentru consumator, omiterea specificării DAE. De altfel, dispozitivul hotărârii CJUE în cauza *Profi Credit Bulgaria* evocă ideea culpei profesionistului creditor, căruia i-ar fi „imputabilă” omiterea menționării DAE, nefiind suficientă indicarea expresă a quantumului comisioanelor percepute pentru serviciile ancilare. Transparentizarea costurilor creditării pentru consumator ar fi implicat atât „deconspirarea” expresă a valorii comisioanelor practicate pentru fiecare dintre serviciile ancilare în parte, cât și menționarea valorii DAE (care includea respectivele comisioane), mențiune care ar fi clarificat pentru consumator implicațiile financiare ale acceptării ofertei de credit. Apreciem că evocarea caracterului imputabil al omisiunii menționării DAE, respectiv recurgerea la criteriul culpei creditorului profesionist (mai precis, *culpa in*

¹⁸ CJUE, C9, *Marc Gómez del Moral Guasch v. Bankia S.A.*, C-655/20, din 17.11.2021, ECLI:EU:C:2021:943, online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX:62020CO0655>.

¹⁹ Miriam Andersen, „Can It Be Unfair to Use an Official Interest Index in a Mortgage Loan? Case Note to CJEU, C-125/18 *Gómez del Moral Guasch*”, *Journal of European Consumer and Market Law*, vol. 9, n. 4, 2020, pp. 161-164.

²⁰ *Ibidem*.

omittendo) ar fi, mai degrabă, specifică nu atât domeniului rezervat formalismului informativ ori perimetrului în care se desfășoară analiza caracterului abuziv²¹ al clauzelor B2C, ci sferei de incidență a obligației pre-contractuale de informare, complianță care, dacă a fost ratată de către profesionist, va fi gestionată pe terenul răspunderii delictuale (dat fiind faptul că intervine în etapa pre-contractuală).

Deși nucleul soluției este același (inopozabilitatea *inter partes* a clauzelor netransparente), diferența semnificativă poate fi extrasă din rolul pe care conduita culpabilă a profesionistului ori elementul subiectiv, al imputabilității omisiunii ar urma să îl joace în economia analizei practicate de către instanța de judecată. Privitor la buna-credință a lui *proferens*, caracterul acesteia, de condiție veritabilă sau de criteriu genuin în identificarea clauzelor abuzive, ar putea fi contestat, apreciindu-se că ar fi suficientă raportarea la cerința obiectivă, a existenței unui dezechilibru semnificativ (economic ori procesual) generat prin inserarea clauzei abuzive. Oricum, pentru aprecierea validității clauzelor care abordează prestarea unor servicii ancilare fără menționarea expresă a costului total al creditării pentru debitorul consumator, instanței naționale i-ar reveni misiunea angajării într-o „analiză derulată în buclă”, focalizată pe elementul obiectiv, al omiterii mențiunilor obligatorii care, prin prisma formalismului informativ atașat contractului de credit B2C, ar fi trebuit să se regăsească în cuprinsul contractului de adeziune. Decizia CJUE în cauza *Profi Credit Bulgaria* rezzonează cu dezideratul temperării tendinței profesioniștilor de a recurge la prevederi contractuale aparent „complete” (care menționează comisionul perceput pentru prestarea unui serviciu ancilar), dar care „maschează” simultan implicațiile financiare totale ale creditării pentru debitorul consumator, ocultând elemente care ar fi trebuit specificate expres²², precum valoarea DAE, care servește ca reper indispensabil în aprecierea onerozității creditării.

Suplimentar, merită evocat argumentul desprins din jurisprudența anterioară a CJUE, în special decizia pronunțată în 23 noiembrie 2023, în cauza *Provident Polska*, C-321/22, în care s-a accentuat importanța atașată elementului obiectiv, al dezechilibrului substanțial²³, în aprecierea caracterului abuziv al clauzelor litigioase, fără a glisa analiza înspre zona reprezentată de elementul subiectiv al culpei ori al relei-credințe manifestate de profesionist, în ipostaza acestuia de *proferens* ori de emitent al condițiilor de contractare standardizate. În cauza

²¹ Juanita Goicovici, „Apreciera caracterului abuziv al clauzelor contractuale în cazuistica recentă a CJUE și impactul acesteia asupra jurisprudenței naționale: schimbări palpabile sau implicare secvențială?”, *Analele Științifice ale Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Seria Științe Juridice*, Tomul LXVI/II, 2020, pp. 47-63.

²² Juanita Goicovici, „Efectele nulității clauzelor abuzive în contractele de credit ipotecar”, *Studia Universitatis Babeș-Bolyai-Iurisprudentia*, vol. 61, n. 1, 2016, pp. 5-18.

²³ Juanita Goicovici, „Considerații privind dreptul consumatorului de rambursare anticipată și sancțiunile aplicabile creditorilor profesioniști în contractele de credit”, *Studia Universitatis Babeș-Bolyai-Iurisprudentia*, vol. 62, n. 4, 2017, pp. 43-66.

C-321/22, CJUE a valorificat argumentul potrivit căruia va conta în mod determinant, în aprecierea caracterului abuziv al prevederilor litigioase, nu neapărat elementul imputabilității „netransparentizării”, ci nivelul ostensibil disproporționat al comisioanelor²⁴ practicate pentru servicii ancilare, prin raportare la valoarea capitalului împrumutat.

4. Abordarea suportării cheltuielilor de judecată aferente admiterii parțiale a acțiunii în restituire

Cauza C-714/22 a prezentat particularismul solicitării adresate CJUE de a oferi o interpretare a prevederilor art. 6 alin. (1) și ale art. 7 alin. (1) din Directiva 93/13 prin prisma admisibilității partajării cheltuielilor de judecată suportate de consumator, în calitatea sa de parte litigantă care a pierdut parțial litigiul declanșat pentru recuperarea sumelor care au fost încasate de creditorul profesionist în temeiul unor clauze abuzive. Ridicându-se problema distribuirii aparent echitabile a cheltuielilor de judecată în aceste cazuri, într-o decizie anterioară pronunțată în cauza *Caixabank*, C-385/20²⁵, CJUE a reținut că nu contravin dreptului unional (în speță, prevederilor Directivei 93/13) normele existente în dreptul național care ar permite instanței naționale să procedeze la „calibrarea” valorii cheltuielilor de judecată prin raportare la etalonul valorii reale a litigiului dintre consumator și profesionist referitor la invalidarea clauzelor abuzive.

Revenind la decizia pronunțată în cauza C-714/22, prin prisma principiului efectivității²⁶ remediilor aplicabile în perimetrul investigării prezenței clauzelor abuzive, este de remarcat preocuparea completului CJUE pentru accentuarea necesității de a se raporta la prevederile art. 6 alin. (1) și ale art. 7 alin. (1) din Directiva 93/13 din perspectiva efectului descurajant pe care l-ar putea avea, pentru consumator, stabilirea cheltuielilor de judecată prin raportare la nivelul sumelor recuperate prin admiterea parțială a acțiunii în restituirea sumelor percepute în temeiul clauzelor invalidate ca fiind abuzive. Se poate aprecia, astfel, că ar avea un efect descurajator sau demobilizator pentru consumator scutirea profesionistului (care a recurs la inserarea unor clauze abuzive) de la plata unei „secvențe” din totalul cheltuielilor de judecată generate în acțiunea consumatorului în restituirea sumelor achitate în temeiul clauzelor invalidate, în ipoteza

²⁴ Juanita Goicovici, „Opozabilitatea condițiilor generale de bancă față de consumatori”, *Studia Universitatis Babeș Bolyai-Iurisprudentia*, vol. 60, n. 1, 2015, pp. 67-82.

²⁵ CJUE, C4, EL și TP v. *Caixabank SA*, C-385/20, din 07.04.2022, ECLI:EU:C:2022:278, online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:62020CJ0385>.

²⁶ Nicolae-Horia Țiț, „Încuviințarea executării silite a debitorului consumator-exigențe europene, realități naționale”, *Analele Științifice ale Universității Alexandru Ioan Cuza din Iași, seria Științe Juridice*, vol. 66, n. 2, 2020, pp. 91-110.

admiterii parțiale a acestei acțiuni (și a respingerii *pro parte* a solicitării consumatorului, ceea ce ar echivala cu recunoașterea parțială a dreptului său de creanță valorificat în acțiunea în restituirea sumelor achitate creditorului profesionist).

Posterior aprecierilor enunțate în decizia CJUE din cauza C-385/20, *Caixabank*, prin care s-a reținut admisibilitatea soluției obligării consumatorului reclamant la suportarea anumitor cheltuieli de judecată în litigiile centrate pe constatarea caracterului abuziv al unor clauze B2C, merită evidențiat faptul că regimul repartizării cheltuielilor de judecată aferente procedurii contencioase a dezbaterei naturii abuziv al prevederilor contractelor de adeziune ar trebui să nu „maculeze” pentru consumator caracterul accesibil al remediilor judiciare și să nu descurajeze consumatorul în exercitarea dreptului său de a solicita eliminarea unor stipulații B2C al căror efect dezechilibrat ar fi evocat în respectivul context litigios. Accentuarea ideii efectului „neutru”, nedescurajator, pe care eventuala repartizare a cheltuielilor de judecată între părțile litigante (în ipotezele admiterii parțiale a solicitării consumatorului) se regăsește, de altfel, și în considerentele deciziei CJUE din 22 septembrie 2022 pronunțate în cauza *Servicios prescriptor y medios de pagos EFC*, C-215/21²⁷, în care completul CJUE a plasat accentul asupra variantei obligării consumatorului la plata procentuală a cheltuielilor de judecată. Cu toate acestea, se cuvine menționat că, în cauza C-215/21, părțile litigante au fost implicate voluntar într-o procedură extrajudiciară, natura extrajudiciară a procedurii fiind cea care a justificat soluția obligării consumatorului la suportarea cheltuieli de judecată; totodată, s-a evidențiat, în dispozitivul deciziei CJUE din cauza C-215/21, obligativitatea, pentru instanța națională competentă în procedura jurisdicțională posterioară celei extrajudiciare (litigiu în care consumatorul ar acționa în recuperarea sumelor achitate profesionistului în temeiul unor clauze al căror caracter abuziv a fost tranșat în procedura extrajudiciară, prin mediere ori arbitraj, de pildă) de a lua în considerare eventuala rea-credință a profesionistului (debitor al obligației de restituire a sumelor încasate ilegal în temeiul unor clauze abuzive) în tergiversarea rambursării sumelor datorate consumatorului ca urmare a eliminării clauzelor abuzive. Reținând această rea-credință, opțiunea instanței naționale s-ar putea manifesta în direcția scutirii eventuale a consumatorului (integral ori parțial) de la suportarea cheltuielilor de judecată în procedura jurisdicțională.

5. Invalidarea clauzelor privind serviciile ancilare prin prisma criteriului dezechilibrului economic

Unul dintre palierele pe care sunt situate efecte cel puțin importante, dacă nu „spectaculoase” ale raționamentului aplicat în decizia CJUE din cauza C-714/22

²⁷ CJUE, C9, *Zulima v. Servicios Prescriptor y Medios de Pagos EFC*, C-215/21, din 22.09.2022, ECLI:EU:C:2022:723, online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:62021CJ0215>.

este reprezentat de „etajul” serviciilor ancilare prestate consumatorului prezentând o componentă oneroasă „vizibil disproporționată” sau „exagerată în mod ostensibil”, fiind vizat îndeosebi comisionul practicat pentru serviciul auxiliar care „rezervă” anticipat (ca o componentă aleatorie) pentru debitor alternativa reportării ratelor lunare sau, în alți termeni, clauza care permite consumatorului debitor să procedeze la reportarea ori la reeșalonarea unor rate lunare ale creditului. De remarcat că, în mod uzual, costurile acestui serviciu ancilar vor fi identificate drept componente ale costului total al creditării și, prin urmare, clauzele prin care sunt gestionate aceste servicii fac parte din categoria prevederilor relative la prețul contractului/elementele esențiale privitoare la componentele oneroase ale obiectului contractului, fiind *de plano* excluse din sfera materială de aplicare a dispozițiilor Directivei 93/13, cu excepția cazului în care ar fi enunțate într-o manieră netransparentă, susceptibilă să inducă în eroare consumatorul. Cu toate acestea, la punctul 4 din dispozitivul hotărârii CJUE din cauza C-714/22 este reținută o direcție de interpretare insolită a prevederilor art. 3, alin. (1) din Directiva 93/13, orientată în direcția invalidării clauzelor care prevăd prestarea cu titlu oneros a unor servicii de rezervare a posibilității debitorului de reeșalonare a ratelor lunare, însă nu pe motiv că acestea ar implica unele costuri netransparente (cuantumul comisionului practicat pentru acest serviciu ancilar fiind explicitat consumatorului, prin ipoteză), ci pentru rațiunea caracterului „vădit disproporționat” (în exprimarea completului CJUE) sau vizibil exorbitant al acestui comision, prin raportare la etalonul reprezentat de valoarea totală a capitalului împrumutat.

Din acest raționament se deduce că, dacă procentul pe care comisionul solicitat pentru serviciul auxiliar de rezervare a posibilității eșalonării ratelor (perceput, așadar, nu pentru reeșalonarea propriu-zisă sau la momentul prevalării debitorului consumator de această posibilitate de reeșalonare, ci perceput anticipat, pentru rezervarea posibilității discutate) l-ar reprezenta din costul total al creditării ar fi exorbitant sau nerezonabil din unghiul valorii capitalului împrumutat, clauza care prevede perceperea respectivului comision ar putea fi invalidată ca fiind abuzivă. În acest perimetru al discuției, argumentele favorabile soluției invalidării clauzei litigioase sunt centrate nu asupra aspectului subiectiv, al deficiențelor de transparentizare a costurilor prin raportare la capacitatea de înțelegere a „consumatorului mediu”, ci analiza instanței naționale ar urma să fie focalizată asupra elementului obiectiv din structura clauzelor abuzive, element reprezentat de „dezechilibrul semnificativ” generat pentru consumator. „Vădita” exorbitanță a cuantumului acestui tip de comision imprimă vizibila disproporție dintre portanța acestei „rezervări” a dreptului potestativ de a opta pentru reportarea ratelor lunare, în eventualitatea în care debitorul ar manifesta ulterior interes pentru prevalarea de o atare posibilitate și, pe celălalt taler al balanței, cuantumul capitalului împrumutat/nerambursat.

Interpretarea centrată pe criteriul disproporției „vădite” sau al exorbitanței ostensibile ori al caracterului nerezonabil al nivelului fixat de *proferens* pentru acest comision este inedită, întrucât bruschează limitele interpretării literale consacrate anterior în jurisprudența CJUE pentru dispozițiile art. 3, alin. (1) din Directiva 93/13. Strict tehnic, singura excepție admisă pentru devierea de la regula sustragerii clauzelor privitoare la preț și componente ale costurilor contractuale B2C de sub aprecierea caracterului abuziv a fost cea a situațiilor în care astfel de clauze care gestionează elemente esențiale ale contractelor de adeziune oneroase ar fi netransparente sau susceptibile să amplifice confuzia debitorului profan. În dispozitivul hotărârii din cauza C-714/22, completul CJUE adaugă la excepția anterior admisă o a doua categorie de excepții, reprezentată de caracterul vizibil disproporționat al nivelului comisionului practicat pentru serviciul ancilar al rezervării exercițiului dreptului potestativ de reportare a ratelor, prin raportare la cuantumul capitalului împrumutat. Opinăm că admiterea unei astfel de excepții se justifică prin prisma criteriului obiectiv, al dezechilibrului semnificativ, ca element dirimant din structura pe care ar urma-o aprecierea caracterului abuziv al clauzei litigioase.

6. Concluzii

Dispozitivul deciziei pronunțate de judecătoria Camerei a 9-a a CJUE în cauza C-714/22 este suficient de „dens” încât să alimenteze curente jurisprudențiale pe o serie de „segmente” semnificative ale sub-ramurii dreptului consumului reprezentată de acțiunile în eliminarea clauzelor abuzive. Sunt atinse problematici precum cea a admiterii invalidării clauzei privitoare la comisionul perceput pentru serviciul ancilar al rezervării posibilității debitorului consumator de reportare sau reeșalonare a ratelor lunare, folosind criteriul nivelului nerezonabil sau disproporționat al comisionului prin raportare la cuantumul capitalului împrumutat; am opinat în paragrafele anterioare în sensul în care acest criteriu aparent autonom, al caracterului „vizibil disproporționat” al respectivului comision s-ar analiza într-o fațetă a criteriului dezechilibrului semnificativ între prestații, consacrat ca element indispensabil în analizarea naturii abuzive a prevederilor contractelor de adeziune.

„Exorbitantă” ori chiar „extravagantă” prin prisma inadecvării sale la exigențele caracterului oneros al creditării B2C, soluția „amputării” dreptului de creanță al creditorului profesionist având ca obiect dobânzile și/sau comisioanele practicate în raporturile cu consumatorii, ca sancțiune pentru omiterea specificării DAE ori a altor elemente indispensabile formării unui consimțământ adecvat, este amintită în dispozitivul deciziei CJUE pronunțate în cauza *Profi Credit Bulgaria* strict în corelație cu preexistența unor norme la care instanța națională să se raporteze și care să permită acesteia să se pronunțe asupra „gratuității” accesării creditului de către consumatorul care nu a fost informat asupra valorii DAE la

momentul contractării. De altfel, soluția validată de CJUE ar urma să se aplice în cauzele în care contractul de credit a fost desființat cu efecte retroactive, cu acordul consumatorului, întrucât convenția B2C nu a putut „supraviețui” eliminării clauzelor abuzive netransparente relative la costul creditării, dat fiind faptul că elementele onerozității sunt esențiale pentru validitatea obiectului și a cauzei contractului de credit B2C. Această „extravaganță” a rezolvării este menținută inclusiv în prezența deciziei CJUE pronunțate în cauza C-714/22; mai mult, se reține că instanța națională va putea recurge la reținerea caracterului gratuit al contractului de credit din cuprinsul căruia absentează mențiunea privitoare la cuantumul DAE „pentru trecut”/pentru efectele deja produse (astfel încât consumatorul să fie obligat, posterior anulării contractului cu acordul său, doar la restituirea capitalului împrumutat, fără a fi considerat debitor al plății sumelor stipulate cu titlu de dobânzi sau comisioane percepute în temeiul clauzelor invalidate).

Rămâne însă evident că nu ar fi permisă instanțelor o soluție similară privind „efectele viitoare” ale contractului B2C, în ipoteza menținerii contractului de credit (din nou, cu acordul consumatorului), posterior constatării caracterului netransparent al clauzelor litigioase. Neclaritatea persistă doar pentru disocierea soluției decăderii creditorului profesionist din dreptul său de creanță (pentru sumele care excedă valorii capitalului recuperabil), aplicată efectelor *ex tunc* ale contractului, nu însă și celor *ex nunc*. Sub aspectul implicațiilor practice, soluția CJUE în cauza *Profi Credit Bulgaria* nu derivă aproape deloc de la rezolvarea clasicizată, a desființării cu efecte retroactive a contractului de credit B2C al cărui caracter oneros (ca element esențial, în economia contractului) s-ar vedea amputat prin eliminarea clauzelor abuzive netransparente care gestionau elemente indispensabile, precum dobânda anuală efectivă sau dobânda variabilă fără indicatori obiectivi de referință. Prin urmare, decizia CJUE în cauza C-714/22 nu impune instanțelor naționale să mențină în vigoare contractul de credit „cu titlu gratuit”, posterior eliminării clauzelor abuzive privitoare la elemente esențiale/indispensabile, nepunându-se problema obligării creditorilor profesioniști la menținerea raporturilor contractuale B2C prin virarea către o versiune gratuită a creditării, după invalidarea clauzei litigioase. Dimpotrivă, contractul de credit a cărui componentă oneroasă a fost iremediabil compromisă prin eliminarea clauzei abuzive va fi dizolvat cu efecte retroactive, cu acordul consumatorului (mai puțin în cazurile negocierii unor prevederi contractuale care să colmateze vidul lăsat de amputarea clauzelor abuzive privitoare la elemente de preț netransparente). Doar în respectivul context al desființării retroactive a contractului de credit prin dispariția elementelor oneroase (și în măsura în care prevederile dreptului național ar valida o asemenea rezolvare), intervine posibilitatea instanțelor naționale de a dispune decăderea creditorului profesionist din dreptul său de creanță pentru sumele percepute cu titlu de dobânzi/comisioane netransparente, în temeiul clauzelor invalidate. Apreciem că, din această perspectivă, soluția comentată nu „decolează” din perimetrul variantelor de

rezolvare clasicizate, întrucât nu face decât să exploateze principiul potrivit căruia în sarcina profesionistului creditor se va naște o obligație de restituire a sumelor încasate fără temei legal, obligație activată de anularea contractului de credit ca urmare a dispariției elementelor esențiale care imprimau acestuia caracterul oneros. Conchidem că, întrucât sunt vizate doar efectele deja produse (efectele *ex tunc*) ale clauzelor contractului de credit²⁸, nu se va asista la o decădere genuină din dreptul de creanță al profesionistului, ci va fi declanșată prezența unei obligații de restituire a sumelor care nu au putut fi percepute legal în temeiul clauzelor prohibite; or, asupra acestor sume, creditorul profesionist nu a avut niciodată în patrimoniul său un veritabil drept de creanță, din exercitarea căruia acesta să decadă, ca urmare a invalidării clauzelor litigioase.

BIBLIOGRAFIE

- Andersen Miriam, „Can It Be Unfair to Use an Official Interest Index in a Mortgage Loan? Case Note to CJEU, C-125/18 Gómez del Moral Guasch”, *Journal of European Consumer and Market Law*, vol. 9, nr. 4, 2020;
- Badenhop Nikolai, „Restitution Claims – EU Consumer Law Principles and the Mortgage Credit Directive as an Overarching Value Model” (Published March 30, 2023), în P. Sirena (coord.), *Unfair Contract Terms and Restitution in European Private Law – the National and ECJ Litigation on House Loans Indexed in a Foreign Currency*, Cambridge University Press, Cambridge, 2023, online: <https://ssrn.com/abstract=4405095> și <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4405095>;
- Goicovici Juanita, „Fașetele bunei-credințe a profesionistului în evaluarea clauzelor abuzive din contractele de credit încheiate de consumatori”, în Adriana Almășan, Flavius-Antoniou Baias, Bogdan Dumitrache, Ioana Vârsta, Cristina Elisabeta Zamșa (coord.), *In honorem Corneliu Bîrsan. Ius est ars boni et aequi*, Tomul II, Ed. Hamangiu, București, 2023;
- Goicovici Juanita, *Dreptul relațiilor dintre profesioniști și consumatori*, Ed. Hamangiu, București, 2022;

²⁸ Pentru soluțiile din dreptul francez al consumului, care au suprimat *ex nunc* posibilitatea creditorului profesionist de a încasa dobânzi și comisioane netransparente, în contextul menținerii efectelor contractului de credit posterior invalidării clauzelor abuzive (în special, în ipotezele în care anularea contractului de credit ar reprezenta o soluție impracticabilă pentru consumatorul incapabil financiar să se confrunte cu obligativitatea rambursării imediate anticipate a capitalului împrumutat), „transformarea” contractului de credit într-unul gratuit, cu rol de sancțiune a derapajelor creditorului (*proferens*), concretizate în inserarea de clauze abuzive cu încălcarea prohibiției enunțate în debutul Directivei 93/13, s-ar analiza într-o veritabilă decădere a creditorului din dreptul său de creanță, iar nu într-un efect pur restitutoriu.

- Goicovici Juanita, *Creditele pentru consum și de investiții imobiliare. Comentarii și explicații*, Ed. C.H. Beck, București, 2014;
- Goicovici Juanita, „*Aprecierea caracterului abuziv al clauzelor contractuale în cazuistica recentă a CJUE și impactul acesteia asupra jurisprudenței naționale: schimbări palpabile sau implicare secvențială?*”, *Analele Științifice ale Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Seria Științe Juridice*, Tomul LXVI/II, 2020;
- Goicovici Juanita, „*Considerații privind dreptul consumatorului de rambursare anticipată și sancțiunile aplicabile creditorilor profesioniști în contractele de credit*”, *Studia Universitatis Babeș Bolyai-Iurisprudentia*, vol. 62, nr. 4, 2017;
- Goicovici Juanita, „*Elementele constitutive ale practicilor comerciale neloiale în relațiile cu consumatorii*”, *Studia Universitatis Babeș Bolyai-Iurisprudentia*, vol. 61, nr. 3, 2016;
- Goicovici Juanita, „*Opozabilitatea condițiilor generale de bancă față de consumatori*”, *Studia Universitatis Babeș Bolyai-Iurisprudentia*, vol. 60, nr. 1, 2015;
- Goicovici Juanita, „*Comisioane bancare solicitate consumatorilor – cât de frecvente sunt clauzele bancare abuzive?*”, *Studia Universitatis Babeș Bolyai-Iurisprudentia*, vol. 59, nr. 2, 2014;
- Goicovici Juanita, „*Clauze abuzive versus clauze lezionare în contractele consumatorilor*”, *Studia Universitatis Babeș-Bolyai-Iurisprudentia* vol. 59, nr. 4, 2014;
- Goicovici Juanita, „*Efectele nulității clauzelor abuzive în contractele de credit ipotecar*”, *Studia Universitatis Babeș-Bolyai-Iurisprudentia*, vol. 61, nr. 1, 2016;
- Goicovici Juanita, „*The professionals’ duty to inform versus the duty to advise the consumers in the field of banking services: are the legal remedies adequately shaped?*”, în Ianfred Silberstein, Thierry Bonneau, Cristina Elena Popa Tache, Lucia Piazza Dobarganes, Katharina Muscheler, Christopher Hunt (coord.), *Banking Law in the 21st Century. Contributions to the 14th International Conference „Contemporary Approaches in Banking and Financial Law”*, Ed. ADJURIS – International Academic Publisher, București, 2021;
- Józson Mónika, „*Judicial governance by unfair contract terms law in the EU: Proposal for a New Research Agenda for Policy and Doctrine*”, *European Review of Private Law*, vol. 28, nr. 4, 2020;
- Józson Mónika, „*Unfair contract terms law in Europe in times of crisis: Substantive justice lost in the paradise of proceduralisation of contract fairness*”, *Journal of European Consumer and Market Law*, vol. 6, nr. 4, 2017;
- Junuzovic Mia, „*Blurred Lines: Between Formal and Substantive Transparency in Consumer Credit Contracts*”, *Journal of European Consumer and Market Law*, vol. 8, nr. 3, 2019;

-
- Țiț Nicolae-Horia, „Încuviințarea executării silite a debitorului consumator-exigente europene, realități naționale”, *Analele Științifice ale Universității Alexandru Ioan Cuza din Iași, seria Științe Juridice*, vol. 66, nr. 2, 2020;
 - Van'T Hof Arien, „*The First Years of the Creditworthiness Assessment Under the Mortgage Credit Directive: Is it enough?*”, *Journal of European Consumer and Market Law*, vol. 10, nr. 1, 2021;
 - Wiewiórowska-Domagalska Aneta, „*Unfair Contract Terms in CHF Mortgage Loans*”, *Journal of European Consumer and Market Law*, vol. 9, nr. 5, 2020.

SUVERANITATEA FISCALĂ ȘI CALEA AMIABILĂ DE EVITARE A DUBLEI IMPOZITĂRI

Conf. univ. dr. Alexandru ARMEANIC,
Prof. Andrei NASTAS

Abstract

The conflict between two tax sovereignties can be resolved by granting the right of taxation to one of the Contracting States or by sharing the right of taxation proportionally between the Contracting States. The concept of fiscal sovereignty is therefore viewed differently from that of political sovereignty. We can speak of a territorial entity which, regardless of whether or not it enjoys political sovereignty, has fiscal sovereignty, with a system that has two characteristics: technical autonomy and exclusivity of application. The technical autonomy of the tax system consists in the fact that it contains all the rules necessary for it to function in its own right. The condition of exclusivity of application is achieved by the fact that the tax system applies itself, to the exclusion of the application of other systems, to a given territory, where it is the sole provider of tax resources. The sovereign political and fiscal state cannot exercise any fiscal power outside its territory. Fiscal sovereignty is relative. The principle that tax laws are inapplicable in the territory of another State does not mean that they may not apply to assets located outside its territory and to persons operating outside its territory. Conversely, if it is the State which creates and applies taxes, it may, on its own initiative, accept derogations of a legislative or treaty nature in order to avoid double taxation. However, it is not enough to avoid double taxation to determine by regulation which state will have the exclusive right to tax one category of income or another, or to specify the conditions under which states will share this right between themselves. Tax treaties cannot resolve the situation where each Contracting State taxes one and the same person, who is not a resident of either Contracting State, on income arising in a Contracting State or on wealth held there, because tax treaties apply only to residents. However, this situation can be resolved separately by mutual agreement.

Keywords: *tax sovereignty, tax treaty, double taxation, contracting state, dispute over tax, income, resident, state.*

Conflictul dintre două suveranități fiscale¹, poate fi soluționat prin acordarea dreptului de impunere unuia dintre statele contractante sau prin partajarea dreptului de impunere, proporțional, între statele contractante. Așadar, conceptul de suveranitate fiscală este privit diferit de cel al suveranității politice. Teritoriul fiscal poate să nu coincidă cu teritoriul unui stat suveran. De exemplu, în Franța,

¹ Tixier G., Droit fiscal international, Paris, Dalloz, 1986, p. 25.

așa-zisele teritorii de peste mări - „territoires d'outre-mer” (TOM) - au un sistem propriu elaborat de propriile Adunări Legislative Teritoriale, iar legile fiscale votate de parlamentul francez nu-i sunt aplicabile. Cu toate acestea, suveranitatea fiscală și politică se pot confunda deseori. Aici putem vorbi de entitatea teritorială, care indiferent de faptul dacă beneficiază sau nu de suveranitate politică, are însă suveranitate fiscală, dispunând de un sistem care prezintă două caractere²: *autonomie tehnică și exclusivitate de aplicare*. Autonomia tehnică a sistemului fiscal constă în faptul că acesta conține toate regulile necesare unei funcționări de sine stătătoare. Condiția exclusivității de aplicare este realizată prin aceea că sistemul fiscal se aplică, excluzând aplicarea celorlalte sisteme unui teritoriu determinat, unde este unic furnizor de resurse fiscale. Statul politic și fiscal suveran nu poate exercita nici o putere fiscală în afara teritoriului său. Suveranitatea fiscală are un caracter relativ. Principiul potrivit căruia legile fiscale sunt inaplicabile pe teritoriul unui alt stat nu semnifică că acestea nu se vor putea referi la bunuri situate în afara teritoriului său și la persoane care își desfășoară activitatea în afara teritoriului său. Și invers, dacă statul este cel care creează și aplică impozitele, poate la propria inițiativă, accepta derogări de natură legislativă sau convențională, în vederea evitării dublei impunerii. Stabilirea prin reglementări a statului care va fi împuternicit să impună în exclusivitate o anumită categorie de venit sau alta, sau precizarea condițiilor în care statele vor partaja între ele acest drept însă nu este suficientă pentru a evita dubla impunere³.

În convențiile fiscale nu se poate găsi rezolvarea situației când fiecare stat contractant impune una și aceeași persoană, care nu este rezident al nici unui stat contractant, pentru veniturile provenind dintr-un stat contractant sau pentru averea care o posedă acolo, deoarece convențiile fiscale se aplică numai rezidenților. Această situație poate însă fi soluționată separat, pe cale amiabilă. Pentru evitarea propriu-zisă a dublei impunerii, în practica fiscală internațională se apelează la una din cele două metode sau *procedee tehnice*, precum: metoda scutirii sau metoda creditării, fiecare având câte două variante. Astfel, scutirea poate să fie totală sau progresivă, iar creditarea poate să fie totală sau ordinară. Deci, utilizăm următoarele tehnici: metoda scutirii (exonerării) totale, metoda scutirii (exonerării) progresive, metoda „creditării” (imputării) obișnuite și metoda „creditării” integrale. Potrivit acestei metode, statul de rezidență a beneficiarului unui anumit venit nu impune veniturile care, în conformitate cu dispozițiile convenției fiscale, sunt impozabile în celălalt stat adică în statul de sursă, sau în cel în care se află materia impozabilă, un sediu permanent sau o bază fixă. Când un rezident al unui

² În același sens se pronunță și J. Kerogues, citat de Condor I., *Drept fiscal și financiar*, Editura „Tribuna Economică”, București, 1996, p. 417.

³ Tixier G., *Droit fiscal international*, Paris, Dalloz, 1986, pp. 4-5.

⁴ Bistriceanu G., D., *Dubla impunere economică sau juridică*, Revista „Impozite și taxe”, nr. 8/1996, București, 1996, p. 81.

stat contractant realizează venituri sau posedă avere care, în conformitate cu prevederile convenției OCDE, sunt impozabile în celălalt stat contractant, statul de rezidență exonerează de impozit, cu excepțiile de mai jos, aceste venituri sau această avere, [art. 23 A, alin. (1) din Convenție]. Când un rezident al unui stat contractant realizează elemente de venit care, potrivit prevederilor articolelor din convenția OCDE⁵ referitoare la dividende (art. 10) și dobânzi (art. 11), sunt impozabile în celălalt stat contractant, statul de rezidență acordă, din impozitul pe care îl percepe asupra venitului acestui rezident, o reducere egală cu impozitul plătit în celălalt stat contractant. Această reducere nu poate, totuși, să depășească fracțiunea de impozit, calculată înainte de reducere, corespunzător elementelor de venit ce i-au fost comunicate de celălalt stat contractant [art. 23 A, alin. (2) din Convenție]. Când potrivit vreunei dispoziții a convenției, veniturile pe care un rezident al unui stat contractant le realizează sau averea pe care o posedă sunt scutite de impozit în acest stat, aceasta poate totuși, în vederea calculării impozitului asupra restului veniturilor sau averii acestui rezident, să ia în calcul veniturile și averea exonerate [art. 23 A, alin. (3) din Convenție]⁶.

După cum deja am menționat, metoda scutirii cunoaște două variante și anume: metoda scutirii totale sau integrale și metoda scutirii progresive.

Metoda scutirii totale. Potrivit acestei metode statul de rezidență al beneficiarului venitului, la determinarea venitului impozabil al unui rezident al său, nu va lua în considerare venitul acestuia în statul de sursă și nici venitul aferent unui sediu permanent ori unei baze fixe din celălalt stat contractant. El va lua în calcul numai restul venitului impozabil. „A nu lua în considerare un anumit venit înseamnă a-l scuti de impozit”. Statul de rezidență trece cu vederea existența veniturilor scutite de impozit când calculează venitul impozabil al contribuabilului rezident în acel stat. În cazul adoptării metodei scutirii totale, cele două state semnatare ale convenției se înțeleg, de exemplu, ca veniturile realizate de contribuabilul X, rezident al Republicii Moldova, pe teritoriul Y, să fie scutite de impozit în Moldova, fiind impuse numai în străinătate. La fel procedează statul Y cu veniturile realizate în Moldova de un rezident al său: nu le impune.

Conform *metodei scutirii (exonerării) totale*, veniturile obținute de rezidentul unei țări într-o țară străină (V_{is}) și supus impunerii în acea țară se duc din venitul impozabil global (V_{ig}) în țara de reședință, în acest sens, se utilizează relația următoare:

$$V_{itr} = V_{ig} - V_{is} \text{ (I) unde:}$$

V_{itr} - venitul impozabil calculat pentru țara de reședință.

⁵ <https://sfs.md/uploads/files/TAMP/Comentarii%20Conventia%20OECD.pdf>.

⁶ De exemplu, această metodă este utilizată în acordurile în domeniu încheiate de Republica Moldova cu Polonia și Uzbekistan.

De exemplu, un rezident francez obține în Maroc un venit de 4.000 €, care este impozitat cu 25%, iar în Franța un venit de 6.000 €. în Franța, să admitem că scara impunerii este următoarea:

4.000€.....	20%
6.000€.....	30%
10.000€.....	45%

- se determină impozitul datorat țării de reședință, fără a se lua în calcul venitul realizat peste graniță:

$$I_F = 6.000 \text{ €} \cdot 30\%$$

$$I_F = 1.800 \text{ €}$$

Pentru ilustrarea acestei variante ale metodei exceptării totale de la impunere vom mai prezenta un exemplu practic în care, datorită aplicării ei, dubla impunere este evitată.

Presupunând că venitul total al subiectului impozabil este 1.000.000 dolari, dintre care 60.000 dolari sunt obținuți în statul de rezidență, iar 40.000 în statul de sursă și considerând cota impozitului în statul de rezidență ca fiind 30% pentru veniturile cuprinse între 60.000 dolari – 100.000 dolari și respectiv 25% pentru veniturile până la 60.000 dolari, iar cota impozitului corespunzătoare venitului realizat în statul de sursă ca fiind 20%, se poate stabili cu precizie modul practic de aplicare al exceptării complete de la impunere.

Astfel:

Statul de rezidență impozitează 60.000 dolari la 25% = 15.000

Statul de sursă impozitează 40.000 dolari la 20% = 8.000

Impozitul total este = 23.000

În situația în care între statul de rezidență a subiectului impozabil și statul de sursă a venitului nu ar fi existat o convenție de eliminare a dublei impuneri, impozitul total ar fi fost 38 000. Veniturile realizate de subiectul impozabil în statul de sursă nu sunt luate în considerare în statul de rezidență, iar drept consecință, scutirea de la impozit este de 15.000 dolari ($38.000 - 23.000 = 15.000$)⁷.

Metoda scutirii progresive. Potrivit acestei metode, venitul impozabil în celălalt stat contractant (care este staul de sursă a venitului, cel în care se aia sediul permanent sau o bază fixă) nu se impune în statul de rezidență al beneficiarului

⁷ Moșteanu T., *Dubla impunere internațională, impunere, metode de evitare, exemplificări*, în: Revista „Impozite și taxe”, nr. 6-7/1997, București, 1997, pp. 177-180.

acelui venit. În schimb, acest din urmă stat își păstrează dreptul de a lua în considerare acest venit atunci când determină impozitul aferent restului venitului. La fel se procedează și în cazul impunerii averii.

În cazul adoptării metodei scutirii progresive, veniturile realizate de un rezident al Republicii Moldova în străinătate nu se impun în Moldova, dar statul de rezidență al contribuabilului (statul R. Moldova) va avea dreptul să ia în calculul impozitului pe profit și veniturile din străinătate, ca și cum ar fi realizate în totalitate în Moldova. Deci, dacă impunerea este progresivă, impunerea respectivă se va face cu cota aferentă tuturor veniturilor. Impunerea fiind făcută pe tranșe (pe grupe de venituri), cota aferenta tuturor veniturilor contribuabilului moldav se va aplica numai la veniturile realizate de acesta în țara noastră (nu și asupra celor realizate în străinătate).

Metoda scutirii (exonerării) progresive presupune însumarea veniturilor obținute de rezidentul unei țări în străinătate, cu veniturile realizate de acesta în țara de reședință, obținându-se, astfel, venitul impozabil global. La acest venit, se stabilește cota progresiva corespunzătoare.

Pentru determinarea impozitului cota stabilită se aplică numai asupra venitului obținut în țara de reședință.

Prin metoda scutirii progresive, utilizând datele prezentate anterior, (un rezident francez obține în Maroc un venit de 4.000 €, care este impozitat cu 25%, iar în Franța un venit de 6.000 €. În Franța, să admitem că scara impunerii este următoarea: 4.000 € - 20%, 6.000 € - 30%, 10.000 € - 45%), pentru determinarea impozitului se procedează astfel:

- se cumulează veniturile obținute atât în țară, cât și în străinătate:

$$V_t = 6.000 \text{ €} + 4.000 \text{ €}$$

$$V_t = 10.000 \text{ €}$$

- se stabilește cota de impunere (Q_p) aferentă venitului total (V_t), aceasta fiind de 45%;

- se determina impozitul datorat țării de reședință (I_{tr}) cu relația:

$$I_{tr} = V_{itr} \cdot C_{ip} \text{ (2) adică:}$$

$$I_{tr} = 6.000 \text{ €} \cdot 45\%$$

$$I_{tr} = 2.700 \text{ €}$$

Să mai prezentăm un exemplu⁸. Iarăși, precum am menționat anterior, presupunând că venitul total al subiectului impozabil este 1000000 dolari - din care

⁸ Grigorie-Lăcrița N., *Exemple de impunere conform unor metode pentru evitarea dublei impuneri, prevăzute în comentariile la Convenția Model OCDE*. În: Revista „Impozite și taxe”, nr. 7-8/1999, București, 1999, p. 66.

60 000 dolari sunt obținuți în statul de rezidență, iar 40 000 în statul de sursă - și considerând cota impozitului în statul de rezidență ca fiind 30% pentru veniturile cuprinse între 60 000 dolari -100 000 dolari și respectiv 25% pentru veniturile până la 60.000 dolari, iar cota impozitului corespunzătoare venitului realizat în statul de sursă ca fiind 20%, se poate stabili cu precizie modul practic de aplicare al excepției complete de la impunere, precum și cel al excepției în progresie.

Astfel:

Statul de rezidență impozitează 60.000 dolari la 30% = 18.000

Statul de sursă impozitează 40.000 dolari la 20% = 8.000

Impozitul total este = 26.000

În cazul excepției în progresie a veniturilor realizate de subiectul impozabil în statul de sursă, nu sunt impozitate în statul de rezidență, dar sunt luate în considerare la calcularea impozitului pe venit global. Ca urmare scutirea de impozit are valoarea de 12.000 (38.000 - 26.000 = 12.000).

Impozitul total ar fi fost 38.000 (30.000 dolari rezultați din impozitarea în statul de rezidență a sumei de 100.000 la 30% și respectiv 8.000 din impozitarea în statul de sursă a sumei de 40.000 la 20%). Pe baza aplicării celor două variante sus menționate a metodei excepției de la impunere, evitarea dublei impuneri a veniturilor este realizată.

Cu toate acestea, anumite dificultăți pot apărea, deoarece majoritatea legilor naționale ale diverselor state cuprind dispoziții specifice potrivit cărora au loc unele scutiri de la plata impozitelor pentru anumite categorii de subiecți impozabili și astfel volumul veniturilor exceptate de la impunere în final poate fi variabil.

Pentru aceste motive, dispozițiile Tratatului Model lasă deschisă opțiunea statelor în alegerea căilor practice de aplicare a excepției în progresie.

Metoda creditării. În acest caz⁹, statul de rezidență calculează impozitul datorat de un rezident al său pe baza volumului total al veniturilor acestui contribuabil. Aceasta înseamnă că în venitul impozabil statul de rezidență va include și venitul impozabil și în statul de sursă sau în statul în care se află averea producătoare de venit impozabil, ca și venitul impozabil în statul în care se află sediul permanent sau baza fixă. El nu va lua în calcul, firește, venitul și, respectiv, averea care nu sunt impozabile decât în celălalt stat contractant. Din impozitul total, stabilit la totalul veniturilor (sau averii) impozabile, statul de rezidență vor deduce impozitul plătit de contribuabil respectiv în celălalt stat contractant.

Convențiile fiscale Model ale OCDE, prezintă alternativ metodele menționate mai sus, oferind statelor contractante posibilitatea de a opta pentru soluția pe care acestea o consideră mai potrivită.

⁹ Francis Lefevre, *Droit Fiscal*, Paris, Dalloz, 1997, p. 1067.

Conform Convenției OCDE, când un rezident al unui stat contractant realizează venituri sau posedă avere, care potrivit prevederilor convenției, sunt impozabile în celălalt stat contractant, statul de rezidență acordă:

a) reducere din impozitul pe care îl percepe de la acest rezident, în sumă egală cu impozitul pe venit plătit în celălalt stat;

b) reducere din impozitul pe care îl percepe asupra averii de la acest rezident, în suma egală cu impozitul pe avere, plătit în celălalt stat.

Această reducere în fiecare caz nu poate, totuși, să depășească fracțiunea de impozit pe venit sau pe avere, calculată înainte de aplicare a reducerii, corespunzătoare venitului sau averii impozabile în acest stat [art. 23 B, alin. (1) din Convenție¹⁰].

Când, potrivit vreunei dispoziții a convenției, veniturile pe care un rezident al unui stat contractant le realizează sau averea pe care o posedă sunt scutite de impozit în acest stat, aceasta poate, totuși, în vederea calculării impozitului pe restul veniturilor (averii) acestui rezident, să țină cont de veniturile (averea) scutite [art. 23 B, alin. (2) din Convenție]¹¹.

Metoda creditării cunoaște două variante și anume: metoda creditării totale (integrale) și metoda creditării ordinare (obișnuite sau limitate).

Metoda credităm totale. Potrivit acestei metode¹², statul de rezidență deduce din impozitul aferent totalului veniturilor (averii) impozabile ale contribuabilului suma totală a impozitului plătit de acesta în celălalt stat contractant. Creditarea totală constă în faptul că în totalul veniturilor realizate de o persoană fizică sau juridică dintr-o țară se iau în calculul impozitului atât veniturile realizate în Moldova, cât și cele care provin din străinătate, ca și cum toate ar fi fost realizate în Moldova, și se stabilește un impozit aferent totalității veniturilor. Pentru veniturile realizate în străinătate, contribuabilul moldovean va beneficia de un credit fiscal, adică din impozitul aferent totalității veniturilor realizate de acesta, în țară și peste graniță, statul român îi va scădea o suma echivalentă cu impozitul plătit în străinătate (statului de sursă a venitului).

Metoda „creditării” (imputării) integrale constă în aceea că impozitul plătit în străinătate, pentru veniturile realizate acolo, se deduce integral din impozitele datorate în țara de reședință, inclusiv în situațiile în care impozitul plătit în străinătate este mai mare decât impozitul intern aferent aceluiași venit. Considerăm aceleași date, prezentate la metoda scutirii totale și determinăm impozitul datorat țării de reședință (Franța) prin metoda „creditării” integrale (un rezident francez obține în Maroc un venit de 4.000 €, care este impozitat cu 25%, iar în Franța un

¹⁰ <https://sfs.md/uploads/files/TAMP/Comentarii%20Conventia%20OECD.pdf>.

¹¹ De exemplu, această metodă este utilizată în Acordul încheiat între Republica Moldova și Federația Rusă.

¹² Condor I., *Drept fiscal și financiar*, Editura „Tribuna Economică”, București, 1996, p. 418.

venit de 6.000 €. în Franța, să admitem că scara impunerii este următoarea: 4.000 € - 20%, 6.000 € - 30%, 10.000 € - 45%), astfel:

- se cumulează veniturile obținute atât în țară, cât și în străinătate și se determină venitul total (V_t):

$$V_t = 6.000 \text{ €} + 4.000 \text{ €}$$

$$V_t = 10.000 \text{ €}$$

- se calculează impozitul aferent acestui venit total:

$$I_F = 10.000 \cdot 45\%$$

$$I_F = 4.500 \text{ €}$$

- se calculează impozitul plătit în străinătate (în Maroc) - I_M :

$$I_M = 4.000 \text{ €} \cdot 25\%$$

$$I_M = 1.000 \text{ €}$$

- se determină impozitul ce trebuie plătit efectiv în țara de reședință (I_{Fp})

$$I_{Fp} = I_F - I_M \text{ (4)}$$

$$I_{Fp} = 4.500 \text{ €} - 1.000 \text{ €}$$

$$I_{Fp} = 3.500 \text{ €}$$

Alt exemplu. Presupunând iar că venitul total al subiectului impozabil este de 100 000 dolari - dintre care 80 000 sunt realizați în statul de rezidență, iar 20 000 în statul de sursă - și considerând cota impozitului în statul de rezidență ca fiind 35% pentru venituri până la 100 000, iar cota impozitului în statul de sursă ca fiind 20% (pentru cazul 1) și 40 % (pentru cazul 2), se poate stabili modul de aplicare al creditului complet.

Cazul 1:

Statul de rezidență impozitează 100 000 la 35% = 35 000

Statul de sursă impozitează 20 000 la 20% = 4000

Impozitul va fi = 31.000

Impozitul total ar fi fost = 35.000

Scutirea de impozit este = 4.000

Cazul 2:

Statul de rezidență impozitează 100.000 la 35% = 35.000

Statul de sursă impozitează 20.000 la 40% = 8.000

Impozitul va fi = 27.000

Impozitul total ar fi fost = 35.000

Scutirea de impozit este = 8.000

După cum se va observa, în cadrul acestei variante a metodei credit, statul de rezidență impozitează venitul total la cota corespunzătoare (100.000 la 35%), după care permite deducerea taxei plătite în statul de sursă din impozitul său:

$35.000 - 4.000 = 31.000$ pentru cazul 1 și, respectiv,

$35\ 000 - 8\ 000 = 27\ 000$ pentru cazul 2.

Metoda creditării ordinar. În acest caz¹³, statul de rezidență deduce, cu titlu de impozit plătit în celălalt stat contractant, o sumă care poate să fie egală sau mai mică decât cea efectiv plătită statului de sursă. Astfel, în cazul în care cotele de impozit practicate în cele două state contractante sunt identice și când cotele aplicate în statul de rezidență sunt mai mari decât în statul de sursă, creditul fiscal acordat de către acest din urmă stat este egal cu suma impozitului plătit în statul de sursă. Când însă cotele aplicate în statul de rezidență sunt mai mici decât cele practicate în statul de sursă, apar diferențe, în sensul că statul de rezidență reduce din impozitul datorat de contribuabil în cauză, cu titlu de credit fiscal, o sumă mai mică decât cea a impozitului plătit în statul de sursă. De vreme ce creditul fiscal acordat de statul de rezidență contribuabilului său este mai mic decât impozitul plătit în celălalt stat, rezultă că metoda creditării ordinare conduce la evitarea numai parțială (limitată) a dublei impunerii.

În cazul în care se aplică creditarea ordinară, din impozitul astfel calculat la totalitatea veniturilor realizate de contribuabilul moldovean în țară și peste hotare, statul R. Moldova îi acordă un credit fiscal (adică o reducere de impozit), dar nu mai mare decât cea aferentă cotei de impozit aplicate în Moldova. Să presupunem că în R. Moldova impozitul respectiv este de 20%, iar în străinătate tot 20%. În cazul de față, creditul fiscal va fi egal cu impozitul efectiv plătit în străinătate. Dacă în străinătate cota de impozit e de 15%, iar în țară e de 20%, persoanei juridice i se ia în considerare impozitul plătit în străinătate. Dacă însă, în străinătate cota e de 30%, iar în Moldova de 20%, se ia în considerare impozitul calculat cu cota de 20%, adică în limita impozitului calculat după legea Republicii Moldova. Deci în cazul în care cota de impozit din străinătate e mai mare decât cea din țară, nu se deduce integral impozitul plătit în străinătate, ci în limitele acestuia din țară.

Metoda „creditării” (imputării) ordinare constă în aceea că impozitul plătit țării străine pentru venitul realizat pe teritoriul acesteia, de către rezidentul altei țări, se deduce direct din impozitul total calculat în țara de reședință.

Impozitul plătit în străinătate se deduce numai până la limita impozitului intern ce revine la un venit egal cu cel obținut în străinătate.

Utilizăm în continuare datele prezentate la metoda scutirii totale (un rezident francez obține în Maroc un venit de 4.000 €, care este impozitat cu 25%, iar în

¹³ Condor I., *Drept fiscal și financiar*, Editura „Tribuna Economică”, București, 1996, p. 418.

Franța un venit de 6.000 €. În Franța, să admitem că scara impunerii este următoarea: 4.000 € - 20%, 6.000 € - 30%, 10.000 € - 45%). Pentru determinarea impozitului datorat țării de reședință (Franța) prin metoda creditării ordinare, se procedează astfel:

- se cumulează veniturile obținute atât în țară, cât și în străinătate și se determină venitul total (V_t):

$$V_t = 6.000 \text{ €} + 4.000 \text{ €}$$

$$V_t = 10.000 \text{ €}$$

- se calculează impozitul aferent acestui venit total:

$$I_F = 10.000 \cdot 45\%$$

$$I_F = 4.500 \text{ €}$$

- determinăm impozitul plătit în Maroc, dar numai până la limita impozitului din țara de reședință:

$$\text{la } 4.000 \text{ €} - I_F = 4.000 \cdot 20\%$$

$$I_F = 800 \text{ €}$$

- determinăm impozitul ce trebuie plătit efectiv în țara de reședință (I_{FP}):

$$I_{FP} = I_F - I_F (4)$$

$$I_{FP} = 4.500 \text{ €} - 800 \text{ €}$$

$$I_{FP} = 3.700 \text{ €}$$

Un alt exemplu¹⁴. La fel, presupunând că venitul total a subiectului impozabil este de 100 000 dolari - dintre care 80 000 sunt realizați în statul de rezidență, iar 20.000 în statul de sursă - și considerând cota impozitului în statul de rezidență ca fiind 35% pentru venituri până la 100.000, iar cota impozitului în statul de sursă ca fiind 20% (pentru cazul 1) și 40 % (pentru cazul 2), se poate stabili modul de aplicare al creditului ordinar.

Cazul 1

Statul de rezidență impozitează 100.000 la 35% = 35.000

Statul de sursă impozitează 20.000 la 20% = 4.000

Impozitul va fi = 31.000

Impozitul total ar fi fost = 35.000

Scutirea de impozit este = 4.000

¹⁴ Grigorie-Lăcrița N., *Exemple de impunere conform unor metode pentru evitarea dublei impuneri, prevăzute în comentariile la Convenția Model OCDE*. În: Revista „Impozite și taxe”, nr. 7-8/1999, București, 1999, p. 66.

Cazul 2

Statul de rezidență impozitează 100 000 la 35% = 35.000

Statul de sursă impozitează 20 000 la 40% = 8.000

Deducerea maximă permisă în statul de rezidență = 7.000

Impozitul va fi = 28.000

Impozitul total ar fi fost = 35.000

Scutirea de impozit este = 7.000

Varianta a doua a metodei credit este mai complicată și presupune respectarea limitei „deducerii maxime permise”. Această deducere maximă permisă reprezintă impozitul pe venitul realizat de către subiectul impozabil în statul de sursă, calculat însă potrivit cotelor corespunzătoare din statul de rezidență¹⁵.

Mai precis, la un venit de 20.000, realizat în statul de rezidență 35% și astfel se stabilește deducerea maximă admisibilă de 7.000. Ca urmare, chiar dacă în fapt impozitul plătit în statul de sursă va avea o valoare mai mare de 7.000, deducerea din impozitul starului de rezidență va fi întotdeauna 7.000. În cazul în care impozitul plătit în starul de sursă are o valoare mai mică decât valoarea deducerii maxime admisibile, el va fi dedus la valoarea sa și nu la cea a deducerii maxime.

După cum se observă, fiind vorba de metode diferite de calcul, și avantajele care decurg de aici - degrevarea de impozit ca urmare a încheierii unei convenții pentru evitarea dublei impunerii - conduce la rezultate diferite. Degrevarea este maximă când se aplică scutirea totală sau când se aplică creditarea totală, care permite deducerea în totalitate a impozitului.

De asemenea, trebuie de menționat că în numeroase convenții pot fi regăsite combinații ale acestor două metode¹⁶. Este vorba despre situațiile în care unul dintre statele semnatare alege folosirea uneia dintre cele două metode de eliminare a dublei impunerii, în timp ce opțiunea celui de-a doilea stat este utilizarea celeilalte metode¹⁷.

Vom observa din exemplele prezentate că Republica Moldova, în convențiile de evitare a dublei impunerii semnate cu alte state, a adoptat combinații ale tehnicilor sau metodelor vizate. Astfel, consacrand metoda scutirii totale, totuși se lasă opțiunea de a utiliza, în dependență de situație, metoda scutirii progresive, în ce privește metoda creditării, părțile contractante favorizează mai mult creditul ordinar. Mai rar se acceptă creditarea totală.

¹⁵ Leicu C., *Eliminarea dublei impunerii în relații financiar-comerciale*, Lumina Lex, București, 1995, p. 65.

¹⁶ De exemplu, art. 24 din Convenția dintre Guvernul României și Guvernul Ucrainei, pentru evitarea dublei impunerii și prevenirea evaziunii fiscale cu privire la impozitele pe venit și pe capital, semnată la 29 martie 1996, publicată în M.O. nr.272/1 noiembrie 1996, Revista „Impozite și taxe”, nr.1-2/1997, București, 1997, pp. 46-52.

¹⁷ Francis Lefevre, *Droit Fiscal*, Paris, Dalloz, 1997, p. 1068.

Bibliografie:

1. Tixier G., Droit fiscal internațional, Paris, Dalloz, 1986;
2. În același sens se pronunță și J. Kerogues, citat de Condor I., Drept fiscal și financiar, Editura „Tribuna Economică”, București, 1996;
3. Bistriceanu G., Dubla impunere economică sau juridică, Revista „Impozite și taxe”, nr. 8/1996, București, 1996;
4. De exemplu, această metodă este utilizată în acordurile în domeniu încheiate de Republica Moldova cu Polonia și Uzbekistan;
5. Moșteanu T., Dubla impunere internațională, impunere, metode de evitare, exemplificări, În: Revista „Impozite și taxe”, nr. 6-7/1997, București, 1997;
6. Grigorie-Lăcrița N., Exemple de impunere conform unor metode pentru evitarea dublei impunerii, prevăzute în comentariile la Convenția Model OCDE. În: Revista „Impozite și taxe”, nr. 7-8/1999, București, 1999;
7. Francis Lefevre, Droit Fiscal, Paris, Dalloz, 1997;
8. De exemplu, această metodă este utilizată în Acordul încheiat între Republica Moldova și Federația Rusă;
9. Condor I., Drept fiscal și financiar, Editura „Tribuna Economică”, București, 1996;
10. Leicu C., Eliminarea dublei impunerii în relații financiar-comerciale, Lumina Lex, București, 1995;
11. De exemplu, art. 24 din Convenția dintre Guvernul României și Guvernul Ucrainei, pentru evitarea dublei impunerii și prevenirea evaziunii fiscale cu privire la impozitele pe venit și pe capital, semnată la 29 martie 1996, publicată în M. O. nr. 272/1 noiembrie 1996, Revista „Impozite și taxe”, nr. 1-2/1997, București, 1997;
12. <https://sfs.md/uploads/files/TAMP/Comentarii%20Conventia%20OECD.pdf>

III. ACTUALITATE LEGISLATIVĂ

• ABSTRACT

In April 2024, several legislative acts were published in the Official Journal, among which we mention: Order of the Minister of Health (WHO) No. 1648/2024 approving the Hygiene Rules for Beauty Salons and Tattoo, Piercing and Dermal Implant Salons; Law No. 69/2024 ratifying Convention No. 169 on the Protection of the Health of Animals and Plants (WHO). 190/2019 on the elimination of violence and harassment in the world of work, adopted at the 108th session of the International Labour Conference of the International Labour Organization in Geneva on 21 June 2019; GEO No. 34/2024 on some measures to support disadvantaged categories of mother-infant couples with social vouchers on electronic support granted from non-reimbursable external funds for newborns, for the amendment of Law no. 227/2015 on the Fiscal Code, as well as the extension of a deadline; Law no. 116/2024 on the approval of GEO no. 104/2022 for the amendment and completion of Law no. 17/2014 on some measures regulating the sale of agricultural land located in the countryside and amending Law no. 268/2001 on the privatisation of companies that manage public and private state-owned land for agricultural use and the establishment of the State Property Agency, as well as the completion of Law no. 287/2009 on the Civil Code.

Moreover, in April, several legislative acts were amended, among which: Land Law no. 18/1991; GEO no. 82/2023 amending and supplementing Government Emergency Ordinance no. 77/2009 on the organization and operation of gambling and amending GEO no. 20/2013 on the establishment, organization and operation of the National Gambling Office and amending and supplementing GEO no. 77/2009; Social Assistance Law no. 292/2011; Methodological Norms for the application of Law no. 227/2015 on the Fiscal Code; Administrative Code.

Last but not least, the April Table of notaries public for the year 2024 to 29 March 2024 was also published in this month's Official Gazette.

APROBAREA NORMELOR DE IGIENĂ PENTRU SALOANELE DE ÎNFRUMUSEȚARE ȘI SALOANELE DE TATUAJ, PIERCING ȘI IMPLANTARE DERMALĂ (OMS NR. 1648/2024)

De Redacția Pro Lege

Actul publicat în Monitorul Oficial	Preambul	Sumar
Ordinul ministrului sănătății (OMS) nr. 1648/2024 privind aprobarea Normelor de igienă pentru saloanele de înfrumusețare și saloanele de tatuaj, piercing și implantare dermală (M. Of. nr. 333 din 10 aprilie 2024)	Văzând: – Referatul de aprobare al Direcției generale sănătate publică și programe de sănătate din cadrul Ministerului Sănătății nr. AR 5.886/2024; În baza: – art. 8 alin. (1) lit. d) și art. 10 alin. (1) din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, rep.; În temeiul: – art. 7 alin. (4) din H.G. nr. 144/2010 privind organizarea și funcționarea Ministerului Sănătății.	<i>Se aprobă Normele de igienă pentru saloanele de înfrumusețare și saloanele de tatuaj, piercing și implantare dermală.</i>

În M. Of. nr. 333 din data de 10 aprilie 2024 s-a publicat **Ordinul ministrului sănătății (OMS) nr. 1648/2024 privind aprobarea Normelor de igienă pentru saloanele de înfrumusețare și saloanele de tatuaj, piercing și implantare dermală.**

Redăm, în cele ce urmează, dispozițiile regăsite în respectivul act normativ.

Art. 1

Se aprobă Normele de igienă pentru saloanele de înfrumusețare și saloanele de tatuaj, piercing și implantare dermală, prevăzute în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2

Direcția generală sănătate publică și programe de sănătate, Inspekția Sanitară de Stat din cadrul Ministerului Sănătății, direcțiile de sănătate publică județene și a municipiului București, unitățile publice și private din domeniu vor duce la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

Art. 3

La data intrării în vigoare a prezentului ordin se abrogă Ordinul ministrului sănătății publice nr. 1.136/2007 privind aprobarea Normelor de igienă pentru cabinetele de înfrumusețare corporală, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 484 din 19 iulie 2007, cu modificările și completările ulterioare, precum și orice alte dispoziții contrare.

Art. 4

Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, și intră în vigoare în termen de 30 de zile de la publicare.

Anexă

NORME DE IGIENĂ pentru saloanele de înfrumusețare și saloanele de tatuaj, piercing și implantare dermală

Structură

CAPITOLUL I: Dispoziții generale

CAPITOLUL II: Norme de igienă pentru saloanele de înfrumusețare

CAPITOLUL III: Norme de igienă pentru serviciile din saloanele de tatuaj, piercing și implantare dermală

CAPITOLUL IV: Norme de igienă pentru operator/cosmetician/operator estetic/tehnician

CAPITOLUL V: Norme tehnice privind curățarea, dezinfecția și sterilizarea în saloanele de înfrumusețare/saloanele de tatuaj, piercing și implantare dermală

SECȚIUNEA 1: Dispoziții generale

SECȚIUNEA 2: Curățarea

SECȚIUNEA 3: Dezinfecția

SECȚIUNEA 4: Sterilizarea

Art. 14

(1) Este interzisă executarea procedurilor de tatuare și piercing/implantare dermală persoanelor care suferă de următoarele boli și/sau condiții fiziologice, avându-se în vedere eventualele efecte negative asupra sănătății clientului:

a) diabet zaharat;

b) hemofilie (sângerări care se opresc greu);

- c) boli de inimă;
 - d) boli dermatologice, leziuni ale pielii sau sensibilitatea pielii la săpunuri, dezinfectanți sau alte produse cosmetice;
 - e) manifestări sau reacții alergice la metale, pigmenți, coloranți sau alți sensibilizanți pentru piele;
 - f) boli transmisibile;
 - g) stări lipotimice, epilepsie, apoplexie, narcolepsie;
 - h) deficiențe imunitare;
 - i) cicatrice cheloide;
 - j) handicap psihic;
 - k) hepatită;
 - l) seropozitiv (SIDA);
 - m) nevăzători (chiar dacă sunt însoțiți);
 - n) sarcină, alăptare.
- (2) Este obligatorie afișarea avertismentului la loc vizibil.

Art. 15

(1) Este interzisă efectuarea procedurilor de piercing corporal și implant dermal persoanelor cu vârsta sub 16 ani, cu excepția piercingului din zona urechii pentru care este necesar acordul părintelui/tutorelui.

(2) Este interzisă efectuarea procedurilor de tatuare cosmetică și artistică a persoanelor cu vârsta sub 18 ani.

(3) Este interzisă efectuarea piercingului la nivelul organelor genitale persoanelor care nu au împlinit vârsta de 18 ani.

(4) Este interzisă efectuarea de implanturi dermale la nivelul organelor genitale.

Art. 16

Se interzice mutilarea genitală sub orice formă, precum și orice altă procedură ce poate fi definită ca o circumcizie la femei; nu este luat în considerare acordul femeilor la niciuna dintre procedurile definite ca circumcizie a propriei persoane.

Art. 17

Operatorii au obligația de a nu efectua proceduri următoarelor categorii de persoane:

- a) persoane aflate în stare de ebrietate sau care dovedesc o incapacitate de decizie din cauza utilizării alcoolului, medicamentelor sau drogurilor;
- b) persoane care prezintă semne de injectare intravenoasă a drogurilor;
- c) persoane care prezintă arsuri de soare, boli de piele sau cicatrice în zona aleasă pentru tatuare și/sau piercing și/sau implant dermal;

d) persoane care au afecțiuni dermatologice, inflamații sau infecții prezente în zona în care urmează a fi executată procedura.

(...)

Art. 22

(1) Pentru efectuarea procedurilor de tatuaj, piercing și implantare dermală se folosesc numai anestezice autorizate conform prevederilor legale.

(2) Este interzisă administrarea produselor anestezice injectabile.

(3) Se permite folosirea de spray-uri și creme cu efect anestezic local.

(4) Anestezierea mucoaselor se face numai cu substanțe aprobate, ce se absorb la nivelul mucoasei.

(5) Este interzisă anestezierea limbii în vederea montajului bijuteriei; se utilizează numai spray rece.

(6) Spray-ul anestezic trebuie depozitat cu atenție, monitorizat în timpul depozitării și evacuat ca deșeu periculos, conform prevederilor legale în vigoare.

(7) Este interzisă anestezia cu clorură de etil în tratamentele de piercing corporal.

Art. 23

(1) Operatorul trebuie să informeze clientul asupra unităților medicale cărora li se va putea adresa în cazul apariției complicațiilor ca urmare a piercingului corporal și inserției bijuteriei.

(2) Complicațiile care pot surveni în urma efectuării procedurii de piercing sunt următoarele:

a) alergia la bijuterie – apare în special ca rezultat al expunerii la materiale ce conțin nichel sau alte metale și substanțe toxice;

b) deplasarea bijuteriei – atunci când părți sau întreaga bijuterie se afundă în profunzimea pielii sau se deplasează de la locul de implant în urma efectuării procedurii de piercing; situația poate apărea atunci când se folosesc bijuterii neadecvate de piercing, destinate altor părți ale corpului, dacă bijuteria este prea subțire sau dacă este mișcată mult înainte de vindecarea rănii; aceasta poate fi o problemă în cazul plasării acestora subcutanat, ceea ce determină migrarea bijuteriei prin sau sub piele, departe de punctul original de inserție;

c) cicatrizare defectuoasă – poate să apară în urma inserției deficitare a bijuteriei, deplasării acesteia sau ca urmare a unei infecții;

d) inflamarea locală severă – ca urmare a efectuării procedurii de piercing, fiind mult mai periculoasă pentru piercingul oral; acest fenomen este diminuat prin alegerea corectă a bijuteriei;

e) infecții locale – se pot vindeca prin măsuri adecvate de îngrijire, respectiv igienă locală;

f) septicemia – este o infecție sistemică gravă, care poate afecta întregul organism; necesită îngrijiri medicale imediate de specialitate;

g) sângerarea – este un fenomen care apare în urma efectuării procedurii de piercing. Zonele care prezintă risc crescut de sângerare ca urmare a piercingului sunt: zona genitală, limba și buzele.

(...)

Art. 30

Igiena mâinilor operatorului/cosmeticianului/operatorului estetic/tehnicianului se realizează respectându-se următoarele reguli:

a) spălarea mâinilor se face cu săpun antibacterian și apă curentă potabilă;

b) uscarea se face cu prosoape sau șervete de unică folosință sau prin folosirea unui aparat de uscare a mâinilor; este interzisă folosirea prosoapelor textile de multifolosință;

c) dezinfecția mâinilor se face cu un produs biocid, destinat dezinfecției mâinilor.

Art. 31

(1) Igiena mâinilor operatorului/cosmeticianului/operatorului estetic/tehnicianului este obligatorie ori de câte ori este nevoie, precum și în următoarele situații:

a) înainte și după efectuarea procedurii de piercing, tatuare și implantare dermală și a procedurilor de înfrumusețare;

b) când se contaminează accidental cu sânge, fluide corporale sau secreții;

c) după îndepărtarea mănușilor de protecție;

d) după efectuarea oricăror operațiuni care duc la contaminarea mâinilor, în timpul efectuării procedurilor de înfrumusețare, piercing, tatuare și implantare dermală.

(2) Ungھیile operatorului vor fi tăiate scurt și curate.

(3) În situația în care operatorul prezintă la nivelul mâinilor leziuni, iritații sau orice altă afecțiune dermatologică, se interzice practicarea oricărei proceduri până la vindecarea acestora.

(4) În timpul desfășurării procedurii de piercing, tatuare și implantare dermală îi este interzisă operatorului purtarea de inele, brățări, ceasuri sau alte obiecte decorative pe mâini.

(...)

Art. 33

Controlul substanțelor și al preparatelor chimice periculoase se face cu respectarea următoarelor condiții:

a) anumite substanțe și amestecuri chimice periculoase folosite în practica curentă trebuie să fie însoțite de fișa de siguranță a produsului, eliberată de către

producător, în conformitate cu prevederile art. 31 din Regulamentul (CE) nr. 1.907/2006;

b) personalul care manipulează astfel de substanțe sau amestecuri chimice periculoase trebuie să fie instruit și să semneze fișa de instruire pentru protecția muncii, în conformitate cu prevederile legale în vigoare;

c) substanțele și amestecurile chimice trebuie să fie folosite în conformitate cu instrucțiunile producătorului, în condițiile legii.

(...)

Art. 37

În cadrul saloanelor de înfrumusețare și al saloanelor de tatuaj, piercing și implantare dermală se interzic:

a) efectuarea procedurilor invazive sau chirurgicale cu scopul reconturării sau măririi volumului feței sau buzelor;

b) proceduri pentru manichiură sau pedichiură care presupun riscuri pentru sănătatea umană și care sunt de competența unui medic specialist;

c) efectuarea procedurilor pentru albirea dinților prin utilizarea de geluri și soluții pe bază de peroxid de hidrogen, precum hidroxid de carbamidă.

(...)

Art. 43

Saloanele de tatuaj, piercing și implantare dermală/Saloanele de înfrumusețare în care se desfășoară activități de înfrumusețare sunt obligate să respecte proceduri de curățenie și dezinfecție, care să cuprindă următoarele etape:

a) curățarea este etapa preliminară obligatorie;

b) decontaminarea reprezintă procesul de neutralizare/îndepărtare a încărcăturii microbiene de pe un obiect sau o suprafață; etapă importantă înainte de dezinfecție și sterilizare, se efectuează inclusiv înainte de curățarea unei suprafețe contaminate cu material organic;

c) dezinfecția este etapa de distrugere a majorității microorganismelor patogene sau nepatogene;

d) sterilizarea este etapa de distrugere a microorganismelor.

LEGEA FONDULUI FUNCICIAR NR. 18/1991 – MODIFICĂRI
(LEGEA NR. 73/2024)

De Redacția Pro Lege

Actul modificat	Actul modificator	Sumar
Legea fondului funciar nr. 18/1991 (rep. M. Of. nr. 1 din 5 ianuarie 1998; cu modif. și compl. ult.)	Legea nr. 73/2024 pentru modificarea art. 92¹ alin. (2) lit. a) din Legea fondului funciar nr. 18/1991 (M. Of. nr. 290 din 3 aprilie 2024)	– <i>modifică</i> : art. 92 ¹ alin. (2) lit. a).

În M. Of. nr. 290 din 3 aprilie 2024 s-a publicat **Legea nr. 73/2024 pentru modificarea art. 92¹ alin. (2) lit. a) din Legea fondului funciar nr. 18/1991**.

Redăm, în cele ce urmează, modificarea adusă respectivului act normativ.

Art. 92¹ alin. (2) lit. a)

Vechea reglementare

„a) a terenurilor agricole din extravilan pentru realizarea obiectivelor de interes public, finanțate de la bugetul de stat sau bugetul local, ai căror beneficiari sunt autoritățile și instituțiile administrației publice, prin Planul urbanistic zonal/Planul urbanistic general;”

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **la art. 92¹ alin. (2) lit. a) se modifică** și va avea următorul cuprins:

„a) a terenurilor agricole din extravilan pentru realizarea obiectivelor de interes public, finanțate de la bugetul de stat sau bugetul local, ai căror beneficiari sunt autoritățile și instituțiile administrației publice, prin Planul urbanistic zonal/Planul urbanistic general sau în procedura de avizare pentru aprobarea acestor planuri care conțin terenuri agricole din extravilan;”

**MĂSURI PENTRU SPRIJINIREA CATEGORIILOR DE CUPLURI
MAMĂ-NOU-NĂSCUT DEFAVORIZATE CU TICHETE
SOCIALE PE SUPORT ELECTRONIC, MODIFICARE C. FISC.
(O.U.G. NR. 34/2024)**

De Redacția Pro Lege

Actul publicat în Monitorul Oficial	Sumar
O.U.G. nr. 34/2024 privind unele măsuri pentru sprijinirea categoriilor de cupluri mamă-nou-născut defavorizate cu tichete sociale pe suport electronic acordate din fonduri externe nerambursabile pentru nou-născuți, pentru modificarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, precum și prorogarea unui termen (M. Of. nr. 347 din 12 aprilie 2024)	<i>Prin prezenta ordonanță de urgență se stabilesc măsuri de sprijin pentru categoriile de cupluri mamă-nou-născut defavorizate și constau în:</i> <i>a) acordarea de tichete sociale pe suport electronic pentru nou-născuți;</i> <i>b) măsuri auxiliare.</i>

În M. Of. nr. 347 din 12 aprilie 2024 a fost publicată **O.U.G. nr. 34/2024 privind unele măsuri pentru sprijinirea categoriilor de cupluri mamă-nou-născut defavorizate cu tichete sociale pe suport electronic acordate din fonduri externe nerambursabile pentru nou-născuți, pentru modificarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, precum și prorogarea unui termen.**

În continuare, vom reda cele mai importante dispoziții din acest act normativ.

O.U.G. nr. 34/2024

„Art. 3

(1) Cuplurile mamă-nou-născut defavorizate care beneficiază de măsura de sprijin material pe bază de tichete sociale pe suport electronic și care au calitatea de destinatari finali prevăzute în grupul-țintă principal sunt:

a) mamele care nasc începând cu data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, dar nu mai târziu de trei luni de la nașterea copilului și cărora le este stabilit, prin dispoziție scrisă a primarului, dreptul la oricare din componentele venitului minim de

incluziune, în baza Legii nr. 196/2016 privind venitul minim de incluziune, cu modificările și completările ulterioare;

b) mamele cu dizabilități care nasc începând cu data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, dar nu mai târziu de trei luni de la nașterea copilului;

c) mamele care nasc începând cu data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, dar nu mai târziu de trei luni de la nașterea copilului, aflate temporar în situații critice de viață, respectiv victime ale calamităților, ale violenței domestice, care se află în situații deosebite de vulnerabilitate sau aflate în alte situații de risc, stabilite prin ancheta socială întocmită de autoritățile publice cu atribuții în domeniul asistenței sociale la solicitarea persoanei sau sesizarea unui terț;

d) mame care nasc începând cu data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, dar nu mai târziu de trei luni de la nașterea copilului și care nu dețin acte de identitate;

e) mamele minore care nasc începând cu data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, dar nu mai târziu de trei luni de la nașterea copilului;

f) mamele care nasc începând cu data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, dar nu mai târziu de trei luni de la nașterea copilului, cetățeni străini sau apatrizi proveniți din zone de conflict armat.

(2) Prin excepție de la prevederile alin. (1), în situația în care copilul este lipsit, temporar sau permanent, de ocrotirea mamei în primele 3 luni de la nașterea copilului, tichetul social pe suport electronic poate fi acordat reprezentantului legal.

(3) În situația sarcinii multiple, măsura de sprijin material se acordă pentru fiecare nou-născut.

Art. 4

(1) Bugetul măsurii de sprijin material pentru acordarea de tichete sociale pe suport electronic se stabilește la suma 119.239,20 mii lei, echivalent a 24.000.000,00 euro la cursul InforEuro din luna martie 2024 cu sursă de finanțare Programul Incluziune și Demnitate Socială 2021-2027.

(2) Măsura de sprijin material se implementează pe o perioadă de 4 ani, respectiv în perioada 2024-2027, în limita bugetului disponibil din cadrul Programului Incluziune și Demnitate Socială 2021-2027 pentru această măsură și în conformitate cu regulile de eligibilitate PoIDS 2021-2027.

(3) Valoarea tichetului social pe suport electronic este de 2.000 de lei, acordată într-o tranșă unică pentru fiecare nou-născut, și are în vedere sprijinirea cuplurilor mamă-nou-născut prin acordarea de tichete sociale pe suport electronic în vederea achiziționării de produse de îngrijire a nou-născutului.

(...)

Art. 9

(1) Unitățile emitente actualizează lunar sau la cererea Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene lista unităților afiliate care acceptă tichete sociale pe suport electronic.

(2) Unitățile emitente sunt obligate să selecteze unitățile afiliate care acceptă tichete sociale pe suport electronic pe baza unor proceduri transparente și nediscriminatorii, astfel încât să acopere întreaga arie de destinatari finali ai tichetelor sociale pe suport electronic și să se asigure că sunt acoperite toate zonele țării, astfel încât destinatarul final să poată achiziționa de la o astfel de unitate afiliată produse de îngrijire pentru nou-născuți.

Art. 10

(1) Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, în temeiul prezentei ordonanțe de urgență și în baza contractului de achiziție publică încheiat, virează către unitatea emitentă sumele aferente tichetelor sociale pe suport electronic, astfel:

a) valoarea nominală – într-un cont distinct disponibil cu afecțatiune specială deschis de unitatea emitentă la Trezoreria Statului, cont din care unitatea emitentă virează sumele încasate în conturile deschise la instituții de credit;

b) costul aferent emiterii și livrării suportului electronic – în contul deschis la Trezoreria Statului, prevăzut la art. 6 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 146/2002 privind formarea și utilizarea resurselor derulate prin Trezoreria Statului, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

(2) Sumele derulate prin operațiunile cu tichete sociale pe suport electronic de către unitățile emitente nu pot fi utilizate în alte scopuri.

(3) Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene transferă către unitatea emitentă sumele aferente tichetelor sociale pe suport electronic distribuite destinatarilor finali, în termen de maximum 30 de zile calendaristice de la data confirmării primirii suportului electronic de către destinatarii finali.

(4) Sumele aferente tichetelor sociale emise pe suport electronic nu pot fi transferate destinatarilor finali pe suportul electronic dacă, la data stabilită de Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene pentru transfer, acesta nu a achitat unității emitente, integral, contravaloarea nominală a tichetelor în format electronic achiziționate, inclusiv costurile aferente emiterii și livrării acestora pe suport electronic.

(5) În situația în care un operator economic deține autorizație de funcționare ca unitate emitentă de tichete sociale pe suport electronic acordată potrivit legii, aflată în termen de valabilitate, nu este necesară parcurgerea procedurii de autorizare prevăzute de lege și pentru emiterea tichetului social pe suport electronic prevăzut de prezenta ordonanță de urgență.

(6) Pentru a putea desfășura activitatea ca unitate emitentă de tichete sociale pe suport electronic, operatorul economic prevăzut la alin. (5) are obligația ca, anterior începerii activității, să notifice Ministerului Finanțelor faptul că deține autorizație de funcționare, conform unei proceduri aprobate prin ordin al ministrului finanțelor, aflată în termen de valabilitate, ca unitate emitentă de tichete sociale pe suport electronic acordate de Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene din fonduri nerambursabile.

Art. 11

(1) Tichetele sociale pe suport electronic emise nu permit efectuarea de operațiuni de retragere de numerar sau de preschimbare în numerar.

(2) Tichetele sociale pe suport electronic pot fi utilizate doar pe teritoriul României, în termenul de valabilitate, și numai pentru achiziționarea produselor pentru nou-născuți pentru care au fost emise.

(3) Se interzice unităților afiliate acordarea unui rest de bani la tichetele sociale pe suport electronic.

(4) Unitățile afiliate au obligația să comercializeze produse sigure și care să respecte condițiile prescrise sau declarate, să nu practice prețuri nejustificat de mari și să nu limiteze, în mod nejustificat, vânzarea bunurilor.

(5) Suporturile electronice vor fi alimentate exclusiv cu valoarea nominală prevăzută la art. 4 alin. (3).

(6) Tichetele sociale pe suport electronic pot fi utilizate numai la unitățile afiliate care încheie cu unitatea emitentă selectată de către beneficiar contracte de prestări servicii/protocoale/convenții/acorduri sau orice alt document care reglementează drepturile și obligațiile părților.

(7) Unitățile afiliate care utilizează aparate de marcat electronice fiscale potrivit dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 28/1999 privind obligația operatorilor economici de a utiliza aparate de marcat electronice fiscale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, au obligația de a evidenția pe bon fiscal distinct contravaloarea produselor comercializate care se încadrează în categoria produselor pentru îngrijirea nou-născutului, care urmează să fie achitată cu tichete sociale pe suport electronic.

(8) Pentru aceste bonuri fiscale va fi selectată ca tip de plată numai valoarea 9, „Alte metode”, din nomenclatorul pentru tipul de plată, aprobat prin Ordinul președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală nr. 146/2018 pentru descrierea profilurilor prevăzute la art. 22 pct. I lit. a) din Normele metodologice pentru aplicarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 28/1999 privind obligația operatorilor economici de a utiliza aparate de marcat electronice fiscale, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 479/2003, structura XML a mesajelor de activare a acestora, structura XML a fișierelor prevăzute la art. 22 pct. I lit. b) din Normele metodologice pentru aplicarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 28/1999 privind obligația operatorilor economici de a utiliza aparate de marcat electronice fiscale, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 479/2003, precum și categoriile de URL-uri utilizate în schimbul de informații cu sistemul informatic național de supraveghere și monitorizare a datelor fiscale al Agenției Naționale de Administrare Fiscală, cu modificările ulterioare, operatorul aparatului de marcat electronic fiscal având obligația să completeze câmpul editabil aferent tipului de plată cu sintagma „TRUSOU NOU-NĂSCUT”, atunci când caracteristicile tehnice ale aparatului de marcat electronic fiscal permit acest lucru.

(9) Contravaloarea tichetului social pe suport electronic pentru nou-născuți reprezintă venit neimpozabil conform prevederilor art. 62 lit. a) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, și nu se ia în considerare la stabilirea venitului net lunar definit la art. 8 alin. (1) din Legea nr. 416/2001 privind venitul minim

garantat, cu modificările și completările ulterioare, respectiv la art. 10 alin. (1) din Legea nr. 196/2016 privind venitul minim de incluziune, cu modificările și completările ulterioare.

(...)

Art. 13

(1) Ministerul Finanțelor poate dispune măsura suspendării autorizației de funcționare eliberate unităților emitente în cazul nerespectării dispozițiilor din prezenta ordonanță de urgență.

(2) Ministerul Finanțelor poate dispune măsura retragerii autorizației de funcționare eliberate unităților emitente în următoarele situații:

a) în cazul nerespectării criteriilor de autorizare aprobate prin ordin al ministrului finanțelor publice în baza cărora s-a acordat autorizația de funcționare;

b) în cazul nerespectării dispozițiilor art. 10 alin. (2).

(3) Constatarea situațiilor prevăzute la alin. (1) și (2) se face de către o echipă de specialiști a cărei componență se aprobă prin ordin al ministrului finanțelor.

(4) Acordarea autorizației de funcționare unităților emitente și dispunerea măsurii de suspendare/retragere a acesteia în urma constatării situațiilor prevăzute la alin. (1) și (2) se fac de către o comisie ale cărei componență și procedură de lucru se aprobă prin ordin al ministrului finanțelor.

(...)

Art. 18

Termenul prevăzut la art. 1 alin. (1) și art. 2 lit. e) și g) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 166/2022 privind unele măsuri pentru acordarea unui sprijin categoriilor de persoane vulnerabile pentru compensarea prețului la energie, suportat parțial din fonduri externe nerambursabile, aprobată prin Legea nr. 24/2024, cu modificările ulterioare, se prorogă până la data de **31 august 2024**."

Totodată, prezentul act normativ aduce *modificări Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal*.

Legea nr. 227/2015 privind **Codul fiscal**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 688 din 10 septembrie 2015, cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 154 alineatul, (1) litera i) va avea următorul cuprins:

„i) persoanele fizice care se află în concedii medicale pentru incapacitate temporară de muncă, acordate în urma unor accidente de muncă sau unor boli profesionale, în baza Legii nr. 346/2002 privind asigurarea pentru accidente de muncă și boli profesionale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și cele aflate în concedii medicale în baza Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 158/2005, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 399/2006, cu modificările și completările ulterioare, pentru care indemnizațiile

nu sunt cuprinse în categoriile de venituri supuse contribuției de asigurări sociale de sănătate potrivit art. 155 alin. (1) lit. i), pentru indemnizațiile aferente certificatelor medicale;”

2. La articolul 155 alineatul (1), litera i) va avea următorul cuprins:

„i) indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate, acordate în baza art. 2 alin. (1) lit. a) și b) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 158/2005, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 399/2006, cu modificările și completările ulterioare, aferente concediilor medicale pentru codurile de indemnizație 01, 07 și 10, prevăzute în Ordinul ministrului sănătății și al președintelui Casei Naționale de Asigurări de Sănătate nr. 1.192/745/2020 pentru aprobarea modelului unic al certificatului de concediu medical și a instrucțiunilor privind utilizarea și modul de completare a certificatelor de concediu medical pe baza cărora se acordă indemnizații asiguraților din sistemul asigurărilor sociale de sănătate și din sistemul de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale, cu modificările și completările ulterioare.”

3. La articolul 157 alineatul (1), litera v) va avea următorul cuprins:

„v) indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate prevăzute la art. 155 alin. (1) lit. i).”

**APROBAREA O.U.G. NR. 82/2023 PENTRU MODIFICAREA
O.U.G. NR. 77/2009 PRIVIND ORGANIZAREA
ȘI EXPLOATAREA JOCURILOR DE NOROC
(LEGEA NR. 107/2024)**

De Redacția Pro Lege

Actul modificat	Actul modificator	Sumar
O.U.G. nr. 82/2023 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc, precum și pentru modificarea O.U.G. nr. 20/2013 privind înființarea, organizarea și funcționarea Oficiului Național pentru Jocuri de Noroc și pentru modificarea și completarea O.U.G. nr. 77/2009 (M. Of. nr. 905 din 6 octombrie 2023)	Legea nr. 107/2024 privind aprobarea O.U.G. nr. 82/2023 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc, precum și pentru modificarea O.U.G. nr. 20/2013 privind înființarea, organizarea și funcționarea Oficiului Național pentru Jocuri de Noroc și pentru modificarea și completarea O.U.G. nr. 77/2009 (M. Of. nr. 370 din 18 aprilie 2024)	Se aprobă O.U.G. nr. 82/2023 cu următoarele modificări și completări: – <i>se modifică</i> : art. I pct. 2 art. 1 alin. (5), art. I pct. 3 art. 1 ² alin. (1), art. I pct. 13 art. 13 alin. (1 ¹), art. I pct. 24 art. 22 alin. (3) lit. e). – <i>se introduce</i> : art. I pct. 2 ¹ , art. I pct. 13 ¹ , art. I pct. 17 ¹ , art. I pct. 25 ¹ . Prevederile prezentei legi intră în vigoare la 10 zile de la publicarea în Monitorul Oficial al României.

În M. Of. nr. 370 din data de 18 aprilie 2024 s-a publicat **Legea nr. 107/2024** privind aprobarea O.U.G. nr. 82/2023 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc, precum și pentru modificarea O.U.G. nr. 20/2013 privind

înființarea, organizarea și funcționarea Oficiului Național pentru Jocuri de Noroc și pentru modificarea și completarea O.U.G. nr. 77/2009.

Redăm, în cele ce urmează, principalele modificări și completări aduse Ordonanței:

Art. I pct. 2 art. 1 alin. (5)

Vechea reglementare

„La articolul 1, alineatul (5) se modifică și va avea următorul cuprins:

(5) Prin excepție de la prevederile alin. (2), conform cărora jocurile de noroc sunt exploatate în mod direct de deținătorul licenței, exploatarea jocurilor de noroc se poate realiza, în comun, de către 2 sau mai mulți organizatori de jocuri de noroc, fiecare licențiat potrivit legii, sau persoane juridice aflate sub control comun cu organizatori de jocuri de noroc licențiați potrivit legii, între care există un contract încheiat în condițiile legii, răspunderea revenind părților contractante”.

Noua reglementare

La **articolul I punctul 2, alineatul (5) al articolului 1 se modifică** și va avea următorul cuprins:

„(5) Prin excepție de la prevederile alin. (2), conform cărora jocurile de noroc sunt exploatate în mod direct de către o singură societate deținătoare de licență clasa I, exploatarea jocurilor de noroc se poate realiza, în comun, de către două sau mai multe societăți care dețin licență clasa I sau/și licență clasa a II-a, între care există unul sau mai multe contracte încheiate în condițiile legii, răspunderea revenind părților contractante. Sunt interzise convențiile care, explicit sau disimulat, ar permite unei entități nelicențiate conform legislației privind jocurile de noroc să desfășoare activități de jocuri de noroc. Având în vedere prevederile art. 10 alin. (3) și cele ale art. 21 alin. (1) și (3), interacțiunea cu clientul/beneficiarul serviciilor de jocuri de noroc se poate realiza exclusiv prin intermediul personalului calificat propriu angajat al organizatorului de jocuri de noroc sau al unei societăți afiliate organizatorului de jocuri de noroc”.

Art. I pct. 2^{^1}

Noua reglementare

La **articolul I, după punctul 2 se introduce un nou punct, pct. 2^{^1}**, cu următorul cuprins:

„2^{^1}. La articolul 1, după alineatul (5) se introduc două noi alineate, alin. (5^{^1}) și (5^{^2}), cu următorul cuprins:

«(5^{^1}) Activitățile de jocuri de noroc care fac obiectul exploatării în comun presupun îndeplinirea a cel puțin uneia dintre activitățile specifice jocurilor de noroc constând în operarea mijloacelor de joc, încasarea și evidențierea mizelor și/sau plata și evidențierea câștigurilor, precum și alte asemenea activități care urmează a fi stabilite prin ordin al președintelui O.N.J.N., în termen de 90 de zile

de la data intrării în vigoare a legii pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2023 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc, precum și pentru modificarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 20/2013 privind înființarea, organizarea și funcționarea Oficiului Național pentru Jocuri de Noroc și pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 77/2009.

(5²) Este interzisă prestarea, în mod direct sau indirect, a unor activități conexe jocurilor de noroc către entități care nu dețin licență clasa I emisă de O.N.J.N. și care permit accesul la jocurile de noroc de către participanții la joc care accesează platforma de joc de pe teritoriul României și/sau participanții la joc cetățeni români care nu au rezidență fiscală într-un alt stat. Măsurile tehnice necesare pentru a preveni și combate accesul participanților la jocuri de noroc cu încălcarea dispozițiilor prezentului alineat vor fi stabilite prin ordin al președintelui O.N.J.N., în termen de 90 de zile de la data intrării în vigoare a legii pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2023. Până la adoptarea ordinului președintelui O.N.J.N. prevăzut de prezentul alineat, operatorii economici care dețin licența clasa a II-a emisă de O.N.J.N. au obligația de a implementa orice măsuri tehnice disponibile pentru a preveni și combate accesul participanților la jocuri de noroc cu încălcarea dispozițiilor prezentului alineat.»”.

Art. I pct. 3 art. 1² alin. (1)

Vechea reglementare

„Art. 1²

(1) Reclama și publicitatea pentru jocurile de noroc autorizate pe teritoriul național se fac cu respectarea principiilor prevăzute la art. 10 alin. (3). Se postează la loc vizibil pe materialele de promovare seria și numărul licenței de organizare deținute de organizatorul de jocuri de noroc. În înțelesul prezentului articol, nu sunt considerate acțiuni în scop de reclamă, publicitate sau cu caracter promoțional acțiunile desfășurate de organizatori în mod direct în locațiile și pe paginile de internet proprii. Publicitatea prin transmiterea de mesaje electronice nesolicitate care conțin informații cu privire la unul sau mai multe jocuri de noroc și reclama din exterior pentru jocuri de noroc, care depășește dimensiunea de 35 m2/panou/material publicitar, sunt interzise”.

Noua reglementare

La **articolul I punctul 3, alineatul (1) al articolului 1² se modifică** și va avea următorul cuprins:

„Art. 1²

(1) Reclama și publicitatea pentru jocurile de noroc autorizate pe teritoriul național se fac cu respectarea principiilor prevăzute la art. 10 alin. (3). Se postează la loc vizibil pe materialele de promovare seria și numărul licenței de organizare deținute de organizatorul de jocuri de noroc. În înțelesul prezentului articol, nu

sunt considerate acțiuni în scop de reclamă, publicitate sau cu caracter promoțional acțiunile desfășurate de organizatori în mod direct în locațiile și pe paginile de internet proprii. Publicitatea prin transmiterea de mesaje electronice nesolicitate care conțin informații cu privire la unul sau mai multe jocuri de noroc și reclama din exterior pentru jocuri de noroc, site-uri pe care sunt găzduite platforme pe care se desfășoară jocuri de noroc sau branding folosind una dintre mărcile pe care un operator de jocuri de noroc le folosește, care depășește dimensiunea de 35 mp/panou/material publicitar, sunt interzise”.

Art. I pct. 13¹

Noua reglementare

La **articolul I, după punctul 13 se introduce un nou punct, pct. 13¹**, cu următorul cuprins:

„13¹. La articolul 13, după alineatul (1¹) se introduce un nou alineat, alin. (1²), cu următorul cuprins:

«(1²) Organizatorii de jocuri și operatorii economici au obligația de a transmite către O.N.J.N. prin intermediul mijloacelor de comunicare la distanță toate informațiile prevăzute la alin. (1¹) în vederea actualizării registrului public.»”.

Art. I pct. 17¹

Noua reglementare

La **articolul I, după punctul 17 se introduce un nou punct, pct. 17¹**, cu următorul cuprins:

„17¹. La articolul 15 alineatul (2), după litera b) se introduce o nouă literă, lit. b¹), cu următorul cuprins:

«b¹) spațiul propus, dacă are amplasate mijloace de joc de tip slot-machine astfel cum sunt acestea definite în art. 10 alin. (1) lit. e), trebuie să se afle într-o unitate administrativ-teritorială cu o populație mai mare de 15.000 de locuitori. Dovada numărului de locuitori se face prin adeverință eliberată de primăria în a cărei rază teritorială se află spațiul propus.»”.

Art. I pct. 25¹

Noua reglementare

La **articolul I, după punctul 25 se introduce un nou punct, pct. 25¹**, cu următorul cuprins:

„25¹. La articolul 26¹, după alineatul (4) se introduc trei noi alineate, alin. (5)-(7), cu următorul cuprins:

«(5) Nerespectarea prevederilor art. 1 alin. (5) constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 150.000 lei la 200.000 lei și confiscarea sumelor provenite din activitatea contravențională.

(6) Nerespectarea prevederilor art. 13 alin. (1[^]2) constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 100.000 lei la 150.000 lei.

(7) Nerespectarea prevederilor art. 1 alin. (5[^]2) constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 150.000 lei la 200.000 lei și confiscarea sumelor provenite din activitatea contravențională. În toate cazurile în care se constată săvârșirea contravenției prevăzute de prezentul alineat, Comitetul de supraveghere dispune revocarea licenței clasa a II-a deținute de operatorul economic care desfășoară activități conexe jocurilor de noroc»”.

**RATIFICAREA CONVENȚIEI NR. 190/2019
PRIVIND ELIMINAREA VIOLENȚEI ȘI A HĂRȚUIRII
ÎN LUMEA MUNCII (LEGEA NR. 69/2024)**

De Redacția Pro Lege

Actul publicat în Monitorul Oficial	Sumar
Legea nr. 69/2024 pentru ratificarea Convenției nr. 190/2019 privind eliminarea violenței și a hărțuirii în lumea muncii, adoptată la cea de-a 108-a sesiune a Conferinței Internaționale a Muncii a Organizației Internaționale a Muncii, la Geneva la 21 iunie 2019 (M. Of. nr. 285 din 2 aprilie 2024)	<i>Se ratifică Convenția nr. 190/2019 privind eliminarea violenței și a hărțuirii în lumea muncii, adoptată la cea de-a 108-a sesiune a Conferinței Internaționale a Muncii a Organizației Internaționale a Muncii, la Geneva la 21 iunie 2019.</i>

În M. Of. nr. 285 din 2 aprilie 2024 a fost publicat **Legea nr. 69/2024 pentru ratificarea Convenției nr. 190/2019 privind eliminarea violenței și a hărțuirii în lumea muncii, adoptată la cea de-a 108-a sesiune a Conferinței Internaționale a Muncii a Organizației Internaționale a Muncii, la Geneva la 21 iunie 2019.**

În continuare, vom reda o parte dintre cele mai importante dispoziții din acest act normativ.

Articol unic

Se ratifică Convenția nr. 190/2019 privind eliminarea violenței și a hărțuirii în lumea muncii, adoptată la cea de-a 108-a sesiune a Conferinței Internaționale a Muncii a Organizației Internaționale a Muncii, la Geneva la 21 iunie 2019.

Convenția nr. 190/2019

CAPITOLUL 1: I. DEFINIȚII

Art. 1

1. În sensul prezentei convenții:

a) expresia „violență și hărțuire” în lumea muncii se referă la o serie de comportamente și practici inacceptabile sau amenințări ale acestora, indiferent dacă au

loc în mod izolat sau repetat, care au scopul de a genera, generează sau pot genera un prejudiciu fizic, psihologic, sexual sau economic și includ violența și hărțuirea bazate pe diferența de gen;

b) expresia „violență și hărțuire bazată pe diferența de gen” înseamnă violență și hărțuire îndreptate împotriva persoanelor din cauza sexului sau genului acestora sau care afectează în mod disproporționat persoanele de un anumit sex sau gen și include hărțuirea sexuală.

2. Fără a aduce atingere alineatului (1) literele (a) și (b) din prezentul articol, definițiile din legile și reglementările naționale pot să prevadă un concept unic sau concepte separate.

CAPITOLUL 2: II. DOMENIU DE APLICARE

Art. 2

1. Prezenta convenție protejează lucrătorii și alte persoane din lumea muncii, inclusiv angajații, astfel cum sunt definiți de legislația și practica națională, precum și persoanele care lucrează, indiferent de statutul lor contractual, persoanele aflate în perioada de formare, inclusiv stagiarilor și ucenicilor, lucrătorii cărora le-a încetat raportul de muncă, voluntarii, persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă și persoanele care au depus cereri pentru ocuparea unui loc de muncă, precum și persoanele care exercită autoritatea, îndatoririle sau responsabilitățile unui angajator.

2. Prezenta convenție se aplică tuturor sectoarelor, fie ele private sau publice, atât în economia formală, cât și în cea informală, în zonele urbane, precum și în zonele rurale.

Art. 3

Prezenta convenție se aplică violenței și hărțuirii în lumea muncii care apar pe parcursul, în legătură cu sau care rezultă din muncă:

a) la locul de muncă, inclusiv în spațiile publice și private atunci când acestea constituie un loc de muncă;

b) în locurile în care lucrătorul este plătit, se odihnește sau mănâncă sau folosește grupurile sanitare, instalațiile pentru spălare și vestiarele;

c) în timpul deplasărilor, călătoriilor, instruirii, evenimentelor sau activităților sociale în interes de serviciu;

d) prin intermediul comunicărilor legate de muncă, inclusiv cele efectuate prin tehnologia informației și comunicațiilor;

e) în spațiile de cazare puse la dispoziție de angajator; și

f) pe durata deplasării către și dinspre locul de muncă.

CAPITOLUL 3: III. PRINCIPII DE BAZĂ

Art. 4

1. Fiecare stat membru care ratifică prezenta convenție va respecta, va promova și va asigura exercitarea dreptului fiecărei persoane la o lume a muncii lipsită de violență și hărțuire.

2. Fiecare stat membru va adopta, în conformitate cu legislația și circumstanțele naționale și în consultare cu organizațiile patronale și sindicale reprezentative, o abordare incluzivă, integrată și sensibilă la dimensiunea de gen pentru prevenirea și eliminarea violenței și hărțuirii în lumea muncii. O astfel de abordare ar trebui să ia în considerare violența și hărțuirea care implică părți terțe, acolo unde este cazul, și va include:

- a) interzicerea prin lege a violenței și hărțuirii;
- b) asigurarea faptului că politicile relevante abordează violența și hărțuirea;
- c) adoptarea unei strategii cuprinzătoare în vederea implementării măsurilor pentru prevenirea și combaterea violenței și hărțuirii;
- d) stabilirea sau consolidarea mecanismelor de aplicare și monitorizare;
- e) asigurarea accesului la căile de atac și a sprijinului pentru victime;
- f) stabilirea de sancțiuni;
- g) dezvoltarea de instrumente, îndrumări, educație și formare și creșterea nivelului de conștientizare, în forme accesibile, după caz; și
- h) asigurarea unor mijloace eficiente de inspecție și anchetă a cazurilor de violență și hărțuire, inclusiv prin intermediul inspectoratelor de muncă sau al altor organisme competente.

3. Pe parcursul adoptării și implementării abordării la care se face referire la punctul 2 al prezentului articol, fiecare membru va recunoaște rolurile și funcțiile diferite și complementare ale guvernelor, angajatorilor și lucrătorilor și organizațiilor acestora, luând în considerare natura variată și întinderea responsabilităților care le revin.

Art. 5

În vederea prevenirii și eliminării violenței și hărțuirii în lumea muncii, fiecare membru va respecta, va promova și va asigura exercitarea principiilor fundamentale și drepturilor la locul de muncă, respectiv libertatea de asociere și recunoaștere efectivă a dreptului la negociere colectivă, eliminarea tuturor formelor de muncă forțată sau obligatorie, abolirea efectivă a muncii copiilor și eliminarea discriminării în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă, precum și promovarea muncii decente.

Art. 6

Fiecare membru va adopta legi, reglementări și politici care să asigure dreptul la egalitate și nediscriminare la angajare și ocuparea unui loc de muncă, inclusiv pentru lucrătorii femei, precum și pentru lucrătorii și alte persoane care aparțin unuia sau mai multor grupuri vulnerabile sau unor grupuri aflate în situații vulnerabile care sunt afectate în mod disproporționat de violență și hărțuire în lumea muncii.

CAPITOLUL 4: IV. PROTECȚIE ȘI PREVENȚIE**Art. 7**

Fără a aduce atingere articolului 1 și în conformitate cu acesta, fiecare membru va adopta legi și reglementări care să definească și să interzică violența și hărțuirea în lumea muncii, inclusiv violența și hărțuirea bazate pe diferența de gen.

Art. 8

Fiecare membru va lua măsurile corespunzătoare pentru a preveni violența și hărțuirea în lumea muncii, inclusiv:

- a) recunoașterea rolului important pe care îl au autoritățile publice în cazul lucrătorilor din economia informală;
- b) identificarea sectoarelor sau ocupațiilor și aranjamentelor de muncă în care lucrătorii și alte persoane vizate sunt mai expuse la violență și hărțuire, în consultare cu organizațiile patronale și sindicale vizate și prin alte mijloace; și
- c) luarea măsurilor pentru protejarea eficientă a acestor persoane.

Art. 9

Fiecare membru va adopta legi și reglementări prin care se solicită angajatorilor să ia măsurile adecvate proporțional cu gradul de control pe care îl exercită, pentru prevenirea violenței și hărțuirii în lumea muncii, inclusiv a violenței și hărțuirii bazate pe diferența de gen, și, în special, în măsura în care aceste acțiuni pot fi puse în practică în mod rezonabil:

- a) să adopte și să implementeze, în consultare cu lucrătorii și cu reprezentanții acestora, o politică cu privire la violența și hărțuirea la locul de muncă;
- b) să ia în considerare violența și hărțuirea, precum și riscurile psihosociale asociate acestora în gestionarea siguranței și sănătății la locul de muncă;
- c) să identifice pericolele și să evalueze riscurile de producere a violenței și hărțuirii, cu participarea lucrătorilor și a reprezentanților acestora, și să ia măsuri de prevenire și control al acestora; și
- d) să ofere informații și instruire lucrătorilor și altor persoane vizate, în formate accesibile și adecvate, cu privire la pericolele și riscurile identificate de producere a violenței și hărțuirii și cu privire la măsurile de prevenție și protecție asociate, inclusiv cu privire la drepturile și responsabilitățile lucrătorilor și ale altor persoane vizate prin raportare la politica la care se face referire la litera (a) din prezentul articol.

CAPITOLUL 5: V. APLICARE ȘI CĂI DE ATAC**Art. 10**

Fiecare membru va lua măsurile corespunzătoare pentru:

- a) a monitoriza și a pune în aplicare legile și reglementările naționale referitoare la violența și hărțuirea în lumea muncii;

b) a asigura un acces facil la căi de atac și remedii adecvate și eficiente și la mecanisme și proceduri de raportare și soluționare a litigiilor sigure, echitabile și eficiente în cazurile de violență și hărțuire în lumea muncii, precum:

(i) proceduri de reclamație și de anchetă, precum și, după caz, mecanisme de soluționare a litigiilor la locul de muncă;

(ii) mecanisme de soluționare a litigiilor în afara locului de muncă;

(iii) tribunale și alte jurisdicții;

(iv) protecția împotriva victimizării sau represaliilor împotriva reclamantilor, victimelor, martorilor și denunțătorilor; și

(v) măsuri de sprijin de ordin juridic, social, medical și administrativ pentru reclamanti și pentru victime;

c) a proteja intimitatea acelor persoane implicate și confidențialitatea, în măsura în care acest lucru este posibil, și, după caz, pentru a asigura că cerințele cu privire la intimitate și confidențialitate nu sunt utilizate abuziv;

d) a prevedea sancțiuni, acolo unde este cazul, în cazurile de violență și hărțuire în lumea muncii;

e) a se asigura că victimele violenței și hărțuirii bazate pe diferența de gen în lumea muncii au acces efectiv la mecanisme de depunere a reclamațiilor și de soluționare a litigiilor, sprijin, servicii și căi de atac sensibile la dimensiunea de gen, sigure și eficiente;

f) a recunoaște efectele violenței în familie și, în măsura în care aceste acțiuni pot fi puse în practică în mod rezonabil, să limiteze impactul acestora asupra pieței muncii;

g) a se asigura că lucrătorii au dreptul de a se retrage dintr-o situație de muncă în legătură cu care au temeiuri justificate să considere că prezintă un pericol iminent și grav pentru viață, sănătate sau siguranță din cauza violenței și hărțuirii, fără a suferi de pe urma unor represalii sau a altor consecințe disproporționate, și datoria de a informa conducerea; și

h) a se asigura că inspectoratele de muncă și alte autorități competente, după caz, sunt investite cu autoritatea de a trata problema violenței și hărțuirii în lumea muncii, inclusiv prin emiterea de ordine care să solicite instituirea de îndată a unor măsuri executorii, precum și ordine de încetare a activității la locul de muncă în cazuri de pericol iminent la adresa vieții, sănătății sau siguranței, care să facă obiectul dreptului la apel în fața unei autorități judiciare sau administrative, în conformitate cu prevederile legii.

CAPITOLUL 6: VI. ÎNDRUMARE, INSTRUIRE ȘI CREȘTEREA GRADULUI DE CONȘTIENȚIZARE

Art. 11

Fiecare membru, în consultare cu organizațiile patronale și sindicale reprezentative, va încerca să se asigure că:

a) violența și hărțuirea la locul de muncă sunt abordate prin intermediul politicilor naționale relevante, precum cele referitoare la siguranța și sănătatea în lumea muncii, egalitate și nediscriminare și migrație;

b) angajatorii și lucrătorii și organizațiilor acestora, precum și autoritățile relevante dispun de orientări, resurse, instruire sau alte instrumente, în formate accesibile, după caz, cu privire la violența și hărțuirea în lumea muncii, inclusiv privind violența și hărțuirea bazate pe diferența de gen; și

c) sunt întreprinse inițiative, inclusiv campanii de creștere a nivelului de conștientizare.

CAPITOLUL 7: VII. METODE DE PUNERE ÎN APLICARE

Art. 12

Prevederile prezentei convenții se vor aplica prin intermediul legilor și reglementărilor naționale, precum și prin intermediul acordurilor colective sau altor măsuri în concordanță cu practica națională, inclusiv prin extinderea sau adaptarea măsurilor actuale de securitate și sănătate în muncă pentru a include violența și hărțuirea și prin elaborarea de măsuri specifice dacă este necesar.

CAPITOLUL 8: VIII. DISPOZIȚII FINALE

Art. 13

Ratificările formale ale prezentei convenții vor fi comunicate directorului general al Biroului Internațional al Muncii pentru înregistrare.

Art. 14

1. Prezenta convenție va fi obligatorie doar pentru membrii Organizației Internaționale a Muncii a căror ratificare a fost înregistrată de către directorul general al Biroului Internațional al Muncii.

2. Aceasta va intra în vigoare după douăsprezece luni de la înregistrarea ratificărilor a două state membre de către directorul general.

3. Ulterior, prezenta convenție va intra în vigoare pentru fiecare stat membru după douăsprezece luni de la data la care ratificarea este înregistrată.

Art. 15

1. Orice stat membru care a ratificat prezenta convenție poate să o denunțe după expirarea unei perioade de zece ani de la data intrării inițiale în vigoare a Convenției, printr-un act comunicat directorului general al Biroului Internațional al Muncii pentru înregistrare. Denunțarea va produce efect doar după un an de la data înregistrării ei.

2. Orice stat membru care a ratificat prezenta convenție și care, în termen de un an de la expirarea perioadei de zece ani menționate la alineatul precedent, nu își exercită dreptul de denunțare prevăzut în prezentul articol va fi obligat pentru o altă perioadă de zece ani și, ulterior, poate denunța prezenta convenție în primul an al fiecărei noi perioade de zece ani, în condițiile prevăzute în prezentul articol.

Art. 16

1. Directorul general al Biroului Internațional al Muncii va notifica tuturor statelor membre ale Organizației Internaționale a Muncii înregistrarea tuturor ratificărilor și denunțurilor care îi vor fi comunicate de membrii organizației.

2. Notificând membrilor organizației înregistrarea celei de-a doua ratificări care i-a fost comunicată, directorul general va atrage atenția membrilor organizației asupra datei la care va intra în vigoare prezenta convenție.

Art. 17

Directorul general al Biroului Internațional al Muncii va comunica secretarului general al Organizației Națiunilor Unite, în vederea înregistrării, în conformitate cu articolul 102 din Carta Organizației Națiunilor Unite, toate detaliile complete ale tuturor ratificărilor și denunțurilor care au fost înregistrate în conformitate cu dispozițiile articolelor precedente.

Art. 18

Ori de câte ori va crede necesar, Consiliul de administrație al Biroului Internațional al Muncii va prezenta Conferinței generale un raport privind aplicarea prezentei convenții și va examina dacă este cazul să înscrie pe ordinea de zi a Conferinței problema revizuirii ei totale sau parțiale.

Art. 19

1. În cazul în care Conferința adoptă o nouă convenție având ca obiect revizuirea totală sau parțială a prezentei convenții și numai dacă noua convenție nu prevede altfel:

a) ratificarea de către un membru a noii convenții revizuite va implica de drept denunțarea imediată a prezentei convenții, fără a aduce atingere dispozițiilor articolului 15 de mai sus, în cazul în care și atunci când noua convenție de revizuire va intra în vigoare;

b) de la data intrării în vigoare a noii convenții de revizuire, prezenta convenție încetează să mai fie deschisă ratificării de către statele membre.

2. Prezenta convenție rămâne, în orice caz, în vigoare în forma și conținutul său actual pentru acei membri care au ratificat-o, dar nu au ratificat convenția revizuită.

Art. 20

Versiunile în limbile engleză și franceză ale textului prezentei convenții sunt autentice în egală măsură.

Textul de mai sus reprezintă textul autentic al Convenției, adoptat cu respectarea tuturor formalităților în cadrul Conferinței Generale a Organizației Internaționale a Muncii pe parcursul celei de-a o sută opta sesiune a sa, care s-a desfășurat la Geneva și a fost declarată închisă în ziua de douăzeci și unu iunie 2019.

TABLOUL NOTARILOR PUBLICI PE ANUL 2024

De Redacția Pro Lege

Actul publicat în Monitorul Oficial	Sumar
Tabloul din 29 martie 2024 al notarilor publici pe anul 2024 (M. Of. nr. 372 bis din 19 aprilie 2024)	<i>S-a publicat Tabloul din 29 martie 2024 al notarilor publici pe anul 2024.</i>

În M. Of. nr. 372 bis din 19 aprilie 2024 s-a publicat **Tabloul notarilor publici pe anul 2024 până la data de 29 martie 2024**.

Tabloul notarilor publici cuprinde lista notarilor publici, în ordine alfabetică, existând **2810 de notari** (atât notari în funcție, cât și notari suspendați), precum și lista notarilor în funcție de forma de organizare, existând **1984 de birouri notariale**.

Pentru a vedea mai multe detalii privind activitatea notarilor publici, puteți accesa site-ul UNNPR (www.uniuneanotarilor.ro).

LEGEA ASISTENȚEI SOCIALE NR. 292/2011 - MODIFICĂRI
(LEGEA NR. 100/2024)

De Redacția Pro Lege

Actul modificat	Actul modificator	Sumar
Legea asistenței sociale nr. 292/2011 (M. Of. nr. 905 din 20 decembrie 2011; cu modif. și compl. ult.)	Legea nr. 100/2024 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul asistenței sociale, precum și pentru completarea Legii nr. 78/2014 privind reglementarea activității de voluntariat în România și pentru modificarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului (M. Of. nr. 369 din 18 aprilie 2024)	– <i>modifică</i> : art. 14, art. 20, art. 37-40, art. 44-46, art. 48-49, art. 54, art. 76-77, art. 81, art. 84, – <i>introduce</i> : art. 36 ¹ și art. 36 ² , art. 47 ¹ , art. 54 ¹ și art. 54 ² , art. 56 ¹ , art. 103 ¹ -art. 103 ⁵ .

În M. Of. nr. 369 din 18 aprilie 2024 s-a publicat **Legea nr. 100/2024 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul asistenței sociale, precum și pentru completarea Legii nr. 78/2014 privind reglementarea activității de voluntariat în România și pentru modificarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului.**

Redăm, în cele ce urmează, o parte dintre modificările și completările aduse Legii asistenței sociale nr. 292/2011.

Art. 14

Vechea reglementare

„Art. 14

(1) Nivelurile, respectiv cuantumul beneficiilor de asistență socială se stabilesc în raport cu indicatorul social de referință, prin aplicarea unui indice social de inserție.

(2) Indicatorul social de referință (ISR) reprezintă unitatea exprimată în lei la nivelul căreia se raportează beneficiile de asistență socială, suportate din bugetul de stat, acordate atât în vederea asigurării protecției persoanelor în cadrul sistemului de asistență socială, cât și în vederea stimulării persoanelor beneficiare ale sistemului de asistență socială, pentru a se încadra în muncă.

(3) Valoarea indicatorului social de referință este cea prevăzută de Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă, cu modificările și completările ulterioare.

(4) Indicele social de inserție (ISI) este coeficientul de multiplicare aplicabil indicatorului social de referință și se stabilește în raport cu tipul de familie, precum și cu scopul beneficiului de asistență socială.

(5) Nivelul beneficiilor de asistență socială cumulate de o persoană singură sau, după caz, de o familie nu poate depăși un coeficient raportat la valoarea indicatorului social de referință. Coeficientul se stabilește anual prin hotărâre a Guvernului, în funcție de tipul familiei și al beneficiilor de asistență socială la care aceasta sau membrii acesteia, respectiv persoana singură au dreptul."

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 14 se modifică** și va avea următorul conținut:

„Art. 14

Nivelurile, respectiv cuantumul beneficiilor de asistență socială, precum și modalitatea de actualizare a acestora se stabilesc prin actele normative care instituie dreptul, potrivit prevederilor art. 10 alin. (2).”

Art. 20

Vechea reglementare

„Art. 20

(1) Plata beneficiilor sociale se poate efectua, în funcție de specificul acestora și opțiunea titularului, prin mandat poștal, în cont bancar, în tichete sociale sau altă formă de plată, conform legii. Modalitatea de acordare a tichetelor sociale se stabilește prin legile speciale.

(2) Plata beneficiilor de asistență socială se efectuează în luna curentă pentru luna anterioară, iar prima plată a acestora se efectuează în termen de maximum 30 de zile de la stabilirea dreptului.

(3) În cazul achitării drepturilor de beneficii de asistență socială prin mandat poștal sau în cont bancar, ordonatorii principali de credite, ordonatorii secundari/terțiari de credite sau persoanele delegate să îndeplinească această atribuție încheie la nivel național, respectiv local, convenții cu furnizorul de servicii poștale, cu respectarea prevederilor legale privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii."

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 20 se modifică** și va avea următorul conținut:

„Art. 20

(1) Plata beneficiilor de asistență socială se poate efectua, în funcție de specificul acestora și opțiunea titularului, prin mandat poștal, în cont bancar sau prin altă formă de plată, conform legii.

(2) Plata beneficiilor de asistență socială se poate efectua și sub forma tichetelor sociale. Modalitatea de acordare a tichetelor sociale se stabilește, în funcție de bugetul din care se suportă beneficiul, fie prin legile speciale, fie prin hotărâri ale consiliilor județene ori consiliilor locale.

(3) Plata beneficiilor de asistență socială se efectuează în luna curentă pentru luna anterioară, cu excepția situațiilor în care legea specială prevede altfel.

(4) În cazul achitării drepturilor de beneficii de asistență socială prin mandat poștal sau în cont bancar, ordonatorii principali de credite, ordonatorii secundari/terțiari de credite sau persoanele delegate să îndeplinească această atribuție încheie la nivel național, respectiv local, convenții/contracte cu furnizorul de servicii sociale cu respectarea prevederilor Legii nr. 98/2016 privind achizițiile publice, cu modificările și completările ulterioare, și ale Legii nr. 100/2016 privind concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii, cu modificările și completările ulterioare.”

Art. 37-40

Vechea reglementare

„Art. 37

(1) Furnizorii de servicii sociale sunt persoane fizice sau juridice, de drept public ori privat.

(2) Furnizori publici de servicii sociale pot fi:

a) structurile specializate din cadrul/subordinea autorităților administrației publice locale și autoritățile executive din unitățile administrativ-teritoriale organizate la nivel de comună, oraș, municipiu și sectoare ale municipiului București;

b) autoritățile administrației publice centrale ori alte instituții aflate în subordinea sau coordonarea acestora care au stabilite prin lege atribuții privind acordarea de servicii sociale pentru anumite categorii de beneficiari;

c) unitățile sanitare, unitățile de învățământ și alte instituții publice care dezvoltă, la nivel comunitar, servicii sociale integrate.

(3) Furnizori privați de servicii sociale pot fi:

a) organizațiile neguvernamentale, respectiv asociațiile și fundațiile;

b) cultele recunoscute de lege;

c) persoanele fizice autorizate în condițiile legii;

d) filialele și sucursalele asociațiilor și fundațiilor internaționale recunoscute în conformitate cu legislația în vigoare;

e) operatorii economici cu scop lucrativ, pentru toate categoriile de servicii sociale organizate în condițiile legii, cu excepția celor prevăzute la art. 73 alin. (2) lit. a) și c), la art. 77 și 78, precum și a celor prevăzute la art. 83.

Art. 38

(1) Pentru a acorda servicii sociale pe teritoriul României, furnizorii de servicii sociale, indiferent de forma lor juridică, trebuie acreditați în condițiile legii.

(2) Serviciile sociale pot funcționa pe teritoriul României numai dacă sunt acreditate în condițiile legii.

(3) Acreditarea furnizorilor, precum și a serviciilor sociale acordate de aceștia se reglementează prin lege specială.

Art. 39

Responsabilitatea dezvoltării, administrării și acordării serviciilor sociale este partajată astfel:

a) elaborarea politicilor publice, programelor și strategiilor naționale în domeniu, reglementarea, coordonarea și controlul aplicării lor, precum și evaluarea și monitorizarea calității serviciilor sociale – în responsabilitatea autorităților administrației publice centrale;

b) organizarea, administrarea și acordarea serviciilor sociale – în responsabilitatea autorităților administrației publice locale, atribuții ce pot fi externalizate către sectorul neguvernamental, instituțiile de cult, alte persoane fizice și juridice de drept public sau privat, în condițiile legii;

c) finanțarea serviciilor sociale, în condițiile legii – din bugetul local, din contribuția beneficiarului și/sau, după caz, a familiei acestuia, bugetul de stat, precum și din alte surse.

Art. 40

(1) Serviciile sociale se organizează și se acordă la nivelul comunității.

(2) Serviciile sociale au la bază identificarea și evaluarea nevoilor sociale individuale, familiale sau de grup și elaborarea planurilor de intervenție pentru prevenirea, combaterea și soluționarea situațiilor de dificultate.

(3) Furnizorii de servicii sociale asigură activitățile prevăzute la alin. (2) prin asistenții sociali angajați în structurile proprii sau, în lipsa acestora, pot achiziționa serviciile acordate de asistenții sociali înregistrați cu cabinete individuale sau societăți civile profesionale de asistență socială.

(4) În situația în care, din cauze obiective, nu se pot angaja asistenți sociali sau achiziționa serviciile acestora, furnizorii de servicii sociale pot angaja lucrători sociali pentru realizarea activităților de identificare și, după caz, de evaluare a nevoilor persoanelor care solicită acordarea de beneficii de asistență socială și servicii sociale.”

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 37-40 se modifică** și vor avea următorul conținut:

„Art. 37

(1) Furnizorii de servicii sociale sunt:

a) persoane juridice de drept public, care au atribuții stabilite prin lege privind acordarea serviciilor sociale;

b) persoane fizice sau juridice de drept privat, cu sau fără scop lucrativ, care au prevăzută în actul de înființare/statut acordarea de servicii sociale așa cum sunt clasificate în Nomenclatorul serviciilor sociale prevăzut la art. 34.

(2) Furnizorii de servicii sociale prevăzuți la alin. (1) pot fi:

a) serviciile publice de asistență socială cu personalitate juridică;

b) unitatea administrativ-teritorială, prin primărie, pentru serviciile publice de asistență socială organizate ca un compartiment funcțional în aparatul de specialitate al primarului;

c) asociațiile de dezvoltare intercomunitară înființate de mai multe unități/subdiviziuni administrativ-teritoriale în vederea furnizării în comun a serviciilor publice de asistență socială și/sau a serviciilor sociale;

d) structuri specializate ale administrației publice centrale;

e) asociațiile, fundațiile și federațiile;

f) cultele recunoscute în România;

g) formele de exercitare independentă, în condiții de liberă practică, a profesiei de asistent social, prevăzute la art. 9 din Legea nr. 466/2004 privind Statutul asistentului social, cu modificările și completările ulterioare;

h) operatorii economici cu scop lucrativ, pentru toate categoriile de servicii sociale organizate în condițiile legii, cu excepția celor prevăzute la art. 73 alin. (2) lit. a) și c), la art. 77, precum și a celor prevăzute la art. 83.

(3) Toți furnizorii de servicii sociale, atât publici, cât și privați, sunt obligați să respecte prevederile legale aplicabile serviciilor sociale furnizate.”

Art. 38

(1) Pentru a acorda servicii sociale pe teritoriul României, furnizorii de servicii sociale, indiferent de forma lor juridică, trebuie acreditați în condițiile legii.

(2) Serviciile sociale, indiferent dacă sunt acordate de furnizori de servicii sociale publici sau privați, pot funcționa pe teritoriul României numai dacă sunt licențiate în condițiile legii.

(3) Prin excepție de la prevederile alin. (2), serviciile publice de asistență socială acreditate pot derula activitățile cuprinse în pachetul minim de asistență socială, fără deținerea licenței de funcționare pentru acest tip de serviciu, pe durată nedeterminată, cu respectarea cerințelor referitoare la existența personalului de specialitate.

(4) Prin excepție de la prevederile alin. (2), formele de exercitare independentă ale profesiei de asistent social pot derula activități de identificare, evaluare și elaborare a planului de intervenție, pe durată nedeterminată, fără deținerea licenței de funcționare.

(5) Sunt exceptate de la obligația deținerii licenței de funcționare serviciile sociale cu caracter secundar sau auxiliar, acordate în cadrul altor servicii de interes public, în vederea respectării unor drepturi fundamentale, prevăzute la art. 53 alin. (2).

(6) Pentru respectarea principiului complementarității și al abordării integrate, în situația prevăzută la alin. (5), în actele normative prin care se reglementează funcționarea acestor servicii sociale și/sau asigurarea calității în prestarea lor sunt incluse prevederi pentru asigurarea caracterului integrat al acestora, respectiv:

- a) angajarea/contractarea asistentului social, ca personal auxiliar;
- b) comunicarea/încheierea de protocoale cu serviciul public de asistență socială."

Art. 39

Responsabilitatea dezvoltării, administrării și acordării serviciilor sociale este partajată astfel:

a) elaborarea politicilor publice, programelor și strategiilor naționale în domeniu, reglementarea, coordonarea și controlul aplicării lor, precum și evaluarea și monitorizarea calității serviciilor sociale sunt în responsabilitatea autorităților administrației publice centrale;

b) organizarea, administrarea și acordarea serviciilor sociale sunt în responsabilitatea autorităților administrației publice locale, atribuții ce pot fi contractate către sectorul guvernamental, instituțiile de cult, alte persoane fizice și juridice de drept public sau privat, în condițiile legii;

c) finanțarea serviciilor sociale în condițiile legii este în responsabilitatea autorităților administrației publice locale și se asigură din veniturile proprii ale bugetului local, din bugetul de stat, precum și din alte surse."

Art. 40

(1) Furnizarea serviciilor sociale se realizează la nivelul comunității.

(2) Furnizarea serviciilor sociale are la bază planul de intervenție realizat în baza evaluării inițiale a nevoilor sociale individuale, familiale sau de grup.

(3) Serviciile publice de asistență socială asigură activitățile prevăzute la alin. (2) prin asistenții sociali angajați în structurile proprii sau, în lipsa acestora, pot achiziționa serviciile acordate de asistenții sociali înregistrați cu cabinete individuale sau societăți civile profesionale de asistență socială, în baza unui contract de prestări servicii încheiat cu respectarea legislației privind achizițiile publice.

(4) În situația în care, din cauze obiective, nu se pot angaja asistenți sociali sau nu se pot achiziționa serviciile acestora, serviciile publice de asistență socială pot angaja tehnicieni asistență socială pentru realizarea activităților de identificare și, după caz, pentru participarea la evaluarea nevoilor persoanelor care solicită acordarea de beneficii de asistență socială și servicii sociale.

(5) În situația prevăzută la alin. (4), serviciul public de asistență socială va continua permanent demersurile de angajare sau contractare a unui asistent social.

(6) Activitatea tehnicianului asistență socială este coordonată de asistentul social și acoperă activitățile specifice ocupației prevăzute în standardul ocupațional, în principal:

a) oferă informații despre serviciul de asistență socială comunitară și despre alte servicii de interes public necesare pentru soluționarea situațiilor de dificultate și asistă beneficiarul în procesul de accesare a acestora;

b) administrează și implementează programe de asistență socială și servicii comunitare și asistă persoanele pentru rezolvarea problemelor personale și sociale, inclusiv prin însoțirea acestora la întâlnirea cu alți specialiști sau servicii;

c) participă la realizarea evaluării prin analizarea, verificarea, inclusiv prin activitate în teren, obținerea de documente și informații necesare asistentului social în realizarea diagnozei sociale;

d) acționează ca persoană de contact pentru beneficiari și membrii familiei acestora, în lipsa asistentului social;

e) participă, după caz, sub coordonarea/împreună cu asistentul social la intervenții care presupun punerea în aplicare a măsurilor de urgență pentru asigurarea siguranței persoanelor vulnerabile;

f) întocmește rapoarte de vizită, de întâlnire, completează fișe de observație, note telefonice, sinteze și analize necesare în activitatea de monitorizare și raportare.

(7) Furnizorii publici de servicii sociale pot asigura coordonarea tehnicianului asistență socială de către asistentul social, în funcție de resursele de care dispun, prin una din următoarele forme/opțiuni:

a) prin încheierea de contracte de prestări de servicii pentru activitatea de coordonare, în condițiile legii;

b) de către un asistent social angajat sau contractat în cadrul acordurilor de cooperare pentru organizarea și exercitarea unor activități în scopul realizării unor atribuții stabilite prin lege autorităților administrației publice locale, la nivelul structurilor județene cu personalitate juridică ale structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale recunoscute ca fiind de utilitate publică sau prin asociații de dezvoltare intercomunitară înființate potrivit legii, cu respectarea modelului-cadru al Acordului de cooperare pentru organizarea și exercitarea unor activități în scopul realizării unor atribuții stabilite prin lege autorităților administrației publice locale, aprobat prin Ordinul ministrului administrației și internelor și al ministrului finanțelor publice nr. 232/477/2010;

c) de către un asistent social din cadrul direcției generale de asistență socială și protecția copilului din subordinea consiliului județean, în cadrul contractelor de parteneriat pentru cofinanțarea serviciilor sociale care funcționează în mediul rural și în localități defavorizate.

(8) Obiectul-cadru al contractului de prestări de servicii pentru activitățile realizate de către asistenții sociali prin formele independente de exercitare a profesiei, prevăzut la alin. (3), pentru prestarea de servicii ca asistent social în relație cu furnizorii de servicii sociale, precum și pentru activitatea de coordonare prevăzută la alin. (7) se aprobă prin ordin al ministrului muncii și solidarității sociale, în baza propunerii Colegiului Național al Asistenților Sociali din România.

(9) Dovada existenței cauzelor obiective prevăzute la alin. (4) este îndeplinită în situația în care, după organizarea concursului pentru ocuparea postului, cu respectarea regulilor de publicitate a concursului prevăzute de legislația în vigoare și a obligației de a

trimite documentele aferente concursului și Colegiului Național al Asistenților Sociali din România, furnizorul de servicii sociale nu a putut angaja un asistent social sau nu a putut încheia un contract de prestări de servicii cu un cabinet individual de asistență socială.

(10) Furnizorii de servicii sociale pot încheia contracte de voluntariat, potrivit prevederilor Legii nr. 78/2014 privind reglementarea activității de voluntariat în România, cu modificările ulterioare, precum și contracte de internship, cu respectarea prevederilor Legii nr. 176/2018 privind internshipul, cu completările ulterioare.

(11) Autoritățile administrației publice locale pot acorda facilități și stimulente în natură și/sau bani pentru angajarea asistenților sociali și a tehnicienilor asistență socială în cadrul serviciului public de asistență socială, stabilite prin hotărâre a consiliului local/județean/general al municipiului București.”

Art. 44-46

Vechea reglementare

„Art. 44

(1) Serviciile sociale se acordă la solicitarea persoanei, după caz, a reprezentantului său legal, precum și din oficiu.

(2) Solicitarea pentru acordarea de servicii sociale se adresează serviciului public de asistență socială organizat în subordinea autorităților administrației publice locale.

(3) Solicitarea pentru acordarea de servicii sociale poate fi adresată și direct unui furnizor privat de servicii sociale, situație în care, dacă se încheie un contract de prestări servicii cu persoana solicitantă, furnizorul are obligația de a informa, în scris, autoritatea administrativ-teritorială pe a cărei rază teritorială își are domiciliul sau reședința beneficiarul serviciului respectiv.

Art. 45

(1) Acordarea serviciilor sociale se realizează în baza unui contract, încheiat între furnizorul de servicii sociale și beneficiar, în care se stipulează serviciile acordate, drepturile și obligațiile părților, precum și condițiile de finanțare.

(2) Modelul contractului prevăzut la alin. (1) se aprobă prin ordin al ministrului muncii, familiei și protecției sociale.

Art. 46

Procesul de acordare a serviciilor sociale are următoarele etape obligatorii:

- a) evaluarea inițială;
- b) elaborarea planului de intervenție;
- c) evaluarea complexă;
- d) elaborarea planului individualizat de asistență și îngrijire;
- e) implementarea măsurilor prevăzute în planul de intervenție și în planul individualizat;
- f) monitorizarea și evaluarea acordării serviciilor.”

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 44-46 se modifică** și vor avea următorul conținut:

„Art. 44

(1) Serviciile sociale se acordă la cererea persoanei sau, după caz, a reprezentantului său legal, precum și din oficiu.

(2) Cererea pentru acordarea de servicii sociale ca măsură de asistență socială se adresează serviciului public de asistență socială pe a cărui rază administrativ-teritorială își are domiciliul sau reședința persoana solicitantă.

(3) Formularul cererii de servicii sociale acordate ca măsură de asistență socială se aprobă prin hotărâre a Guvernului, inițiată de Ministerul Muncii și Solidarității Sociale și Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse.

(4) Aprobarea sau respingerea cererii se face prin dispoziție scrisă a primarului/directorului executiv/general al serviciului public de asistență socială, organizat ca instituție publică cu personalitate juridică, în maximum 5 zile de la finalizarea/actualizarea planului de intervenție/planului de servicii sociale, conform prevederilor art. 47 alin. (3) și art. 49 alin. (2).

(5) Persoanele beneficiare de servicii sociale sunt înregistrate în sistemul Registrul național de evidență a persoanelor beneficiare de servicii sociale, parte din sistemul integrat informatic de asistență socială.

(6) Registrul național de evidență a persoanelor beneficiare de servicii sociale cuprinde traseul instituțional al beneficiarilor, situația beneficiarilor în timp real la un anumit serviciu social, precum și date cu privire la managerul de caz și aparținători/reprezentanți legali; Registrul național de evidență a persoanelor beneficiare de servicii sociale conține informații privind modalitatea de asigurare a finanțării, sursa/sursele de finanțare, contractele de finanțare/contribuție a beneficiarului/aparținătorului/reprezentantului legal, după caz, subvenție de la bugetul de stat, finanțare privată. Durata de stocare, modalitățile de ștergere a datelor personale după expirarea perioadei de stocare se stabilesc prin legile speciale, cu respectarea prevederilor Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016, precum și a celorlalte acte normative aplicabile protecției datelor.

(7) Registrul național de evidență a persoanelor beneficiare de servicii sociale este interoperabil cu Registrul electronic unic al serviciilor sociale și alte registre în cadrul sistemului integrat informatic de asistență socială și, după caz, alte registre naționale.

(8) Prevederile art. 17 alin. (4) se aplică în mod corespunzător.

(9) Solicitarea pentru acordarea de servicii sociale poate fi adresată și direct unui furnizor privat de servicii sociale, situație în care, dacă se încheie un contract de prestări de servicii cu persoana solicitantă, furnizorul are obligația de a informa, în scris, autoritatea administrativ-teritorială pe a cărei rază teritorială își are domiciliul sau reședința beneficiarul serviciului social respectiv și de a înregistra informațiile în Registrul național de evidență a persoanelor beneficiare de servicii sociale.”

Art. 45

(1) Acordarea serviciilor sociale se realizează în baza unui contract de servicii sociale, încheiat între furnizorul de servicii sociale și beneficiar sau, după caz, reprezentantul legal al acestuia, potrivit modelului aprobat prin ordinul comun prevăzut la alin. (5).

(2) Prin excepție de la prevederile alin. (1), serviciile sociale acordate în regim de urgență și serviciile de asistență comunitară pentru combaterea sărăciei și prevenirea excluziunii sociale pot fi acordate fără contract de servicii sociale, caz în care evidența beneficiarilor se realizează pe liste de prezență sau, după caz, anonim.

(3) Furnizorul de servicii sociale cu care beneficiarul a încheiat contractul de servicii sociale are obligația de a informa, în scris, serviciul public de asistență socială pe a cărui rază administrativ-teritorială își are domiciliul sau reședința beneficiarul cu privire la încheierea contractelor de servicii sociale, stadiul implementării planului de servicii sociale și scoaterea din evidență a cazului.

(4) Pe baza informațiilor privind încheierea contractelor de servicii sociale și a rapoartelor privind stadiul implementării planului de servicii sociale, serviciul public de asistență socială în a cărui rază teritorială locuiește beneficiarul monitorizează serviciile sociale acordate ca măsură de asistență socială și fundamentează bugetul necesar finanțării acestora.

(5) Modelul contractului de servicii sociale, al informărilor și rapoartelor prevăzute la alin. (3) și (4), procedura de fundamentare a bugetului necesar, potrivit prezentei legi și legislației speciale, precum și indicatorii pentru monitorizarea serviciilor sociale acordate ca măsură de asistență socială se aprobă prin ordin comun al ministrului muncii și solidarității sociale și al ministrului familiei, tineretului și egalității de șanse."

Art. 46

Procesul de acordare a serviciilor sociale are următoarele etape obligatorii:

a) evaluarea inițială, informarea beneficiarului asupra drepturilor și obligațiilor și elaborarea planului de intervenție;

b) evaluarea complexă și întocmirea planului de intervenție/de acordare a serviciilor sociale;

c) stabilirea dreptului la asistență socială și a bugetului personal;

d) întocmirea și semnarea contractului de servicii sociale, care are anexat planul de acordare a serviciilor sociale, respectiv întocmirea documentelor de evidență a beneficiarilor;

e) implementarea planului de intervenție/planului de acordare a serviciilor sociale;

f) monitorizarea și evaluarea acordării serviciilor sociale;

g) evaluarea finală și încheierea furnizării serviciilor sociale."

Art. 48-49**Vechea reglementare****„Art. 48**

(1) În condițiile în care evaluarea inițială evidențiază existența unor nevoi speciale pentru a căror rezolvare se impune participarea unei echipe interdisciplinare și/sau implicarea altor instituții, se recomandă efectuarea evaluării complexe.

(2) Personalul de specialitate din cadrul echipelor interdisciplinare prevăzute la alin. (1), în activitatea de evaluare desfășurată, utilizează, de regulă, instrumente și tehnici standardizate, specifice domeniului propriu de activitate.

(3) Evaluarea complexă se efectuează în cadrul structurilor de specialitate organizate conform prevederilor legilor speciale.

Art. 49

(1) Evaluarea complexă a persoanelor cu dizabilități și a persoanelor care și-au pierdut total sau cel puțin jumătate din capacitatea de muncă și a persoanelor vârstnice prevăzută la art. 48 are drept scop identificarea detaliată a nevoilor persoanei și elaborarea unui program de suport strict individualizat care conține ansamblul de măsuri și servicii sociale, de educație, medicale, de recuperare și adaptare/readaptare necesare a fi acordate persoanei pentru facilitarea integrării/reintegrării sociale a acesteia.

(2) Procesul de evaluare complexă urmărește, în principal, următoarele aspecte:

a) evaluarea capacităților fizice, mentale și senzoriale pentru încadrarea în grade de dizabilitate, invaliditate sau dependență, precum și stabilirea nivelului de afectare a autonomiei funcționale cu privire la abilitățile de realizare a activităților uzuale ale vieții zilnice, a abilităților de învățare și de adaptare la o viață independentă, precum și a capacității de îndeplinire a cerințelor unei profesii/ocupații;

b) evaluarea familiei privind capacitatea acesteia de a asigura condițiile necesare creșterii, îngrijirii și educării copilului, precum și de a realiza obligațiile de întreținere ce îi revin, conform legii;

c) evaluarea mediului fizic și social în care trăiește persoana și/sau familia;

d) evaluarea gradului de inserție sau integrare socială;

e) evaluarea potențialului persoanei de a se implica în acțiunile, programele și serviciile de sprijinire pentru depășirea situațiilor de dificultate;

f) evaluarea percepției persoanei asupra propriilor nevoi, a vulnerabilității și consecințelor asupra siguranței și securității personale."

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 48-49 se modifică** și vor avea următorul conținut:

„Art. 48

(1) *În condițiile în care evaluarea inițială evidențiază existența unor nevoi speciale, asistentul social solicită participarea unei echipe interdisciplinare și/sau implicarea altor instituții, în vederea realizării evaluării integrate/complex.*

(2) *Asistentul social și personalul de specialitate din cadrul echipelor interdisciplinare prevăzute la alin. (1), în activitatea de evaluare desfășurată, utilizează instrumente și tehnici standardizate, specifice domeniului propriu de activitate."*

Art. 49

(1) *Rezultatul evaluării complexe se comunică, în scris, în toate cazurile, în termen de 10 zile lucrătoare, de la data întocmirii documentului, serviciului public de asistență socială care a efectuat evaluarea inițială.*

(2) *Pe baza rezultatelor evaluării complexe, serviciul public de asistență socială din subordinea autorităților administrației publice locale completează sau, după caz, revizuieste planul de intervenție, în termen de 5 zile lucrătoare de la data primirii rezultatului evaluării potrivit alin. (1).*

(3) *Derularea procesului de evaluare complexă, precum și beneficiile și serviciile la care au dreptul beneficiarul și familia acestuia sunt prevăzute în legile speciale."*

Art. 54**Vechea reglementare****„Art. 54**

(1) *Persoanele singure și familiile care nu dispun de resursele necesare pentru satisfacerea unui nivel de trai minimal au dreptul la beneficii de asistență socială și servicii sociale, acordate în funcție de nevoile identificate ale fiecărei persoane sau familii.*

(2) *Nivelul de trai minimal reprezintă limita exprimată în lei care asigură nevoile de bază cum ar fi: hrană, îmbrăcăminte, igienă personală, menținerea și salubritatea locuinței și se calculează în raport cu pragul sărăciei conform metodologiei utilizate la nivelul statelor membre ale Uniunii Europene."*

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 54 se modifică** și va avea următorul conținut:

„Art. 54

(1) *În scopul prevenirii sau limitării unor situații de dificultate și combaterii sărăciei și excluziunii sociale a copiilor, familiilor și persoanelor care nu dispun de resursele necesare pentru satisfacerea unui nivel minim de trai și pentru asigurarea accesului la unele drepturi fundamentale, respectiv dreptul la locuință, la educație, la asistență medicală, la servicii pentru creșterea șanselor de ocupare a persoanelor în căutarea unui loc de muncă, serviciul public de asistență socială din comune, orașe, municipii și sectoarele municipiului București asigură pachetul minim de asistență socială definit la art. 6 lit. ss).*

(2) *Responsabilitatea asigurării pachetului minim de asistență socială definit la art. 6 lit. ss) este în sarcina autorităților administrației publice centrale și locale, cu respectarea dispozițiilor prezentei legi și ale legilor speciale.*

(3) *Nivelul minim de trai reprezintă limita exprimată în lei care asigură următoarele nevoi de bază: hrană, îmbrăcăminte, igienă personală, menținerea și salubritatea locuinței și se calculează în raport cu pragul sărăciei conform metodologiei utilizate la nivelul statelor membre ale Uniunii Europene."*

Art. 76 și art. 77**Vechea reglementare****„Art. 76**

(1) Autoritățile administrației publice locale au responsabilitatea înființării, organizării, administrării și furnizării serviciilor sociale destinate prevenirii și combaterii violenței în familie.

(2) Pentru asigurarea unor servicii sociale eficiente, autoritățile administrației publice locale colaborează cu alte instituții și autorități cu competențe în acest domeniu, precum poliția, comandamentele de jandarmi județene, serviciile deconcentrate ale Ministerului Sănătății, instituțiile de învățământ, serviciile de medicină legală etc., în condițiile legii.

(2[^]1) Pachetul minimal de servicii prevăzut la art. 69 alin. (2) se acordă de către o echipă mixtă, multidisciplinară, formată la nivelul unității administrativ-teritoriale din: un asistent social/lucrător social, un asistent medical comunitar și un consilier școlar. Aceștia li se pot adăuga, în funcție de nevoile persoanelor din comunitate, potrivit legii, mediatori școlari și mediatori sanitari.

(2[^]2) Membrii echipei mixte prevăzute la alin. (2[^]1), cu excepția consilierului școlar, își desfășoară activitatea, în proporție de cel puțin 66% din timpul de lucru pe teren, inclusiv la domiciliul beneficiarilor, în vederea asigurării accesului acestora la serviciile publice sociale, de educație și de sănătate.

(2[^]3) Echipa mixtă de la nivelul unității administrativ-teritoriale este supervizată și asistată metodologic de o echipă mixtă constituită la nivel județean, respectiv la nivelul municipiului București, din inspectori angajați ai direcțiilor de sănătate publică, ai direcțiilor generale de asistență socială și protecția copilului, ai inspectoratelor școlare județene, respectiv al municipiului București și ai centrelor județene de resurse și de asistență educațională, respectiv al municipiului București.

(3) Serviciile sociale dezvoltate în domeniul prevenirii violenței în familie se adresează cu prioritate victimelor, dar și agresorilor acestora.

(...)

Art. 77

(1) Serviciile sociale destinate prevenirii și combaterii violenței în familie pot fi organizate în centre de zi și rezidențiale, cu sau fără personalitate juridică, de interes local ori județean.

(2) Principalele categorii de servicii sociale organizate în centre rezidențiale cu găzduire pe perioadă determinată sunt:

- a) centre de primire în regim de urgență a victimelor violenței în familie;
- b) centre de recuperare pentru victimele violenței în familie;
- c) locuințe protejate.

(3) Principalele categorii de servicii sociale organizate în centre de zi sunt:

- a) centre de consiliere pentru prevenirea și combaterea violenței în familie;
- b) centre pentru servicii de informare și sensibilizare a populației.”

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 76 și art. 77 se modifică** și vor avea următorul conținut:

„Art. 76

(1) *Autoritățile administrației publice locale au responsabilitatea înființării, organizării, administrării și furnizării serviciilor sociale destinate prevenirii și combaterii violenței domestice și a violenței împotriva femeii.*

(2) *Pentru asigurarea unor servicii sociale eficiente, autoritățile administrației publice locale colaborează cu alte instituții și autorități cu competențe în acest domeniu, precum Direcția generală de poliție a municipiului București sau inspectoratele județene de poliție, inspectoratele județene de jandarmi, serviciile deconcentrate ale Ministerului Sănătății, instituțiile de învățământ, serviciile de medicină legală, în condițiile legii.*

(3) *Serviciile sociale dezvoltate în domeniul prevenirii și combaterii violenței domestice și a violenței împotriva femeii se adresează cu prioritate victimelor, dar și agresorilor acestora.”*

(...)

Art. 77

(1) *Serviciile sociale pentru prevenirea și combaterea violenței domestice și a violenței împotriva femeii pot fi organizate în regim rezidențial, în regim de zi sau cu program continuu, cu sau fără personalitate juridică, de interes local sau județean.*

(2) *Serviciile sociale pentru prevenirea și combaterea violenței domestice și a violenței împotriva femeii, organizate în regim rezidențial, cu găzduire pe perioadă determinată, sunt:*

- a) centre de primire în regim de urgență a victimelor violenței domestice;*
- b) centre de recuperare pentru victimele violenței domestice;*
- c) locuințe protejate;*
- d) module de intervenție și asistență locativă pentru agresori.*

(3) *Serviciile sociale pentru prevenirea și combaterea violenței domestice și a violenței împotriva femeii, organizate în regim de zi, sunt:*

- a) centre pentru prevenirea și combaterea violenței domestice;*
- b) centre pentru servicii de informare și sensibilizare a populației;*
- c) centre de asistență destinate agresorilor.*

(4) *Serviciile sociale pentru prevenirea și combaterea violenței domestice și a violenței împotriva femeii, cu program continuu, sunt:*

- a) servicii de informare și consiliere pentru victimele violenței domestice de tip linie telefonică de urgență – help-line;*
- b) servicii integrate de urgență destinate victimelor violenței sexuale.*

(5) *Serviciile sociale destinate agresorilor, prevăzute la art. 76 alin. (3), sunt organizate în centre de zi care au ca obiectiv reabilitarea și reinserția socială a acestora, prin asigurarea unor măsuri de educație și consiliere. În condițiile legii, centrele pot monitoriza tratamentul adicțiilor.*

(6) Serviciile sociale specializate pentru prevenirea și combaterea violenței domestice și a violenței împotriva femeii sunt oferite în mod gratuit.”

Art. 81 și art 84

Vechea reglementare

„Art. 81

(1) Persoanele cu dizabilități, în funcție de nivelul deficienței, gradul de afectare a funcțiilor și a structurilor organismului, factorii de mediu și personali, incapacitatea manifestată se încadrează în grade de dizabilitate, reglementate prin legile speciale.

(2) În funcție de gradul de dizabilitate, precum și, după caz, de dificultățile familiale și socio-economice, persoanele cu dizabilități beneficiază de alocații, indemnizații și facilități, precum și de alte forme de sprijin financiar și în natură.

(3) Persoanele cu dizabilități beneficiază de o alocație lunară în scopul susținerii necesităților zilnice de viață, precum și de o indemnizație de îngrijire în vederea asigurării îngrijirii personale, acordate în funcție de gradul de dizabilitate și în condițiile stabilite prin legile speciale.

(4) Pentru persoanele cu afectare gravă a capacității de muncă, alocația prevăzută la alin. (3) se acordă doar în funcție de gradul de dizabilitate al acestora.

(5) Persoanele adulte, în funcție de gradul de dizabilitate, pot beneficia, în condițiile legii, de facilități fiscale și alte facilități, precum și de credite a căror dobândă se suportă din bugetul de stat pentru achiziționarea de autovehicule și pentru adaptarea locuinței conform nevoilor individuale.

(..)

Art. 84

(1) Autoritățile administrației publice locale au responsabilitatea organizării și finanțării sau cofinanțării serviciilor sociale adecvate nevoilor speciale de îngrijire, asistare, educare și formare, recuperare/reabilitare, inserție/reinserție socială ale persoanelor cu dizabilități, în conformitate cu strategiile naționale, strategiile județene și planurile anuale proprii de acțiune.

(2) Autoritățile administrației publice locale au obligația de a monitoriza situația tuturor persoanelor cu dizabilități care au domiciliul sau reședința pe aria lor teritorială și de a întreprinde toate demersurile în vederea facilitării reintegrării sociale a acestora în comunitate și a inserției pe piața muncii.

(3) În vederea asigurării continuității măsurilor de protecție, de asistare și îngrijire, autoritățile administrației publice locale instituie măsuri specifice de realizare a tranziției tânărului cu dizabilități din sistemul de protecție a copilului în sistemul de protecție a persoanelor adulte cu dizabilități.”

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 81 și art. 84 se modifică** și vor avea următorul conținut:

„Art. 81

(1) Persoanele cu dizabilități, în funcție de gradul de handicap, pot beneficia, în condițiile legislației speciale, de beneficii și servicii de asistență socială și alte facilități, conform nevoilor individuale.

(2) În funcție de gradul de handicap, precum și, după caz, de dificultățile familiale și socioeconomice, persoanele cu dizabilități beneficiază de facilități, precum și de alte forme de sprijin financiar și în natură.

(3) Persoanele cu dizabilități, în funcție de gradul de handicap, pot beneficia, în condițiile legii, de facilități fiscale.

(4) Persoanele care au capacitatea de muncă pierdută parțial sau în totalitate beneficiază de drepturile și facilitățile prevăzute de legislația specială doar în funcție de gradul de handicap în care sunt încadrate în baza evaluării socio-psiho-medicale.”

(...)

Art. 84

(1) Autoritățile administrației publice locale au obligația organizării și finanțării sau cofinanțării serviciilor sociale adecvate nevoilor specifice ale persoanelor cu dizabilități, potrivit evaluării socio-psiho-medicale, în conformitate cu legislația specială, strategiile naționale, strategiile județene și planurile anuale proprii de acțiune.

(2) Autoritățile administrației publice locale au obligația de a monitoriza situația tuturor persoanelor cu dizabilități care au domiciliul sau reședința pe aria lor teritorială și de a întreprinde toate demersurile în vederea facilitării integrării sociale a acestora în comunitate și pe piața muncii.

(3) În vederea asigurării continuității măsurilor de protecție, autoritățile administrației publice locale instituie măsuri specifice de realizare a tranziției tânărului cu dizabilități din sistemul de protecție a copilului în sistemul de protecție a persoanelor adulte cu dizabilități.”

Art. 36¹ și art. 36²

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **după art. 36 se introduc** două noi articole, **art. 36¹ și 36²**, cu următorul cuprins:

„Art. 36¹

(1) Beneficiarii de servicii sociale au următoarele drepturi:

a) să li se respecte drepturile și libertățile fundamentale, fără discriminare;

b) să fie informați asupra situațiilor de risc, precum și asupra drepturilor sociale;

c) să li se comunice, în limbaj simplu, informații accesibile privind drepturile fundamentale și măsurile legale de protecție, precum și informații privind condițiile care trebuie îndeplinite pentru a le obține;

d) să participe la procesul de luare a deciziilor cu privire la furnizarea serviciilor sociale;

e) să li se asigure păstrarea confidențialității asupra informațiilor furnizate și primite;

f) să li se asigure continuitatea serviciilor sociale furnizate, atât timp cât se mențin condițiile care au generat situația de dificultate;

g) să fie protejați de lege atât ei, cât și bunurile lor, atunci când nu au capacitate de decizie, chiar dacă sunt îngrijiți în familie sau într-o instituție;

h) să li se respecte demnitatea și intimitatea;

i) să participe la luarea deciziilor privind intervenția socială, putând alege variante de intervenții, dacă acestea există;

j) să participe la evaluarea serviciilor sociale primite;

k) să participe în organismele de reprezentare ale furnizorilor de servicii sociale.

(2) Acordul persoanei beneficiare pentru divulgarea informațiilor confidențiale se asumă numai în formă scrisă.

(3) Informațiile confidențiale pot fi dezvăluite fără acordul beneficiarilor în următoarele situații:

a) atunci când dispozițiile legale o prevăd în mod expres;

b) când este pusă în pericol viața persoanei beneficiare sau a membrilor unui grup social;

c) pentru protecția vieții, integrității fizice sau a sănătății persoanei, în cazul în care aceasta se află în incapacitate fizică, psihică, senzorială ori juridică de a-și da consimțământul.

(4) Prelucrarea datelor persoanelor beneficiare de servicii sociale, de către toate entitățile implicate în toate etapele procesului de acordare a serviciilor sociale, se realizează cu respectarea prevederilor Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE.

Art. 36²

Beneficiarii de servicii sociale au următoarele obligații:

a) să furnizeze informații corecte cu privire la identitate, situație familială, socială, medicală și economică;

b) să participe la procesul de furnizare a serviciilor sociale;

c) să contribuie, în conformitate cu legislația în vigoare, la plata serviciilor sociale furnizate, în funcție de tipul serviciului și de situația lor materială;

d) să comunice orice modificare intervenită în legătură cu situația lor personală;

e) să respecte regulamentul de organizare și funcționare a serviciului social."

Art. 47¹

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **după art. 47 se introduce un nou articol, art. 47¹**, cu următorul cuprins:

„Art. 47¹

Pe baza planului de intervenție sau, după caz, a planului de acordare a serviciilor sociale prevăzute la art. 47 se emite dispoziția primarului sau, după caz, a directorului serviciului public de asistență socială pentru stabilirea dreptului la servicii sociale acordate ca măsură de asistență socială.”

Art. 54¹ și art. 54²

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **după art. 54 se introduc** două noi articole, **art. 54¹ și 54²**, cu următorul cuprins:

„Art. 54¹

(1) În vederea asigurării pachetului minim de asistență socială, asistentul social din cadrul serviciului public de asistență socială colaborează cu asistentul medical comunitar, consilierul școlar și, după caz, cu mediatorul sanitar și mediatorul școlar, precum și cu alți specialiști.

(2) Specialiștii prevăzuți la alin. (1), cu excepția consilierului școlar, desfășoară activitate pe teren, inclusiv la domiciliul sau reședința beneficiarilor, conform legislației în vigoare.

(3) Direcția generală de asistență socială și protecția copilului din subordinea consiliului județean/sectorului municipiului București, direcțiile de sănătate publică județene și a municipiului București, inspectoratele școlare județene/al municipiului București, prin centrele județene de resurse și asistență educațională/Centrul Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională, asigură colaborarea profesională cu specialiștii prevăzuți la alin. (1) și, după caz, coordonarea profesională a acestora.

Art. 54²

(1) Înregistrarea datelor statistice privind asigurarea pachetului minim de asistență socială la nivelul fiecărei unități/subdiviziuni administrativ-teritoriale se face printr-o aplicație digitală online, unitară la nivel național.

(2) Consiliile locale și comisiile județene de incluziune socială au obligația de a analiza trimestrial modul în care a fost asigurat pachetul minim de asistență socială.

(3) Ministerul Muncii și Solidarității Sociale și Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse, pe baza datelor generate de aplicația digitală prevăzută la alin. (1), elaborează rapoarte anuale cu privire la situația acordării pachetului minim de asistență socială, în cadrul Mecanismului național pentru promovare a incluziunii sociale în România, pe care le prezintă Guvernului, în ședință de Guvern, și le publică pe pagina de internet a instituției emitente, pentru informarea publicului larg.

(4) Procedura de gestionare și utilizare a aplicației prevăzute la alin. (1) se aprobă prin ordinul comun prevăzut la art. 56 alin. (4).”

Art. 56¹

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **după art. 56 se introduce** un nou articol, **art. 56¹**, cu următorul cuprins:

„Art. 56¹

(1) Orice instituție, orice reprezentant al structurilor comunitare consultative, inclusiv al unui cult recunoscut prin lege, sau orice persoană din comunitate care, în exercitarea atribuțiilor profesionale, intră în contact cu persoane singure și familii care nu dispun de resursele necesare pentru un trai decent, cum ar fi hrană, îmbrăcăminte, condiții pentru asigurarea igienei personale, pentru menținerea și salubritatea locuinței, acces la serviciile de educație, sănătate, ocupare, le vor informa pe acestea cu privire la posibilitatea de a se adresa serviciului public de asistență socială de la nivel local sau județean.

(2) În situația în care, în condițiile prevăzute la alin. (1), se constată și existența unei posibile situații de risc de abuz, neglijență, violență domestică sau altă infracțiune asupra copilului, persoanei cu dizabilități, persoanei vârstnice dependente sau asupra familiei, polițistul din cadrul Poliției Române, medicul de familie, cadrele didactice, asistentul medical, mediatorul școlar, mediatorul sanitar, asistentul medical comunitar, experții în ocupare, facilitatorii comunitari, personalul din aparatul de specialitate al primarului informează serviciul public de asistență socială din unitatea administrativ-teritorială în care își desfășoară activitatea.

(3) Serviciul public de asistență socială elaborează o procedură operațională pentru implementarea prevederilor alin. (2) și o aduce la cunoștința publicului.

(4) Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a serviciilor publice de asistență socială, prevăzut la art. 113 alin. (5), conține activitățile pe care serviciul public de asistență socială trebuie să le realizeze pentru facilitarea implementării prevederilor alin. (2), cu respectarea drepturilor persoanelor beneficiare și pentru evitarea încălcării dreptului la viață privată.”

Art. 103¹ și art. 103⁵

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **după art. 103 se introduc cinci noi articole, art. 103¹ și 103⁵**, cu următorul cuprins:

„SECȚIUNEA 5: Îngrijirea de lungă durată

Art. 103¹

(1) Serviciile de îngrijire personală se adresează persoanelor dependente care, ca urmare a pierderii autonomiei funcționale din cauze fizice, psihice sau mintale, necesită ajutor semnificativ pentru a realiza activitățile uzuale ale vieții de zi cu zi.

(2) Situația de dependență este o consecință a bolii, traumei și dizabilității și poate fi exacerbata de absența relațiilor sociale și a resurselor economice adecvate.

(3) Evaluarea autonomiei funcționale a persoanelor dependente și stabilirea gradelor de dependență se realizează în baza unor criterii standard, elaborate în concordanță cu clasificările și modelul funcționării și dizabilității prevăzute în Clasificarea internațională a funcționării, dizabilității și sănătății, elaborată de Organizația Mondială a Sănătății, și aprobate prin hotărâre a Guvernului.

(4) Evaluarea autonomiei funcționale se realizează, de regulă, la domiciliul persoanei, de o echipă mobilă de evaluatori.

(5) Răspunderea privind corectitudinea datelor și a recomandărilor privind încadrarea în grade de dependență a persoanelor evaluate revine în mod solidar membrilor echipei de evaluatori.

(6) Evaluarea autonomiei funcționale, în cazul persoanelor asistate în unități sanitare cu paturi, se poate realiza și la patul bolnavului, la solicitarea medicului curant sau a asistentului social angajat al spitalului.

Art. 103²

(1) Evaluarea complexă a persoanelor cu dizabilități, a celor care și-au pierdut total sau cel puțin jumătate din capacitatea de muncă, precum și a persoanelor vârstnice are drept scop identificarea detaliată a nevoilor persoanei și elaborarea unui program de suport strict individualizat care conține ansamblul de măsuri și servicii sociale, de educație, medicale, de recuperare și adaptare/readaptare necesar a fi acordate persoanei pentru facilitarea integrării sociale a acesteia.

(2) Procesul de evaluare complexă urmărește, în principal, următoarele aspecte:

a) evaluarea capacităților fizice, mintale și senzoriale pentru încadrarea în grade de handicap, invaliditate sau dependență, precum și stabilirea nivelului de afectare a autonomiei funcționale cu privire la abilitățile de realizare a activităților uzuale ale vieții zilnice, a abilităților de învățare și de adaptare la o viață independentă, precum și a capacității de îndeplinire a cerințelor unei profesii/ocupații;

b) evaluarea familiei privind capacitatea acesteia de a asigura condițiile necesare creșterii, îngrijirii și educării copilului, precum și de a realiza obligațiile de întreținere ce îi revin, conform legii;

c) evaluarea mediului fizic și social în care trăiește persoana și/sau familia;

d) evaluarea gradului de inserție sau integrare socială;

e) evaluarea potențialului persoanei de a se implica în acțiunile, programele și serviciile de sprijinire pentru depășirea situațiilor de dificultate;

f) evaluarea percepției persoanei asupra propriilor nevoi, a vulnerabilității și consecințelor asupra siguranței și securității personale.

Art. 103³

(1) Ajutorul acordat pentru îndeplinirea activităților uzuale ale vieții zilnice privește două categorii de activități:

a) activități de bază ale vieții zilnice, în principal: asigurarea igienei corporale, îmbrăcare și dezbrăcare, hrănire și hidratare, asigurarea igienei eliminărilor, transfer și mobilizare, deplasare în interior, comunicare;

b) activități instrumentale ale vieții zilnice, în principal: prepararea hranei, efectuarea de cumpărături, activități de menaj și spălătorie, facilitarea deplasării în exterior și însoțire, activități de administrare și gestionare a bunurilor, acompaniere și socializare.

(2) Îngrijirea persoanei care necesită, pe o perioadă mai lungă de 60 de zile, ajutor pentru îndeplinirea activităților de bază și instrumentale ale vieții zilnice este definită ca îngrijire de lungă durată.

(3) Îngrijirea de lungă durată se asigură la domiciliu, în centre rezidențiale, în centre de zi, la domiciliul persoanei care acordă serviciul social și în comunitate.

(4) Furnizarea serviciilor de îngrijire se realizează conform planului individualizat de asistență și îngrijire, elaborat de personal de specialitate, în baza recomandărilor formulate de echipa de evaluare.

(5) Pentru persoanele încadrate în grad de handicap care necesită îngrijire de lungă durată, serviciile la domiciliu se acordă potrivit legii speciale.

Art. 103⁴

(1) Serviciile de îngrijire personală se pot organiza și acorda integrat cu alte servicii, cum ar fi:

a) servicii de îngrijire medicală;

b) servicii de reabilitare și adaptare a ambientului: mici amenajări, reparații și altele asemenea;

c) locuință socială adaptată pentru persoanele dependente;

d) alte servicii de recuperare/reabilitare: kinetoterapie, fizioterapie, gimnastică medicală, terapie ocupațională, psihoterapie, psihopedagogie, logopedie, podologie și altele asemenea.

(2) Autoritățile administrației publice locale includ în fondul propriu de locuințe sociale și locuințe adaptate pentru persoanele dependente.

(3) Serviciile de îngrijire personală pot fiacompaniate de servicii de consiliere socială, juridică și de informare.

Art. 103⁵

(1) În cazul serviciilor de îngrijire personală la domiciliu, acordarea acestora se planifică și se programează ca vizite zilnice, săptămânale sau lunare, repartizate la intervale regulate.

(2) Îngrijirea personală la domiciliu poate fi formală și informală:

a) îngrijirea formală se asigură de persoana calificată, certificată profesional, în condițiile legii;

b) îngrijirea informală se asigură de membrii de familie, prieteni, vecini sau o altă persoană necalificată care își asumă responsabilitatea îngrijirii persoanei.

(3) Persoana dependentă care necesită asistență și/sau supraveghere permanentă poate beneficia de îngrijire zilnică acordată la domiciliu, de îngrijitorul formal, pentru maximum 8 ore/zi, consecutive sau repartizate la intervale regulate pe parcursul zilei.

(4) Prin excepție de la prevederile alin. (3), îngrijirea personală acordată la domiciliu poate fi asigurată, pe o perioadă mai mare de 8 ore/zi, de îngrijitori informali calificați sau de îngrijitori formali, numai în condițiile prevăzute expres de legea specială.

(5) Persoanele aflate în situația prevăzută la alin. (3), care solicită asistare în centre rezidențiale, au prioritate în cazul în care nu au familie sau familia acestora nu le poate asigura îngrijirea necesară.

(6) Serviciile de îngrijire care presupun ajutor pentru îndeplinirea activităților instrumentale ale vieții zilnice sunt acordate de îngrijitori informali și voluntari și, numai în lipsa acestora, de îngrijitori formali."

**NORMELE METODOLOGICE DE APLICARE
A CODULUI FISCAL – MODIFICĂRI
(H.G. NR. 451/2024)**

De Redacția Pro Lege

Actul modificat	Actul modificator	Sumar
Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal (M. Of. nr. 22 din 13 ianuarie 2016)	H.G. nr. 451/2024 pentru modificarea și completarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, aprobate prin H.G. nr. 1/2016 (M. Of. nr. 410 din 30 aprilie 2024)	<i>– modifică: pct. 8 alin. (16), pct. 21 alin. (28), pct. 131, pct. 138[^]3, pct. 152 alin. (1) și (10), pct. 165 alin. (8),</i> <i>– introduce: pct. 8 alin. (9[^]1), pct. 30 alin. (30), pct. 38 alin. (17[^]1), pct. 166 alin. (3[^]1), pct. 166 alin. (9), pct. 167 alin. (3[^]1) și (8), pct. 170[^]3.</i>

În M. Of. nr. 410 din 30 aprilie 2024 s-a publicat **H.G. nr. 451/2024 pentru modificarea și completarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, aprobate prin H.G. nr. 1/2016.**

Redăm, în cele ce urmează, cele mai importante modificări și completări aduse **Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal.**

Pct. 8 alin. (16)

Vechea reglementare

„(16) În cazul antrepozitarului autorizat exclusiv pentru producție de bioetanol, destinat utilizării în producția de produse energetice, valoarea accizelor care constituie baza de calcul pentru stabilirea garanției se determină prin aplicarea nivelului accizelor prevăzut pentru benzina fără plumb, cu condiția denaturării acestui produs potrivit pct. 78 alin. (3) lit. b), în caz contrar fiind aplicabil nivelul accizelor prevăzut pentru alcoolul etilic.”

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **pct. 8 alin. (16) se modifică** și va avea următorul conținut:

„(16) În cazul antrepozitarului autorizat pentru producția de bioetanol destinat utilizării în producția de produse energetice, valoarea accizelor care constituie baza de calcul pentru stabilirea garanției se determină prin aplicarea nivelului accizelor prevăzut pentru benzina fără plumb, cu condiția denaturării acestui produs potrivit pct. 78 alin. (3) lit. b), în caz contrar fiind aplicabil nivelul accizelor prevăzut pentru alcoolul etilic.”

Pct. 21 alin. (28)**Vechea reglementare**

„(28) Bioetanolul reprezintă alcoolul etilic realizat în antrepozitele fiscale de producție a alcoolului etilic și care este destinat utilizării în producția de produse energetice și în alte industrii, cu excepția industriei alimentare.”

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **pct. 21 alin. (28) se modifică** și va avea următorul conținut:

„(28) Prin excepție de la prevederile alin. (1), bioetanolul reprezintă alcoolul etilic care poate fi realizat atât în antrepozitele fiscale de producție a alcoolului etilic, cât și în antrepozitele fiscale de producție a produselor energetice autorizate să producă bioetanol și care este destinat utilizării în producția de produse energetice și în alte industrii, cu excepția industriei alimentare.”

Pct. 131**Vechea reglementare**

„131. Modelul documentelor de rezervă prevăzute la art. 407 alin. (1) și (4) din Codul fiscal este cel prevăzut pentru modelul raportului de primire sau raportul de export, după caz, prevăzute în anexele nr. 35 și 36, care fac parte integrantă din prezentele norme metodologice.”

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **pct. 131 se modifică** și va avea următorul conținut:

„131. Modelele raportului de primire de rezervă și raportului de export de rezervă, prevăzute la art. 407 alin. (1) și (4) din Codul fiscal, sunt cele prevăzute pentru modelele raportului de primire și raportului de export, prevăzute în anexele nr. 35 și 36, care fac parte integrantă din prezentele norme metodologice.”

Pct. 138³**Vechea reglementare**

„138³. Modelul documentului de rezervă prevăzut la art. 416³ alin. (1) din Codul fiscal este cel prevăzut pentru modelul raportului de primire, prevăzut în anexa nr. 37⁴.”

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **pct. 138³ se modifică** și va avea următorul conținut:

„138³. Modelul raportului de primire de rezervă prevăzut la art. 416³ alin. (1) din Codul fiscal este cel prevăzut pentru modelul raportului de primire, prevăzut în anexa nr. 37⁴.”

Pct. 152 alin. (1)**Vechea reglementare**

„(1) Antrepozitarii autorizați cu drept de marcă au obligația utilizării marcajelor aprobate prin nota de comandă în termen de 6 luni de la eliberarea acestora de către Compania Națională „Imprimeria Națională” – S.A. La expirarea acestui termen, marcajele neutilizate se restituie Companiei Naționale „Imprimeria Națională” – S.A., în vederea distrugerii. Termenul de restituire nu poate depăși 6 luni de la expirarea termenului de utilizare a marcajelor. Distrugerea marcajelor neutilizate se desfășoară sub supraveghere fiscală.”

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **pct. 152 alin. (1) se modifică** și va avea următorul conținut:

„(1) Antrepozitarii autorizați cu drept de marcă au obligația utilizării marcajelor aprobate prin nota de comandă în termen de 6 luni de la eliberarea acestora de către Compania Națională «Imprimeria Națională» – S.A. La expirarea acestui termen, marcajele neutilizate și marcajele deteriorate în procesul de marcă se restituie Companiei Naționale «Imprimeria Națională» – S.A., în vederea distrugerii. Termenul de restituire nu poate depăși 6 luni de la expirarea termenului de utilizare a marcajelor.”

Pct. 152 alin. (10)**Vechea reglementare**

„(10) Distrugerea marcajelor neutilizate și a celor deteriorate se face cu aprobarea și sub supravegherea autorității vamale teritoriale, conform procedurii stabilite prin ordin al președintelui Autorității Vamale Române.”

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **pct. 152 alin. (10) se modifică** și va avea următorul conținut:

„(10) Distrugerea marcajelor neutilizate și a celor deteriorate în procesul de marcă se face cu aprobarea autorității vamale teritoriale și sub supraveghere vamală, conform procedurii aprobate prin ordin al președintelui Autorității Vamale Române, care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.”

Pct. 165 alin. (8)**Vechea reglementare**

„(8) Pentru produsele prevăzute la alin. (6) care sunt prezentate sub forma unei rezerve care conține în amestec produsele prevăzute la art. 439 alin. (2) lit. a) și b) din Codul fiscal sau produsele prevăzute la art. 439 alin. (2) lit. a) și c) din Codul fiscal, fabricate în antrepozite fiscale de producție din România, se aplică în mod corespunzător prevederile art. 339-341 din Codul fiscal și ale secțiunilor a 3-a, a 9-a și a 16-a de la capitolul I – Regimul accizelor armonizate, titlul VIII – Accize și alte taxe speciale din Codul fiscal.”

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **pct. 165 alin. (8) se modifică** și va avea următorul conținut:

„(8) Pentru produsele prevăzute la alin. (6) care sunt prezentate sub forma unei rezerve care conține în amestec produsele prevăzute la art. 439 alin. (2) lit. a) și b) din Codul fiscal sau produsele prevăzute la art. 439 alin. (2) lit. a) și c) din Codul fiscal, fabricate în antrepozite fiscale de producție din România, se aplică în mod corespunzător prevederile art. 339-341 din Codul fiscal, prevederile secțiunilor a 3-a, a 9-a și a 16-a de la capitolul I – Regimul accizelor armonizate și prevederile art. 444¹ de la capitolul II – Regimul accizelor nearmonizate, titlul VIII – Accize și alte taxe speciale din Codul fiscal.”

Pct. 8 alin. (9¹)**Noua reglementare**

Potrivit noii reglementări, **la pct. 8, după alin. (9) se introduce** un nou alineat, **alin. (9¹)**, cu următorul cuprins:

„(9¹) În aplicarea alin. (9), pentru antrepozitarii autorizați care produc bioetanol în cadrul antrepozitului de producție de produse energetice garanția minimă se determină prin însumarea garanției minime prevăzută pentru fiecare grupă de produse în parte.”

Pct. 30 alin. (30)**Noua reglementare**

Potrivit noii reglementări, **la pct. 30, după alin. (29) se introduce** un nou alineat, **alin. (30)**, cu următorul cuprins:

„(30) Antrepozitarii autorizați să producă produse energetice și bioetanol în cadrul aceluiași antrepozit de producție trebuie să respecte atât condițiile pentru producția de produse energetice prevăzute la alin. (26) și (27), cât și condițiile pentru producția de alcool etilic prevăzute la alin. (12)-(14), (16), (17) și (20).”

Pct. 38 alin. (17¹)**Noua reglementare**

Potrivit noii reglementări, **la pct. 38, după alin. (17) se introduce** un nou alineat, **alin. (17¹)**, cu următorul cuprins:

„(17¹) Antrepozitarii autorizați să producă bioetanol trebuie să respecte condițiile prevăzute la alin. (2), (3), (5)-(17).”

Pct. 166 alin. (3¹)

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **la pct. 166, după alin. (3) se introduce** un nou alineat, **alin. (3¹)**, cu următorul cuprins:

„(3¹) În cazul în care produsele accizabile sunt marcate cu timbre, autoritatea vamală teritorială desemnează un reprezentant care vizează procesul-verbal de dezlipire a marcajelor, care cuprinde seria și numărul de identificare ale timbrelor dezlipite.”

Pct. 166 alin. (9)

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **la pct. 166, după alin. (8) se introduce** un nou alineat, **alin. (9)**, cu următorul cuprins:

„(9) O copie a procesului-verbal prevăzut la alin. (3¹) însoțește timbrele care se expediază pentru distrugere Companiei Naționale «Imprimeria Națională» – S.A.”

Pct. 167 alin. (3¹)

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **la pct. 167, după alin. (3) se introduce** un nou alineat, **alin. (3¹)**, cu următorul cuprins:

„(3¹) În cazul în care produsele accizabile sunt marcate cu timbre, autoritatea vamală teritorială desemnează un reprezentant care vizează procesul-verbal de dezlipire a marcajelor, ce cuprinde seria și numărul de identificare ale timbrelor dezlipite.”

Pct. 167 alin. (8)

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **la pct. 167, după alin. (7) se introduce** un nou alineat, **alin. (8)**, cu următorul cuprins:

„(8) O copie a procesului-verbal prevăzut la alin. (3¹) însoțește timbrele care se expediază pentru distrugere Companiei Naționale «Imprimeria Națională» – S.A.”

Pct. 170³

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **după pct. 170² se introduce** un nou punct, **pct. 170³**, cu următorul cuprins:

„170³. (1) În aplicarea art. 444¹ alin. (1) din Codul fiscal nu intră sub incidența sistemului de marcă:

a) produsele accizabile prevăzute la art. 439 alin. (2) lit. a) din Codul fiscal supuse marcării, care provin din producția internă și sunt destinate exportului sau livrării în alt stat membru;

b) produsele accizabile prevăzute la art. 439 alin. (2) lit. a) din Codul fiscal supuse marcării, provenite din import, aflate în regim de tranzit sau de import temporar.

(2) În aplicarea art. 444¹ alin. (3) din Codul fiscal:

a) operatorii economici care produc și comercializează în România produsele prevăzute la art. 439 alin. (2) lit. a) din Codul fiscal au obligația de a aplica timbrele pe produse, în locurile de producție, înainte de comercializare;

b) operatorii economici care achiziționează din teritoriul Uniunii Europene produsele prevăzute la art. 439 alin. (2) lit. a) din Codul fiscal au obligația de a aplica timbrele pe produse, în locurile de recepție autorizate, atunci când furnizorul extern nu aplică timbrele. În această situație, timbrele se aplică înainte de comercializarea pe teritoriul României, dar nu mai târziu de data de 25 a lunii următoare celei în care accizele au devenit exigibile;

c) operatorii economici care importă produsele prevăzute la art. 439 alin. (2) lit. a) din Codul fiscal au obligația de a aplica timbrele pe produse, în antrepozite vamale, antrepozite libere sau zone libere, atunci când furnizorul extern nu aplică timbrele.

(3) Dimensiunile timbrelor sunt prevăzute în anexa nr. 40, care face parte integrantă din prezentele norme metodologice.

(4) Timbrele sunt hârtii de valoare cu regim special și se realizează de către Compania Națională «Imprimeria Națională» – S.A. prin emisiuni identificate printr-un cod și o serie de emisiune aprobate de către direcția specializată cu atribuții de control din cadrul Agenției Naționale de Administrare Fiscală.

(5) Timbrele pentru marcarea produselor prevăzute la art. 439 alin. (2) lit. a) din Codul fiscal sunt inscripționate cu următoarele elemente:

a) denumirea operatorului economic cu drept de marcă și codul de marcă atribuit acestuia;

b) denumirea generică a produsului, respectiv produse care conțin tutun, destinate inhalării fără ardere;

c) seria și numărul care identifică în mod unic timbrul.

(6) Inscripționarea pe timbre a elementelor prevăzute la alin. (5) se poate face codificat, modalitatea de citire a codului fiind pusă la dispoziția organelor în drept de către Compania Națională «Imprimeria Națională» – S.A., la solicitarea acestora.

(7) În cazul produselor prevăzute la art. 439 alin. (2) lit. a) din Codul fiscal, timbrele se aplică pe ambalajele individuale, pachete din carton sau celofanate ori cutii din diferite materiale în care sunt prezentate pentru vânzare aceste produse.

(8) În situația în care dimensiunile timbrelor nu permit includerea în întregime a denumirii operatorilor economici cu drept de marcă, se inscripționează prescurtările sau inițialele stabilite de fiecare operator economic, de comun acord cu Compania Națională «Imprimeria Națională» – S.A.

(9) Fiecărui operator economic cu drept de marcă i se atribuie un cod de marcă compus din 13 caractere. În cazul operatorilor economici care produc și comercializează în România, achiziționează din teritoriul Uniunii Europene ori importă produsele prevăzute la art. 439 alin. (2) lit. a) din Codul fiscal, codul de marcă este codul de acciză.

(10) În aplicarea prevederilor art. 444¹ alin. (12) din Codul fiscal, în vederea eliberării timbrelor, operatorii economici care produc și comercializează în România, achiziționează

din teritoriul Uniunii Europene ori importă produsele prevăzute la art. 439 alin. (2) lit. a) din Codul fiscal, după caz, depun o notă de comandă la autoritatea vamală teritorială. Modelul notei de comandă este prevăzut în anexa nr. 41, care face parte integrantă din prezentele norme metodologice.

(11) Nota de comandă se depune în trei exemplare și este însoțită de următoarele documente:

a) contractul de achiziție a produselor accizabile supuse marcării, în copie, în cazul operatorului economic care achiziționează din teritoriul Uniunii Europene ori importă produsele prevăzute la art. 439 alin. (2) lit. a) din Codul fiscal;

b) situația livrărilor de produse accizabile marcate pe ultimele șase luni, după caz.

(12) În situația în care în decursul unei luni se solicită o cantitate de timbre mai mare decât media lunară a livrărilor din ultimele 6 luni, se depune un memoriu justificativ în care sunt explicate motivele care au generat necesitățile suplimentare.

(13) În termen de 7 zile lucrătoare de la depunerea notei de comandă și a documentației complete, autoritatea vamală teritorială decide asupra aprobării notei de comandă. Nota de comandă se aprobă – total sau parțial – în funcție de:

a) documentația anexată;

b) datele din situația lunară privind utilizarea marcajelor, după caz.

(14) După aprobare, exemplarele notei de comandă au următoarele destinații:

a) primul exemplar se păstrează de către solicitant;

b) al doilea exemplar aprobat de autoritatea vamală teritorială se transmite de către operatorul economic cu drept de marcă către Compania Națională «Imprimeria Națională» – S.A. împreună cu dovada achitării contravalorii timbrelor comandate, în contul acestei companii;

c) al treilea exemplar se păstrează de către autoritatea vamală teritorială.

(15) Termenul de executare a comenzilor de către Compania Națională «Imprimeria Națională» – S.A. este de 15 zile lucrătoare de la data primirii și înregistrării notelor de comandă aprobate de autoritatea vamală teritorială.

(16) Eliberarea timbrelor se face de către Compania Națională «Imprimeria Națională» – S.A.

(17) În cazul produselor prevăzute la art. 439 alin. (2) lit. a) din Codul fiscal, achiziționate din teritoriul Uniunii Europene sau importate, după caz, pentru care aplicarea timbrelor se face de către furnizorul extern, expedierea timbrelor în vederea aplicării pe produse se realizează în termen de 15 zile lucrătoare de la eliberarea timbrelor de către Compania Națională «Imprimeria Națională» – S.A., de către operatorii economici care achiziționează din teritoriul Uniunii Europene sau importă produsele.

(18) După expirarea termenului de 15 zile, timbrele neexpediate în termen se returnează, de către operatorii economici care achiziționează din teritoriul Uniunii Europene sau importă, după caz, produsele prevăzute la art. 439 alin. (2) lit. a) din Codul fiscal, Companiei Naționale «Imprimeria Națională» – S.A., în vederea distrugerii.

(19) În cazul importurilor de produse accizabile supuse marcării, expedierea timbrelor către furnizorul extern se face numai ca bagaj neînsoțit, în regim vamal de export temporar.

În vederea acordării acestui regim vamal, operatorul economic care importă produsele va prezenta autorității vamale competente:

a) documentul de transport internațional, din care să rezulte că destinatarul este furnizorul mărfurilor ce urmează a fi importate;

b) contractul încheiat între importator și furnizorul extern, în copie;

c) autorizația de operator economic cu produse supuse accizelor nearmonizate, în copie.

(20) Reimportul timbrelor se realizează odată cu importul produselor accizabile marcate.

(21) Operatorii economici cu drept de marcă, care produc și comercializează în România produsele prevăzute la art. 439 alin. (2) lit. a) din Codul fiscal, au obligația utilizării timbrelor aprobate prin nota de comandă în termen de 6 luni de la eliberarea acestora de către Compania Națională «Imprimeria Națională» – S.A. La expirarea acestui termen, timbrele neutilizate și timbrele deteriorate în procesul de marcă se restituie Companiei Naționale «Imprimeria Națională» – S.A., în vederea distrugerii. Termenul de restituire nu poate depăși 6 luni de la expirarea termenului de utilizare a marcajelor.

(22) Operatorii economici cu drept de marcă sunt obligați să transmită lunar, până la data de 15 inclusiv a fiecărei luni, autorității vamale teritoriale evidența achiziționării, utilizării și returnării timbrelor pentru luna anterioară celei în care se face raportarea, potrivit modelului prevăzut în anexa nr. 42, care face parte integrantă din prezentele norme metodologice.

(23) În vederea evidențierii timbrelor deteriorate în procesul de marcă, la sfârșitul fiecărei zile, aceste timbre se lipsesc pe un formular special, întocmit potrivit modelului prevăzut în anexa nr. 43, care face parte integrantă din prezentele norme metodologice.

(24) Procentul maxim admis de timbre distruse în procesul de marcă și care nu pot fi recuperate pentru a fi evidențiate este de 0,5% din numărul timbrelor utilizate.

(25) În cazul timbrelor pierdute sau sustrase, operatorii economici cu drept de marcă au obligația ca, în termen de 15 zile lucrătoare de la înregistrarea declarației, a procesului-verbal de constatare sau a sesizării scrise a persoanei care a constatat dispariția timbrelor, să anunțe autoritatea vamală teritorială în vederea luării măsurilor corespunzătoare.

(26) Pentru timbrele distruse în procesul de marcă peste limita maximă admisă prevăzută la alin. (24), precum și pentru timbrele pierdute sau furate, operatorii economici datorează contravaloarea accizelor aferente cantităților de produse accizabile care ar fi putut fi marcate. În acest caz, obligația de plată a contravalorii accizelor intervine în ultima zi a lunii în care s-a înregistrat distrugerea, pierderea sau furtul, iar termenul de plată a acesteia este până la data de 25 inclusiv a lunii imediat următoare.

(27) Distrugerea timbrelor neutilizate și a celor deteriorate în procesul de marcă se face cu aprobarea autorității vamale teritoriale și sub supraveghere vamală, conform procedurii aprobate prin ordin al președintelui Autorității Vamale Române, care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

(28) *Contravaloarea timbrelor se asigură de la bugetul de stat, din valoarea accizelor aferente produselor prevăzute la art. 439 alin. (2) lit. a) din Codul fiscal, supuse marcării, astfel:*

a) din suma ce urmează a se vira bugetului de stat cu titlu de accize, determinată potrivit prevederilor pct. 165 alin. (6) teza a doua, operatorii economici care produc și vând în România deduc lunar numai contravaloarea timbrelor aferente cantităților de produse vândute pe teritoriul României, pentru care a intervenit exigibilitatea accizelor în cursul lunii respective. Contravaloarea timbrelor ce urmează a se deduce din accize se determină pe baza prețurilor fără TVA;

b) din suma ce urmează a se vira bugetului de stat cu titlu de accize, determinată potrivit prevederilor pct. 165 alin. (6) teza a doua, operatorii economici care achiziționează din teritoriul Uniunii Europene deduc lunar numai contravaloarea timbrelor aferente cantităților de produse recepționate pentru care a intervenit exigibilitatea accizelor în cursul lunii respective. Contravaloarea timbrelor ce urmează a se deduce din accize se determină pe baza prețurilor fără TVA;

c) din suma ce urmează a se vira bugetului de stat cu titlu de accize, determinată potrivit prevederilor pct. 165 alin. (6) teza a doua, operatorul economic care importă deduce cu ocazia fiecărei operațiuni de import de produse marcate numai contravaloarea timbrelor aferente cantităților de produse efectiv importate. Contravaloarea timbrelor ce urmează a se deduce din accize se determină pe baza prețurilor fără TVA.”

CODUL ADMINISTRATIV - MODIFICĂRI (LEGEA NR. 115/2024)

De Redacția Pro Lege

Actul modificat	Actul modificator	Sumar
Ordonanța de urgență a Guvernului (O.U.G.) nr. 57/2019 privind Codul administrativ (M. Of. nr. 555 din 5 iulie 2019)	Legea nr. 115/2023 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ (M. Of. nr. 406 din 30 aprilie 2024)	- modifică: art. 305 alin. (1), art. 310 alin. (3), art. 328 alin. (5) lit. b), art. 349 lit. f), art. 350 alin. (2) lit. b), art. 362 alin. (2); - introduce: art. 315 ¹ .

În M. Of. nr. 406 din data de 30 aprilie 2024 s-a publicat **Legea nr. 115/2023 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ**.

Redăm, în cele ce urmează, cele mai importante modificări și completări aduse Codului administrativ.

Art. 305 alin. (1)

Vechea reglementare

„Art. 305: *Exercitarea dreptului de concesiune*
(1) *Subconcesionarea este interzisă*”.

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, la **articolul 305, alineatul (1) se modifică** și va avea următorul cuprins:

„(1) Subconcesionarea este interzisă, cu excepția situațiilor expres prevăzute la art. 315¹”.

Art. 310 alin. (3)

Vechea reglementare

„(3) *Elementele prevăzute la alin. (1) lit. b) includ cel puțin următoarele:*
d) interdicția subconcesionării bunului concesionat;”

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, la **articolul 310 alineatul (3), litera d) se modifică** și va avea următorul cuprins:

„d) interdicția subconcesionării bunului concesionat, în tot sau în parte, unei alte persoane, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 315^{^1};

Art. 315^{^1}

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **după articolul 315 se introduce un nou articol, art. 315^{^1}**, cu următorul cuprins:

„Art. 315^{^1}: Subconcesionarea

(1) Prin excepție de la prevederile art. 303, ale art. 305 alin. (1) și ale art. 310 alin. (3) lit. d), companiile naționale, societățile naționale sau societățile comerciale prevăzute la art. 315 alin. (1) pot subconcesiona bunurile proprietate publică care le-au fost concesionate potrivit art. 315 alin. (1).

(2) Studiul de oportunitate al subconcesionării se aprobă de către entitățile care, potrivit art. 303, au calitatea de concedent în contractul de concesiune.

(3) Subconcesionarea prevăzută la alin. (1) se aprobă, pe baza studiului de oportunitate, prin hotărâre a Guvernului, a consiliilor locale, județene sau a Consiliului General al Municipiului București, după caz.

(4) Fără a aduce atingere prevederilor alin. (2) și (3), regimul juridic al subconcesionării prevăzute la alin. (1) este cel instituit de prezentul cod pentru concesiune.

(5) Prin excepție de la prevederile art. 307 alin. (1) și (2), redevența obținută prin subconcesionare se face venit la bugetul companiilor naționale, societăților naționale sau societăților comerciale care au subconcesionat bunurile aparținând proprietății publice.

(6) Sumele reprezentând redevența prevăzută la alin. (5) sunt utilizate numai pentru întreținerea, repararea, reabilitarea, modernizarea și/sau dezvoltarea bunurilor proprietate publică care au făcut obiectul concesiunii și nu pot fi recuperate prin amortizare conform prevederilor legale în vigoare”.

Art. 328 alin. (5) lit. b)

Vechea reglementare

„Art. 328: Evidența informațiilor cu privire la desfășurarea procedurilor de concesiune și la derularea contractelor de concesiune de bunuri proprietate publică

(5) Dosarul concesiunii trebuie să cuprindă cel puțin următoarele elemente:

b) hotărârea de aprobare a concesiunii;

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, la **articolul 328 alineatul (5), litera b) se modifică** și va avea următorul cuprins:

„b) hotărârea de aprobare a concesiunii și, după caz, hotărârea de aprobare a subconcesiunii;”.

Art. 328 alin. (5) lit. b)

Vechea reglementare

„Art. 349: Conținutul actului prin care se realizează darea în folosință gratuită

Hotărârea Guvernului sau a consiliului județean, respectiv a Consiliului General al Municipiului București sau a consiliului local al comunei, al orașului sau al municipiului, după caz, prin care se aprobă darea în folosință gratuită va cuprinde următoarele:

f) obligațiile instituției de utilitate publică beneficiară;”

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, la **articolul 349, litera f) se modifică** și va avea următorul cuprins:

„f) obligațiile instituției publice sau instituției de utilitate publică beneficiare;”.

Art. 350 alin. (2) lit. b)

Vechea reglementare

„Art. 350: Obligații

(2) Titularul dreptului de folosință gratuită are următoarele obligații:

b) să prezinte, anual, autorităților prevăzute la art. 287, rapoarte privind activitatea de utilitate publică desfășurată, gradul de implementare la nivelul colectivității, precum și prognoze și strategii pentru perioada următoare;”

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, la **articolul 350 alineatul (2), litera b) se modifică** și va avea următorul cuprins:

„b) să prezinte, anual, în cazul în care beneficiar este o instituție de utilitate publică, autorităților prevăzute la art. 287, rapoarte privind activitatea de utilitate publică desfășurată, gradul de implementare la nivelul colectivității, precum și prognoze și strategii pentru perioada următoare;”.

Art. 362 alin. (2)

Vechea reglementare

„Art. 362: Modalitățile de exercitare a dreptului de proprietate privată

(2) Bunurile proprietate privată a unităților administrativ-teritoriale pot fi date în folosință gratuită, pe termen limitat, după caz, persoanelor juridice fără scop lucrativ, care desfășoară activitate de binefacere sau de utilitate publică, ori serviciilor publice”.

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, la **articolul 362, alineatul (2)** *se modifică* și va avea următorul cuprins:

„(2) Bunurile proprietate privată a unităților administrativ-teritoriale pot fi date în folosință gratuită, pe termen limitat, după caz, instituțiilor publice, persoanelor juridice fără scop lucrativ, care desfășoară activitate de binefacere sau de utilitate publică, ori serviciilor publice”.

**APROBAREA O.U.G. NR. 104/2022 PENTRU MODIFICAREA
LEGII NR. 17/2014 PRIVIND UNELE MĂSURI
DE REGLEMENTARE A VÂNZĂRII TERENURILOR AGRICOLE
SITUATE ÎN EXTRAVILAN (...) ȘI DE COMPLETARE C. CIV.
(LEGEA NR. 116/2024)**

De Redacția Pro Lege

Actul publicat în Monitorul Oficial	Sumar
Legea nr. 116/2024 privind aprobarea O.U.G. nr. 104/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 17/2014 privind unele măsuri de reglementare a vânzării terenurilor agricole situate în extravilan și de modificare a Legii nr. 268/2001 privind privatizarea societăților ce dețin în administrare terenuri proprietate publică și privată a statului cu destinație agricolă și înființarea Agenției Domeniilor Statului, precum și de completare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil (M. Of. nr. 406 din 30 aprilie 2024)	<i>Se aprobă O.U.G. nr. 104/2022 cu următoarele completări:</i> – la art. I, înaintea pct. 1 se introduce un nou punct; – se introduce art. I pct. 12 [^] 1. <i>În Codul civil, se introduce alineatul (5) la articolul 1.952.</i>

În M. Of. nr. 406 din data de 30 aprilie 2024 s-a publicat **Legea nr. 116/2024** privind aprobarea O.U.G. nr. 104/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 17/2014 privind unele măsuri de reglementare a vânzării terenurilor agricole situate în extravilan și de modificare a Legii nr. 268/2001 privind privatizarea societăților ce dețin în administrare terenuri proprietate publică și privată a statului cu destinație agricolă și înființarea Agenției Domeniilor Statului, precum și de completare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil.

Redăm, în cele ce urmează, prevederile prezentei legi.

Art. I

Se aprobă Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 104 din 30 iunie 2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 17/2014 privind unele măsuri de reglementare a vânzării terenurilor agricole situate în extravilan și de modificare a Legii nr. 268/2001 privind privatizarea societăților ce dețin în administrare terenuri proprietate publică și privată a statului cu destinație agricolă și înființarea Agenției Domeniilor Statului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 657 din 30 iunie 2022, cu următoarele completări:

1. La articolul I, înaintea punctului 1 *se introduce* un nou punct, cu următorul cuprins:

„La articolul 2, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

«Art. 2

(1) Terenurile agricole situate în intravilan și terenurile care formează un singur imobil, identificat printr-un singur număr cadastral, compuse parțial dintr-o suprafață majoritară aflată în intravilan, cu categoria de folosință curți-construcții, și parțial în extravilan, cu destinație agricolă, nu intră sub incidența prezentei reglementări»”.

2. La articolul I, după punctul 12 *se introduce* un nou punct, punctul 12¹, cu următorul cuprins:

„12¹. La articolul 16, după alineatul (1) se introduce un nou alineat, alineatul (2), cu următorul cuprins:

«(2) Înstrăinarea prin vânzare a terenurilor agricole situate în extravilan fără respectarea prevederilor art. 42 referitoare la obligația de plată a impozitului este interzisă și se sancționează cu **nulitatea relativă**»”.

Art. II

La **articolul 1.952 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil**, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 505 din 15 iulie 2011, cu modificările și completările ulterioare, după alineatul (4) *se introduce un nou alineat, alineatul (5)*, cu următorul cuprins:

„(5) În cazul contractelor de asociere în participație încheiate între o instituție publică și un operator economic privat, în care aportul instituției publice este terenul domeniu public al statului, nu se aplică prevederile alin. (2) și (3)”.

„Asocierea în participație - Regimul aporturilor

Art. 1.952

(1) Asociații rămân proprietarii bunurilor puse la dispoziția asociației.

(2) Ei pot conveni ca bunurile aduse în asociere, precum și cele obținute în urma folosirii acestora să devină proprietate comună.

(3) Bunurile puse la dispoziția asocierii pot trece, în tot sau în parte, în proprietatea unuia dintre asociați pentru realizarea obiectului asocierii, în condițiile convenite prin contract și cu respectarea formalităților de publicitate prevăzute de lege”.

IV. JURISPRUDENȚĂ ÎCCJ

• ABSTRACT

RIL (Appeal in the interest of the law)

Regarding the activity of the High Court of Cassation and Justice (Judge Panel on the appeal in the interest of the law), a decision of acceptance was issued regarding: Framework Law No 153/2017 on the pay of staff paid from public funds.

RIL

**DECIZIA ÎCCJ (COMPLET RIL) NR. 4/2024
(M. OF. NR. 383/24.04.2024): ART. 38 ALIN. (6)
DIN LEGEA-CADRU NR. 153/2017 PRIVIND SALARIZAREA
PERSONALULUI PLĂTIT DIN FONDURI PUBLICE**

De Redacția Pro Lege

Decizia ÎCCJ	Complet ÎCCJ	Act normativ	Sumar
Decizia ÎCCJ nr. 4/2024 (M. Of. nr. 383 din 24 aprilie 2024)	Complet RIL	Art. 38 alin. (6) din Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice	<i>Drepturile acordate judecătorilor și procurorilor, prin hotărâri judecătorești definitive, reprezentând diferențe rezultate din utilizarea coeficienților de multiplicare prevăzuți la nr. crt. 6-13 de la lit. A din anexa la O.U.G. nr. 27/2006 privind salarizarea și alte drepturi</i>

			<i>ale judecătorilor, procurorilor și altor categorii de personal din sistemul justiției, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 45/2007, pentru procurorii din cadrul DNA și cei din cadrul DIICOT, au natura juridică a unor despăgubiri. Cuantumul acestor despăgubiri este supus plafonului prevăzut de art. 38 alin. (6) din Legea-cadru nr. 153/2017, dacă depășirea acestuia este determinată de utilizarea coeficienților de multiplicare menționați.</i>
--	--	--	--

În M. Of. nr. 383 din data de 24 aprilie 2024 s-a publicat **Decizia nr. 4/2024 pentru admiterea recursului în interesul legii privind interpretarea și aplicarea unitară a prevederilor art. 38 alin. (6) din Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, cu modificările și completările ulterioare.**

Astfel, Înalta Curte a statuat că „drepturile acordate judecătorilor și procurorilor, prin hotărâri judecătorești definitive, reprezentând diferențe rezultate din utilizarea coeficienților de multiplicare prevăzuți la nr. crt. 6-13 de la lit. A din anexa la O.U.G. nr. 27/2006 privind salarizarea și alte drepturi ale judecătorilor, procurorilor și altor categorii de personal din sistemul justiției, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 45/2007, pentru procurorii din cadrul DNA și cei din cadrul DIICOT, au natura juridică a unor despăgubiri”.

Obiectul recursului în interesul legii

Art. 38 alin. (6) din Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice

„Art. 38

(6) În situația în care, începând cu 1 ianuarie 2018, salariile de bază, soldele de funcție/salariile de funcție, indemnizațiile de încadrare sunt mai mari decât cele stabilite potrivit prezentei legi pentru anul 2022 sau devin ulterior mai mari ca urmare a majorărilor salariale reglementate, se acordă cele stabilite pentru anul 2022”.

Decizia ÎCCJ (Complet RIL) nr. 4/2024

Prin **Decizia nr. 4/2024**, ÎCCJ (Complet RIL) a *admis* recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Alba Iulia și, în consecință, stabilește că: *„În interpretarea și aplicarea unitară a prevederilor art. 38 alin. (6) din Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, cu modificările și completările ulterioare, drepturile acordate judecătorilor și procurorilor, prin hotărâri judecătorești definitive, reprezentând diferențe rezultate din utilizarea coeficienților de multiplicare prevăzuți la nr. crt. 6-13 de la lit. A din anexa la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 27/2006 privind salarizarea și alte drepturi ale judecătorilor, procurorilor și altor categorii de personal din sistemul justiției, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 45/2007, cu modificările și completările ulterioare, pentru procurorii din cadrul Direcției Naționale Anticorupție și cei din cadrul Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, au natura juridică a unor despăgubiri.*

Cuantumul acestor despăgubiri este supus plafonului prevăzut de art. 38 alin. (6) din Legea-cadru nr. 153/2017, dacă depășirea acestuia este determinată de utilizarea coeficienților de multiplicare menționați.

Indemnizațiile de încadrare la care se face raportarea sunt cele cuprinse în anexa nr. V cap. I din Legea-cadru nr. 153/2017 și care corespund funcției, gradului profesional, vechimii în funcție și gradației fiecărui judecător sau procuror în parte”.

V. JURISPRUDENȚĂ CCR

• ABSTRACT

Further to the work carried out by the Constitutional Court, two decisions (exceptions/objections of unconstitutionality admitted) were published in April regarding: Law for the completion of Law no. 80/1995 on the status of military personnel; Law for the completion of GO no. 329/2000 on the sale of market products and services; GEO no. 74/2013 on some measures to improve and reorganize the activity of the National Agency for Fiscal Administration (ANAF), as well as for the modification and completion of some normative acts.

**NECONSTITUȚIONALITATE - D.C.C. NR. 727/2023
(M. OF. NR. 276/01.04.2024): LEGEA PENTRU COMPLETAREA
LEGII NR. 80/1995 PRIVIND STATUTUL CADRELOR
MILITARE**

De Redacția Pro Lege

Decizia CCR	Actul normativ	Sumar
D.C.C. nr. 727/2023 (M. Of. nr. 276 din 1 aprilie 2024)	Legea pentru completarea Legii nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare	Neconstituționalitate

În M. Of. nr. 276 din data de 1 aprilie 2024 s-a publicat **Decizia Curții Constituționale nr. 727/2023 referitoare la obiecția de neconstituționalitate a Legii pentru completarea Legii nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare.**

Obiectul sesizării de neconstituționalitate

Legea pentru completarea Legii nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare (Pl-x nr. 724/2022) a fost adoptată de Camera Deputaților, în ședința din 5 aprilie 2023.

Forma adoptată de către Cameră se poate consulta [aici](#).

D.C.C. nr. 727/2023

Prin Decizia nr. 727/2023, Curtea Constituțională *a admis* obiecția de neconstituționalitate formulată de Președintele României și a constatat că **Legea pentru completarea Legii nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare este neconstituțională.**

**NECONSTITUȚIONALITATE – D.C.C. NR. 730/2023
(M. OF. NR. 329/10.04.2024): LEGEA PENTRU COMPLETAREA
O.G. NR. 329/2000 PRIVIND COMERCIALIZAREA
PRODUSELOR ȘI SERVICIILOR DE PIAȚĂ**

De Redacția Pro Lege

Decizia CCR	Actul normativ	Sumar
D.C.C. nr. 730/2023 (M. Of. nr. 329 din 10 aprilie 2024)	Legea pentru completarea O.G. nr. 329/2000 privind comercializarea produselor și serviciilor de piață	<i>Neconstituționalitate</i>

În M. Of. nr. 329 din data de 10 aprilie 2024 s-a publicat **Decizia Curții Constituționale nr. 730/2023** referitoare la obiecția de neconstituționalitate a Legii pentru completarea Ordonanței Guvernului (O.G.) nr. 99/2000 privind comercializarea produselor și serviciilor de piață.

Obiectul sesizării de neconstituționalitate

Legea pentru completarea O.G. nr. 329/2000 privind comercializarea produselor și serviciilor de piață (PL-x nr. 553/2019) a fost adoptată de Camera Deputaților, în ședința din 11 octombrie 2023.

Forma trimisă spre promulgare către Președintele României se poate consulta [aici](#).

D.C.C. nr. 730/2023

Prin Decizia nr. 730/2023, Curtea Constituțională *a admis* obiecția de neconstituționalitate formulată de Președintele României și a constatat că **Legea pentru completarea Ordonanței Guvernului nr. 99/2000 privind comercializarea produselor și serviciilor de piață este neconstituțională, în ansamblul său.**

**NECONSTITUȚIONALITATE - D.C.C. NR. 80/2024
(M. OF. NR. 382/24.04.2024): ART. 8 ALIN. (4)
DIN O.U.G. NR. 74/2013 PRIVIND UNELE MĂSURI
PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA ȘI REORGANIZAREA
ACTIVITĂȚII ANAF**

De Redacția Pro Lege

Decizia CCR	Actul normativ	Sumar
Decizia CCR nr. 80/2024 (M. Of. nr. 382 din 24 aprilie 2024)	Art. 8 alin. (4) din O.U.G. nr. 74/2013 privind unele măsuri pentru îmbunătățirea și reorganizarea activității Agenției Naționale de Administrare Fiscală (ANAF), precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, cu referire la sintagma „care au valoare probatorie de înregistrări în procesul penal”	<i>Neconstituționalitate</i>

În M. Of. nr. 382 din data de 24 aprilie 2024, s-a publicat **Decizia Curții Constituționale nr. 80/2024** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 8 alin. (4) din O.U.G. nr. 74/2013 privind unele măsuri pentru îmbunătățirea și reorganizarea activității Agenției Naționale de Administrare Fiscală, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, cu referire la sintagma „care au valoare probatorie de înregistrări în procesul penal”.

Obiectul sesizării de neconstituționalitate

Art. 8 alin. (4) din O.U.G. nr. 74/2013 privind unele măsuri pentru îmbunătățirea și reorganizarea activității ANAF

„Art. 8

(1) La orice acțiune de control participă minimum 2 inspectori antifraudă.

(2) La acțiunile de control cu grad sporit de periculozitate, echipele de control pot fi însoțite de membri ai subunităților specializate de intervenție rapidă aflate în subordinea Ministerului Afacerilor Interne, în condițiile stabilite prin protocol încheiat între acesta și Agenție.

(3) La constatarea unor împrejurări privind săvârșirea unor fapte prevăzute de legea penală în domeniul financiar-fiscal sau vamal se întocmesc procese-verbale și acte de control în baza cărora sesizează organele de urmărire penală cu privire la faptele constatate.

(4) Împreună cu actul de sesizare se trimit organelor de urmărire penală: procesul-verbal sau actul de control încheiat potrivit prevederilor alin. (3), documentele ridicate în condițiile art. 6 alin. (2) lit. d) și explicațiile scrise solicitate în condițiile art. 6 alin. (2) lit. f), precum și alte înscrisuri care au valoare probatorie de înscrisuri în procesul penal”.

D.C.C. nr. 80/2024

Prin Decizia nr. 80/2024, Curtea Constituțională *a admis* excepția de neconstituționalitate formulată de M.L.Z., de M.Z. și de Societatea General Agro Internațional – S.R.L. din București în Dosarul nr. 2.889/121/2016 al Tribunalului Galați – Secția penală și a constatat că: „**sintagma «care au valoare probatorie de înscrisuri în procesul penal» din cuprinsul art. 8 alin. (4) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 74/2013 privind unele măsuri pentru îmbunătățirea și reorganizarea activității Agenției Naționale de Administrare Fiscală, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative este neconstituțională în ceea ce privește procesul-verbal și actul de control încheiate potrivit art. 8 alin. (3) din același act normativ, precum și în ceea ce privește «explicațiile scrise solicitate în condițiile art. 6 alin. (2) lit. f)» din același act normativ**”.